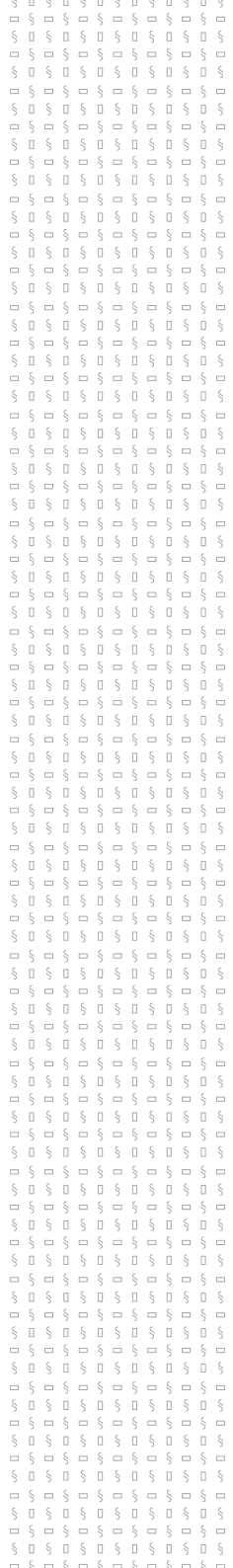

SPISY PRÁVNICKÉ FAKULTY
MASARYKOVY UNIVERZITY

(řada teoretická, Edice S)

č. 421

**INSTITUT ZRUŠENÍ ROZHODČÍHO
NÁLEZU Z POHLEDU OCHRANY
SPOTŘEBITELE A JUDIKATURY
SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE**

Tereza Kyselovská

Masarykova univerzita
Brno, 2013

KYSELOVSKÁ, Tereza. Institut zrušení rozhodčího nálezu z pohledu ochrany spotřebitele a judikatury Soudního dvora Evropské Unie. 1. Vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 136 s. Edice S, řada teoretická Právnické fakulty MU ; č. 421. ISBN 978-80-210-6418-8

Katalogizace v knize – Národní knihovna ČR

Kyselovská, Tereza

Institut zrušení rozhodčího nálezu z pohledu ochrany spotřebitele a judikatury Soudního dvora Evropské Unie / Tereza Kyselovská. – Brno: Masarykova univerzita, 2013. - 136 s. (Edice S, řada teoretická Právnické fakulty MU ; č. 421)

ISBN 978-80- 210-6418-8 (brož.)

341* 339.5* 341.63* 347.918* 346.548

- Soudní dvůr Evropské Unie
- mezinárodní právo
- mezinárodní obchod
- mezinárodní obchodní arbitráž
- rozhodčí řízení
- ochrana spotřebitele
- monografie

341 – Mezinárodní právo [16]

Tato publikace vznikla a byla financována z prostředků specifického výzkumu Masarykovy univerzity č. MUNI/A/0807/2012 „Publikace vědeckých monografií“.

Recenzoval: doc. JUDr. PhDr. Miroslav Slašťan, PhD.

Obsah

I. ÚVOD.....	11
1.1 Vymezení zkoumané problematiky	11
1.1.1 Legislativní změny týkající se právní úpravy rozhodčího řízení v České republice	13
1.2 Dosavadní stav zkoumání a cíle práce	15
1.3 Struktura a metody práce.....	17
2. VZTAH OBECNÝCH SOUDŮ A ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ.....	19
2.1 Cíl kapitoly.....	19
2.2 Úvod	19
2.3 Kontrolní a pomocné funkce obecných soudů.....	21
2.3.1 Funkce institutu zrušení rozhodčího nálezu.....	22
2.4 Dílčí závěr.....	26
3. EVROPSKÉ PRÁVO A ROZHODČÍ ŘÍZENÍ.....	27
3.1 Cíl kapitoly.....	27
3.2 Princip procesní autonomie v civilním soudním řízení.....	27
3.3 Evropské právo a rozhodčí řízení	30
3.4 Procesní ochrana spotřebitele a rozhodčím řízení.....	33
3.4.1 Exkurs: Přímý a nepřímý účinek směrnice.....	35
3.5 Hmotněprávní ochrana spotřebitele v evropském právu.....	37
3.6 Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.....	40
3.7 Právní úprava rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách ve vybraných zemích.....	42
3.8 Judikatura SDEU	45
3.8.1 Vybraná judikatura k implementaci Směrnice 93/13/ES.....	45
3.9 <i>Océano</i>	47
3.9.1 Předběžná otázka.....	47
3.9.2 Skutkový stav a rozhodnutí SDEU	47
3.9.3 Komentář.....	47
3.10 <i>Cofidis</i>	48
3.10.1 Předběžná otázka.....	48
3.10.2 Skutkový stav a rozhodnutí SDEU	48
3.11 <i>Freiburger Kommunalbauten</i>	49

3.11.1	Předběžná otázka.....	49
3.11.2	Skutkový stav a rozhodnutí SDEU	49
3.12	<i>Claro v. Móvil</i>	50
3.12.1	Předběžná otázka.....	50
3.12.2	Skutkový stav	51
3.12.3	Rozhodnutí SDEU.....	51
3.12.4	Komentář	52
3.12.5	Zásada efektivity	53
3.12.6	Zásada rovnocennosti	54
3.12.7	Veřejný pořádek	54
3.13	<i>Pannon</i>	55
3.13.1	Předběžná otázka.....	55
3.13.2	Skutkový stav	56
3.13.3	Rozhodnutí SDEU.....	56
3.14	<i>Asturcom</i>	56
3.14.1	Úvod a předběžná otázka.....	56
3.14.2	Skutkový stav	57
3.14.3	Rozhodnutí SDEU.....	57
3.14.4	Komentář	59
3.14.5	Zásada efektivity	59
3.14.6	Zásada rovnocennosti aneb Vytváření evropského veřejného pořádku ..60	
3.14.7	Informace o právním a skutkovém stavu nezbytné pro <i>ex officio</i> posouzení nekalosti rozhodčí doložky	63
3.14.8	Tzv. obdobná řízení na základě vnitrostátního práva	64
3.15	<i>Komentář k rozsudkům Claro v Móvil a Asturcom a jejich vlivu na spotřebitelské rozhodčí řízení</i>	64
3.15.1	Úvod.....	64
3.15.2	Judikatura SDEU a spotřebitelské rozhodčí řízení	65
3.15.3	Právo na spravedlivý proces versus evropský veřejný pořádek.....	66
3.15.4	Exkurs: Právo na spravedlivý proces a rozhodčí řízení ve spotřebi- telských sporech odůvodněné pochybnosti.....	67
3.15.5	Evropský veřejný pořádek.....	72
3.15.6	Exkurs: Judikatura SDEU ke Směrnici o spotřebitelském úvěru.....	76
3.15.7	Exkurs: Judikatura SDEU ke Směrnici v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory	77
3.16	<i>Dílčí závěr</i>	78
4.	ZRUŠENÍ ROZHODČÍHO NÁLEZU A ČESKÉ PRÁVO.....	79
4.1	<i>Cíl kapitoly</i>	79
4.1.1	Vybrané otázky hmotněprávní úprava ochrany spotřebitele v českém právu	79

4.2	<i>Nekalá rozhodčí doložka dle českého práva</i>	80
4.2.1	Hmotněprávní ochrana spotřebitele v OZ.....	81
4.2.2	Hmotněprávní ochrana spotřebitele v NOZ.....	84
4.3	<i>Tzv. spotřebitelská novela ZRR</i>	85
4.3.1	Důvod a cíle spotřebitelské novely ZRR.....	85
4.3.2	Obsah spotřebitelské novely ZRR.....	86
4.4	<i>Právní úprava zrušení rozhodčího nálezu</i>	89
4.4.1	Úvod.....	89
4.4.2	Podmínky pro podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu.....	89
4.4.3	Postup po zrušení rozhodčího nálezu.....	91
4.4.4	Důvody pro zrušení rozhodčího nálezu.....	91
4.4.5	Arbitrabilita.....	93
4.4.6	Neplatnost rozhodčí smlouvy.....	94
4.4.7	Nezpůsobilý rozhodce.....	96
4.4.8	Rozhodčí nálezh nebyl usnesen většinou rozhodců.....	97
4.4.9	Straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodčí projednat.....	97
4.4.10	Nedovolené nebo nemožné plnění dle českého práva.....	97
4.4.11	Rozhodčí nálezh je v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem.....	98
4.4.12	Rozhodčí smlouva ve spotřebitelském sporu neobsahuje předepsané informace dle § 3 odst. 5 ZRR.....	100
4.4.13	Obnova řízení.....	103
4.5	<i>Zastavení nařizeného výkonu rozhodnutí</i>	107
4.6	<i>Slovenská právní úprava</i>	108
4.6.1	Srovnání české a slovenské právní úpravy zrušení rozhodčího nálezu ...	110
4.7	<i>Úvahy de lege ferenda</i>	114
4.8	<i>Dílčí závěr</i>	115
5.	ZÁVĚR	116
6.	RESUMÉ	119
7.	LITERATURA A DALŠÍ POUŽITÉ ZDROJE	121
7.1	<i>Monografie</i>	121
7.2	<i>Články a příspěvky</i>	123
7.3	<i>Soudní rozhodnutí</i>	131
7.3.1	Česká republika.....	131
7.3.2	Slovensko.....	132
7.3.3	Soudní dvůr Evropské unie.....	133
7.3.4	Právní předpisy.....	135
7.3.5	Elektronické zdroje.....	135

Seznam zkratek

Doporučení Komise 98/257/ES	Doporučení Komise ze dne 30. března 1998 týkající se zásad pro orgány zodpovědné za mimosoudní řešení spotřebitelských sporů
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EÚLP	Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
Evropská úmluva	Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži
Heidelberská zpráva	Report on the Application of Regulation Brusel I in the Member States. Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, Institut für Ausländisches und Internationales Privat-und-Wirtschaftrecht
Nářízení Brusel I	Nářízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nářízení Řím I	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. 6. 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)
Newyorská úmluva	Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů uzavřená 10. června 1958 v New Yorku
NOZ (nový OZ)	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

OZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SES	Smlouva o založení Evropských společenství
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Slov. OZ	Zákon č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník, ve znění pozdějších předpisů
Směrnice 93/13/ES, Směrnice	Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách
Spotřebitelská novela ZRŘ	Zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související předpisy
Zelená kniha	Zelená kniha o posouzení nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (KOM (2009)175)
ZOdpŠk	Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci
ZRK	Zákon č. 244/2002 Z. Z., o rozhodcovském konaní
ZRŘ	Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů

„...*Mezi silnými a slabými ... je to právě svoboda, která omezuje,
a právo, které osvobozuje.*“¹

“*Consumer rights are only as effective as their enforcement.*”²

-
- 1 Citát LACORDAIRE, R., P. In BĚLOHLÁVEK, A., J. Rozhodčí řízení v tzv. smluvních vztazích spotřebitelského typu. *Právní forum*. 2010, č. 3, s. 91. ISSN 1214-7966.
  - 2 RIEFA, C. *Uncovering the Dangers Lurking Below the Surface of European Consumer Arbitration*. Working paper [online]. Vydáno 12. 12. 2008 [citováno 1. 6. 2011]. s. 1. Dostupné z <<http://ssrn.com/abstract=1354590>>.

1. Úvod

1.1 Vymezení zkoumané problematiky³

Rozhodčí řízení je jedním ze způsobů řešení sporů, který existuje vedle řízení soudního a alternativních metod řešení sporů. V porovnání s těmito druhy může stranám přinést řadu výhod i nevýhod.

Rozhodčí řízení původně vzniklo a rozvinulo se v obchodní oblasti. Od konce 20. století je zaznamenán výrazný nástup používání tohoto způsobu řešení sporů i v oblasti neobchodní. Nejde přitom o české specifikum, jedná se o věc globálního charakteru. Nelze si nevšimnout (zne)užívání rozhodčího řízení ve vztahu ke spotřebitelům, zaměstnancům⁴ nebo jiným skupinám subjektů, které požívají zvýšené právní ochrany z důvodů svého slabšího postavení.

Velmi častým scénářem je spotřebitelská smlouva, v jejíž smluvních podmínkách je obsažena rozhodčí doložka. Podnikatelé mají silnější vyjednávací pozici a rozšířený přístup k informacím. Pro podnikatele je uzavření smlouvy se spotřebitelem běžný úkon v rámci opakované obchodní a kontraktační činnosti. Spotřebitel má jen omezenou možnost prosadit změnu smluvních podmínek. Jedná se zejména o tzv. adhezní smlouvy, kdy spotřebitel může návrh pouze přimout nebo odmítnout, úprava smlouvy nebo všeobecných obchodních podmínek je z jeho strany vyloučena. Podnikatelé

---

3 Tato publikace byla zpracována na základě rigorózní práce autorky KYSELOVSKÁ, T. *Zrušení rozhodčího nálezu* [online]. 2011. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: <https://is.muni.cz/auth/th/107801/pravf_r/>. Rigorózní práce byla zpracována podle právního stavu platného ke dni do 31.3.2012. V průběhu přípravy této publikace nabyla účinnosti tzv. spotřebitelská novela ZRŘ – zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související předpisy. Tato publikace zohledňuje spotřebitelskou novelu.

4 K podrobné analýze rozhodčího řízení v pracovněprávních sporech vizte HÝBLOVÁ, K. *Rozhodčí řízení v pracovněprávních vztazích*. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online], 1st ed. Brno : Masarykova univerzita, 2009. Dostupné z <[http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Hyblova Karla_1307 .pdf](http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Hyblova Karla_1307.pdf)>. ISBN 978-80-210-4990-1. ISBN 978-80-210-4990-1.

často využívají některá střediska poskytující služby související s řešením sporů. Není vyloučeno, že tato *ad hoc* střediska jsou na podnikatelích finančně závislá, nelze mít jistotu o jejich právní a ekonomické nezávislosti a nepodjatosti. Problémem tak může být zneužití neznalosti specifík rozhodčího řízení u neprávnícké veřejnosti, a to nejen spotřebitelů (například nutnost podání námitek pro zachování nároku na zrušení rozhodčího nálezu), zásada jednoinstančnosti řízení, rozhodování bez ústního jednání, zneužití tísne při uzavírání smluv.⁵ Dalším faktorem v neprospěch spotřebitele může být i ne zcela jasná míra možnosti přezkumu rozhodčího nálezu (k tomu srov. další výklad). I když jednoinstanční rozhodčí řízení může snížit náklady i dobu trvání řízení, dochází k vydávání rozhodnutí, která jsou přímo v rozporu se zamýšlenou ochranou spotřebitele. Tato ochrana patří k prioritám moderní společnosti a Evropské unie.

Tato publikace se bude věnovat vztahu evropského práva a rozhodčího řízení. A to zejména způsobu, jakým evropské předpisy na ochranu spotřebitele ovlivňují vnitrostátní předpisy týkající se možnosti zrušení rozhodčího nálezu. V tomto ohledu budou analyzovány příslušné české právní předpisy.

Na úvod je třeba uvést, že rozhodčí řízení a evropské právo jsou založeny na zcela rozdílných východiscích. Evropské právo je souborem právních předpisů, které upravují organizační strukturu Evropské unie (dále citováno jako EU nebo Unie) a regulují jednotlivé oblasti vlastních činností Unie.⁶ EU se snaží vytvořit právní prostředí, které je předvídatelné, konsistentní, a jehož aplikace je pod kontrolou evropských institucí a Soudního dvora Evropské unie (dále citováno jako SDEU).

Rozhodčí řízení se řadí mezi mimosoudní způsoby řešení sporů. Právo EU neupravuje rozhodčího řízení jako takové. Rozhodčí řízení se vyznačuje jistou mírou autonomie na národních právních rádech a vytváří si svou vlastní právní regulaci.⁷ Je alternativním způsobem řešení sporů, které je založeno na autonomii vůle stran,⁸ flexibilitě a účinnosti řízení.⁹ Je významným způsobem řešení sporů pro obchodní

---

5 Zneužívání rozhodčího řízení ve spotřebitelských věcech v nejpálčivějších otázkách se pokusila odstranit novela ZRŘ. V této práci se novelou ZRŘ, a především některými jejími ustanoveními, budeme podrobně zabývat.

6 TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. přepr. a akt. vydání. Praha: Leges, 2004. s. 76. ISBN 978-80-87212-60-8

7 PAULSSON, J. Arbitration in Three Dimensions. *London School of Economics and Political Science, Law Department* [online]. LSE Law, Society, and Economy Working Papers 2/2010 [citováno 11. 1. 2011]. s. 11 a násl. Dostupné z < http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1536093>.

8 BORN, G. B. *International Commercial Arbitration*. 2nd ed. Ardsley: Transnational Publishers, 2001. s. 434. ISBN 000445823.

9 REDFERN, A., HUNTER. M. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*

i spotřebitelské vztahy, tedy i pro ekonomický a právní rozvoj a fungování Evropské unie. Nicméně právě proto se evropské právo a rozhodčí řízení dostávají do kolize a jejich vztah není dosud uspokojivě vyřešen.

Publikace se bude zabývat judikaturou SDEU v otázce ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení. V rozsudku *Océano*, následovaném rozhodnutím *Cofidis, Claro v. Móvil, Rampion* a *Pannon* SDEU rozhodl, že národní soudy musí opustit svou pasivní roli v soudním řízení, aby byla zajištěna účinná ochrana práv spotřebitele. Ve věci *Asturcom* byla k SDEU položena otázka, zda národní soud v rámci řízení o výkonu rozhodčího nálezu musí z vlastního podnětu posoudit nekalost rozhodčí doložky, tedy prolomit zásadu *res iudicata*. V publikaci bude analyzována judikatura SDEU vedoucí k rozhodnutí *Asturcom* a jeho dopady na rozhodčí řízení a národní procesní předpisy vůbec. Práce se zaměřuje na problematiku, kdy SDEU vytvářením autonomního konceptu (evropského) veřejného pořádku výrazně zasahuje do zásady *res iudicata* v civilním soudním řízení.

Česká právní úprava obsahuje zrušení rozhodčího nálezu v § 31 a násl. zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále citováno jako ZRŘ). Výčet je taxativní. ZRŘ a rozhodčí řízení je primárně určen pro řešení sporů mezi podnikateli (obchodníky – profesionály). V současnosti však dochází k vysokému nárůstu rozhodčího řízení ve sporech ze spotřebitelských smluv. ZRŘ je následovníkem zákona č. 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů, který byl určen pro mezinárodní obchodněprávní spory, a nikoliv vztahy spotřebitelské.

1.1.1 Legislativní změny týkající se právní úpravy rozhodčího řízení v České republice

Tak, jak je ZRŘ bez vážnějších problémů aplikován v obchodněprávních sporech, jeho použití ve sporech spotřebitelských je mnohem problematičtější.

S ohledem na výše uvedené problémy spojené s rozhodčím řízením ve spotřebitelských sporech a konstantní judikaturou SDEU prošel ZRŘ výraznou, tzv. spotřebitelskou novelou. Jejím cílem bylo také vyřešit mnohé nejasnosti ohledně arbitrability spotřebitelských smluv a toho, zda je podle českého práva nutné posuzovat rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách obecně jako nekalá ustanovení, a tedy neplatná ve smyslu směrnice 93/13/ES, nebo nikoliv.¹⁰

---

on. 4th ed. London: Sweet and Maxwell, 2004. s. 23. ISBN 978-0-421-89290-3.

10 K otázce nekalosti rozhodčích doložek a související judikatury českých soudů srov. analýzu a přehled rozhodnutí v BĚLOHLÁVEK, A., J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 625 s. ISBN 978-80-7179-297-0. S. 207 a násl.

Přijímání a obsah spotřebitelské novely byl poznamenán řadou politických tlaků a „společenskou objednávkou“. Tato souvisela se silně medializovanými problémy a případy se zneužíváním rozhodčího řízení směrem ke spotřebitelům.¹¹

Zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související předpisy, nabyl účinnosti dne 1. 4. 2012. Rozhodčí řízení, která byla zahájena před tímto datem, a to včetně spotřebitelských řízení, se dokončí podle právní úpravy platné a účinné před tímto datem. Platnost rozhodčí smlouvy se posuzuje podle zákona, který byl účinný v době jejího uzavření.

Tzv. spotřebitelská novela ZRŘ se týká především rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech. Ve zbývajícím rozsahu ZRŘ (tedy obchodněprávních – nespotebitelských sporů) spíše zpřesňuje některé otázky. Cílem spotřebitelské novely ZRŘ bylo zajistit ochranu spotřebitele a soulad s právem EU. V rámci této novely byla do ZRŘ (podle našeho názoru v některých případech nekonceptně) vložena ustanovení týkající se postavení a ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení.

O obsahu a důsledcích spotřebitelské novely ZRŘ novely bude pojednáno jak v samostatné podkapitole, tak bude reflektována v průběhu celé publikace. V publikaci se však budeme věnovat především dopadu a právní úpravě spotřebitelské novely ZRŘ v rámci institutu zrušení rozhodčího nálezu. Již na úvod však lze konstatovat, že spotřebitelská novela ZRŘ, ač vedena dobrými úmysly, nepřinesla přijatelné řešení.

Nová úprava v ZRŘ s ohledem na spotřebitelské spory není jedinou významnou změnou, která se týká právní úpravy rozhodčího řízení v České republice. Dne 1. 1. 2014 nabude účinnosti zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Do tohoto zákona bude „přenesena“ právní úprava mezinárodního rozhodčího řízení v České republice. Ta je v současnosti upravena v části páté ZRŘ a §§ 36–40, která obsahuje Ustanovení o poměru k cizině. Od 1. 1. 2014 bude rozhodčí řízení s mezinárodním prvkem upraveno v části sedmé a §§ 117–122 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.¹²

---

11 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 3. aktual. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2013. 400 s. ISBN 978-80-7478-005-2. S. 176.

12 V této souvislosti lze zmínit jednu zajímavou situaci, do které se ZRŘ vzhledem k řadě novelizací soukromoprávních předpisů, ke kterým v současné době dochází, dostal. Spotřebitelskou novelou byla do textu ZRŘ vložena „druhá“ Hlava pátá, která upravuje seznamy rozhodců ve spotřebitelském rozhodčím řízení. „První“ Hlava pátá v ZRŘ upravuje ustanovení o poměru k cizině. Nabytím účinnosti zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém se obě Hlavy páté ruší. Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém tedy zřejmě legislativním opatřením část ochranných ustanovení týkajících se spotřebitelského rozhodčího řízení zrušil... Lze však očekávat, že do nabytí

1.2 Dosavadní stav zkoumání a cíle práce

V české odborné literatuře se rozhodčímu řízení a jeho právní úpravě věnuje celá řada publikací. Jedná se o monografie, které se věnují rozhodčímu řízení uceleně.¹³ Dále jde o články v odborných časopisech a sbornících, jež se věnují rozhodčímu řízení z hlediska dílčích otázek. Rozhodčí řízení ve spotřebitelských věcech je v současné době v souvislosti s novelizací ZRR tématem, kterému se věnuje řada autorů.¹⁴ V čes-

-
- účinnosti tohoto zákona bude tento stav novelou napraven. V opačném případě by došlo k nevídané situaci a úmysl zákonodárce směřem k ochraně spotřebitele by ztratil smysl.
- 13 V práci budou využity zejména tyto publikace – ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. 388 s. ISBN 978-80-7357-324-9; ROZEHNALOVÁ, N. *Mezinárodní právo obchodní. II díl. Řešení sporů: Alternativní způsoby řešení sporů, mezinárodní obchodní arbitráž, některé otázky řízení před soudy*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 181 s. ISBN 802-102-0-415; BĚLOHLÁVEK, A., J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 701 s. ISBN 80-7179-629-8; MO-THEJZLÍKOVÁ, J., STEINER, V. et al. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s přílohami. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1996. 216 s. ISBN 80-7179-034-6; RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 765 s. ISBN 80-7179-873-8; RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. 254 s. ISBN 80-86898-43-1; BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 2408 s. ISBN 978-80-7400-096-6.
- 14 V práci budou využity zejména tyto české odborné články – BĚLOHLÁVEK, A., J. Rozhodčí řízení v tzv. smluvních vztazích spotřebitelského typu. *Právní forum*. 2010, č. 3, s. 89–105. ISSN 1214-7966; HRABÁNEK, D. K náležitostem rozhodčích smluv a činnosti soukromých “rozhodčích soudů”. *Právní forum*. 2010, č. 3, s. 139–143. ISSN 1214-7966; HULMÁK, M., TOMÁNČÁKOVÁ, B. Rozhodčí řízení jako vhodný prostředek k řešení sporů mezi dodavatelem a spotřebitelem (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 6, s. 168–174. ISSN 1803-6554; HULMÁK, M., TOMÁNČÁKOVÁ, B. Rozhodčí řízení jako vhodný prostředek k řešení sporů mezi dodavatelem a spotřebitelem (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 7, s. 189–202. ISSN 1803-6554; KYSELOVSKÁ, T. Rozhodčí doložky (nejen) ve spotřebitelských smlouvách a ochrana základních lidských práv. In *COFOLA 2009: The Conference Proceedings* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 1293 s. Dostupné z <<http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2009/files/contributions/Tereza%20Kyselovska%20829.pdf>>. ISBN 978-20-210-4821-8; NOVÝ, Z. Nekalá rozhodčí doložka v českém právu. *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1st ed. Brno: Masaryk University, 2009. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Novy_Zdenek_1047.pdf> ISBN 978-80-210-4990-1; NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term: Some observations on the ECJ’s *Claro*

ké odborné literatuře je věnována značná pozornost problematičným otázkám v této oblasti a některým rozhodnutím českých soudů.

V publikaci bude čerpáno z řady zahraničníců odborných článků¹⁵ a monografií, které se zabývají vztahem evropského práva a rozhodčíců řízení, analýzou judikatury SDEU¹⁶ a jejím dopadem na vnitrostátní právní úpravu členských států. V publikaci budou tyto otázky vztaženy na současnou právní úpravu důvodů pro zrušení rozhodčíců nálezu v České republice.

Publikace si klade dva cíle, z nichž dosažení prvního podmiňuje naplnění druhého. **Prvním cílem je analýza vztahu evropského práva k rozhodčícům řízení. A to s ohledem na právní úpravu ochrany spotřebitele ve směrnícovém právu a její aplikace Soudním dvorem Evropské unie. Tato část publikace bude směřovat k potvrzení nebo vyvrácení hypotézy, že judikatura Soudního dvora Evropské unie výrazně zasahuje do procesní autonomie členských států a vnitrostátní právní úpravy zrušení a odepření výkonu rozhodčíců nálezu.**

Druhým cílem je analýza české vnitrostátní právní úpravy zrušení rozhodčíců nálezu. A to z pohledu ochrany spotřebitele a promítnutí unijníců předpisů na ochranu spotřebitele a judikaturu SDEU. Česká právní úprava bude hodnocena s ohledem na současnou judikaturu českých soudů a bude komparována

---

case. In *Cofola 2008* [online]. 1. vyd. Brno: Právnícká fakulta MU, 2008. s. 76–89., 14 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/mps/novy_zdenek.pdf>. ISBN 978-80-210-4629-0; ROZEHNALOVÁ, N., HAVLÍČEK, J. Rozhodčí smlouva ve světle některých rozhodnutí... aneb Quo vadis...? *Právní fórum*. 2010, č. 3, s. 114–119. ISSN 1214-7966; NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term from the Perspective of Czech and EC Law. *Global Jurist* [online]. 2009, vol. 9, iss. 4 (Topics), Article 1 [citováno 1. 12. 2010]. Dostupné z <<http://www.bepress.com/gj/vol9/iss4/art1/>>; RABAN, P. Autorizovaní rozhodci nebo adjudikatoři? Je efektivně zajištěna spravedlnost ve spotřebitelských vztazích? *Bulletin advokacie*. 2010, č. 6, s. 15–22. ISSN 1210-6348; SOKOL, T. Opět k (ne) platnosti rozhodčíců doložek ve prospěch soukromých “rozhodčíců soudů”. *Bulletin advokacie*. 2010, č. 6, s. 22–24. ISSN 1210-6348.

15 V práci je použita řada elektronických zdrojů, jejichž většinu autorka získala stažením z elektronické databáze Kluwer Law Online v rámci svého doktorského studia na Právnícké fakultě Masarykovy univerzity a studijního pobytu na Haagské akademii mezinárodního práva soukromého v červenci až srpnu 2010. U těchto zdrojů je proto uvedena zkrácená verze citace bez uvedení data stažení. Všechny tyto zdroje jsou dostupné nejen v elektronické, ale i v textové verzi.

16 Autorka v práci vychází primárně z anglické jazykové verze rozsudků SDEU, neboť ne u všech je dostupný oficiální český překlad. Je-li dostupná česká jazyková verze, je přímo citováno z této. U slovenských právníců předpisů a judikatury je vzhledem k jazykové blízkosti přímo citováno ze slovenštiny.

s úpravou zrušení rozhodčího nálezu na Slovensku. Tato část práce sleduje potvrzení nebo vyvrácení hypotézy, že právní úprava zrušení rozhodčího nálezu v zákoně č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů nezhledňuje závazky vyplývající ze spotřebitelského acquis.

1.3 Struktura a metody práce

Struktura publikace sleduje její cíle a hypotézy. Metodou práce se rozumí systematický způsob zkoumání za účelem získání objektivně správných poznatků o zkoumaném předmětu.¹⁷ Mezi vědecké metody použité v publikaci patří především analýza, syntéza, indukce, dedukce a komparace.

Na úvod publikace bude vymezen vztah rozhodčího řízení a obecných soudů z hlediska jejich pomocných a kontrolních funkcí. Tento úvodní výklad je nezbytný pro zařazení institutu zrušení rozhodčího nálezu do systematiky vztahu obecných soudů a rozhodčího řízení a vymezení práv a povinností, které obecné soudy v této oblasti mají.

Zkoumaná problematika je rozdělena do dvou částí. První část publikace se bude zabývat vztahem rozhodčího řízení a evropského práva. Druhá část publikace je věnována právní úpravě zrušení rozhodčího nálezu v ZRŘ a hodnocení, jak česká právní zohledňuje závazky vyplývající z evropského práva a spotřebitelského aquis.

Výchozím bodem první části publikace je princip procesní autonomie. Dále se publikace bude zaměřovat na vliv evropských předpisů na ochranu spotřebitele na národní předpisy upravující rozhodčí řízení. A to prostřednictvím rozsudků SDEU ke Směrnici Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále citována jako Směrnice 93/13/ES nebo Směrnice), které se zabývají platností rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách a s tím souvisejícími kontrolními funkcemi obecných soudů. SDEU se v této oblasti snaží nalézt hranici mezi autonomií členských států v úpravě vnitrostátního procesního řízení na jedné straně, a snahou EU chránit spotřebitele jako slabší smluvní stranu v kontraktačním procesu na straně druhé. SDEU je kritizován za to, že jeho rozhodnutí stále více zasahují do vnitrostátních procesních. Jednou z otázek analyzovaných v práci je, zda interpretace Směrnice 93/13/ES prováděná SDEU je v souladu s podstatou rozhodčího řízení. První část publikace bude zakončena rozbohem povahy právních předpisů na ochranu spotřebitele jako součástí evropského veřejného pořádku – *ex officio* posouzení platnosti, resp. nekalosti, rozhodčí doložky a dosah přezku-

17 BOGUSZAK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A. *Teorie práva*. 2. přepr. vyd. Praha: ASPI, 2004. s. 16. ISBN 8073570300

mu rozhodčího nálezu obecnými soudy.

Základní pracovní metodou v první části bude analýza evropské právní úpravy a judikatury SDEU k ochraně spotřebitele proti nekalým smluvním praktikám. Při práci s judikaturou bude také využita metoda induktivní. Získané poznatky budou pomocí syntézy formulovány do závěrů, které v závěrečné kapitole potvrdí nebo vyvrátí první pracovní hypotézu.

Ve druhé části publikace bude provedena analýza právní úpravy zrušení rozhodčího nálezu v České republice. V první dílčí části bude popsáno promítnutí směrnic na ochranu spotřebitele do českého práva a novela ZRŘ směrem k zajištění ochrany spotřebitele. V následujících podkapitolách se bude publikace zabývat právní úpravou zrušení rozhodčího nálezu v ZRŘ a dopadem rozhodnutími SDEU na českou právní úpravu rozhodčího řízení. V této části bude rozebrána vybraná současná judikatura českých soudů. Česká právní úprava bude srovnána se slovenskou, která již dříve reagovala na požadavek ochrany spotřebitele dle evropského práva a tento zohlednila. V poslední podkapitole této části bude zhodnocena novelizace ZRŘ směrem k ochraně spotřebitele a zrušení rozhodčího nálezu.

Základní pracovní metodou druhé části bude analýza české právní úpravy zrušení rozhodčího nálezu. V této části bude použita také metoda komparace české a slovenské právní úpravy rozhodčího řízení. Získané poznatky budou pomocí syntézy formulovány do závěrů, které v závěrečné kapitole potvrdí nebo vyvrátí druhou pracovní hypotézu

V poslední kapitole bude zhodnoceno dosažení cílů práce a potvrzeny nebo vyvráceny sledované hypotézy práce.

2. Vztah obecných soudů a rozhodčího řízení

2.1 Cíl kapitoly

Cílem kapitoly je uvedení do problematiky vztahu rozhodčího řízení a obecných soudů. Výklad je nezbytný pro zařazení institutu zrušení rozhodčího řízení do systematiky rozhodčího řízení a vymezení funkcí obecných soudů.

2.2 Úvod

Rozhodčí řízení lze vymezit jako „*dobrovolné postoupení řešení sporu neutrální třetí straně, rozhodcům či rozhodčímu soudu (tj. soukromým osobám nebo nestátní instituci), která vydá po provedeném řízení závazné a vykonatelné rozhodnutí.*“¹⁸ Definujícími prvky rozhodčího řízení jsou:

1. Vyloučení soudní pravomoci obecných soudů ve prospěch rozhodců;
2. nezávislost a nestrannost rozhodců a rozhodčích soudů;
3. pravomoc rozhodců vydat konečné rozhodnutí ve věci (rozhodčí nález), které je po splnění dalších podmínek vykonatelné.¹⁹

Vztah mezi obecnými soudy a rozhodčím řízením se pohybuje na pomezí povinného regulovaného soužití a vzájemné spolupráce. Přestože jednou ze základních zásad rozhodčího řízení je autonomie vůle stran,²⁰ je rozhodčí řízení do jisté míry závislé na pomoci a podpoře obecných soudů. Soudy jako reprezentanti státu a jeho zájmů mají pravomoc zasáhnout a ochránit tento systém v případech, kdy jej některá ze stran chce zneužít.²¹ Jak uvádí Redfern: „*National courts could exist without arbitration, but*

18 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 42. ISBN 978-80-7357-324-9.

19 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 185. ISBN 978-80-7400-096-6.

20 MOSS, G., C. *International Commercial Arbitration. Party Autonomy and Mandatory Rules*. Tano Aschehoug, 1999. s. 73 a násl. ISBN 82-518-3949-1.

21 REDFERN, A., HUNTER, M. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. 4th ed. London: Sweet and Maxwell, 2004. s. 388. ISBN 978-0-421-89290-3.

*arbitration could not exist without the courts. The real issue is to define the point where this reliance of arbitration and the national courts begins and where it ends.*²²

Základními prvky moderního rozhodčího řízení jsou:

1. Autonomie vůle stran a
2. pomocná a kontrolní funkce soudů.

Princip autonomie vůle je spojen se zásadou rovnosti stran.²³ Rovnost stran se předpokládá v oblasti (mezinárodního) obchodu, pro kterou se rozhodčí řízení původně vyvinulo a kde po dlouhou dobu existovalo. Přenesení rozhodčího řízení do dalších oblastí (v tomto případě spotřebitelské) může, a také nese problémy svázané s postavením těchto subjektů. Hurdík uvádí několik řešení kolize principu rovnosti stran a ochrany slabší strany. Jsou jimi:

- Přímé legislativní nástroje omezení vlivu silnějšího subjektu na slabší subjekt a
- nástroje obecnější, jejichž uplatnění se děje cestou vlivu doktríny a judikatury, které vedou k omezení autonomie vůle silnější osoby ve prospěch slabších smluvních stran, například dobré mravy nebo zákaz zneužití subjektivních práv.²⁴

Vzhledem k nezávislosti rozhodčího řízení na soudním řízení mohou soudy realizovat pomocné a kontrolní pravomoci jen ve vymezeném rámci. Mimo tento rámec musí respektovat založenou pravomoc rozhodců a nemohou zasahovat do probíhajícího rozhodčího řízení.²⁵ V národním i mezinárodním prostředí dochází k vzájemnému ovlivňování těchto dvou prvků. Jejich neustálý střet ovlivňuje využívání a úspěšnost rozhodčího řízení jako alternativního způsobu řešení sporů.

---

22 REDFERN, A., HUNTER. M. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. 4th ed. London: Sweet and Maxwell, 2004. s. 389. ISBN 978-0-421-89290-3.

23 HURDÍK, J., FIALA, J., HRUŠÁKOVÁ, M. *Úvod do soukromého práva*. 25. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. S. 77 a násl. ISBN 80-210-2976-5.

24 HURDÍK, J., FIALA, J., HRUŠÁKOVÁ, M. *Úvod do soukromého práva*. 25. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. S. 80–81 a násl. ISBN 80-210-2976-5

25 ROZEHNALOVÁ, N. Institut zrušení rozhodčího nálezu v mezinárodním prostředí. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, č. 4, s. 348. ISSN 1210-9126 7.

2.3 Kontrolní a pomocné funkce obecných soudů

Kontrolní a pomocné funkce soudů rozděluje Rozehnalová²⁶ podle fází řízení na následující:

1. Fáze před a po zahájení rozhodčího řízení, ale před jednáním ve věci samé.

V této fázi obecné soudy realizují především funkce pomocné, jako jsou jmenování rozhodce²⁷ nebo zproštění mlčenlivosti.²⁸ Mezi kontrolní funkce můžeme zařadit případy, kdy soud rozhoduje o vyloučení rozhodce z rozhodování. Možnost soudů zasahovat v této fázi řízení je výrazně omezena pravomocí rozhodců rozhodovat o své pravomoci.²⁹ Otázky soudní kontroly platnosti rozhodčí smlouvy a rozhodnutí rozhodců o své pravomoci jsou tak možné až ve fázi po vydání rozhodčího nálezu.³⁰

2. V průběhu rozhodčího řízení do vydání rozhodčího nálezu.

Pro účinný průběh rozhodčího řízení je v řadě případů potřeba funkce pomocné, jako provedení důkazů soudem,³¹ vydání předběžného opatření,³² zproštění mlčenlivosti rozhodce a další.

3. Fáze po vydání rozhodčího nálezu

V této fázi soudy provádějí jak funkce pomocné (úschova rozhodčího nálezu,³³ zproštění mlčenlivosti rozhodce), tak zejména funkce kontrolní. V určité zákonem stanovené lhůtě je možné uplatnit institut zrušení rozhodčího nálezu. Po uplynutí této lhůty lze podat námitku odepření výkonu a v případě cizích rozhodčích nálezů podat návrh na odepření uznání a výkonu.³⁴

26 V práci byla převzata systematika pomocných a kontrolních funkcí obecných soudů z ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 291. ISBN 978-80-7357-324-9. Podobně také například REDFERN, A., HUNTER. M. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. 4th ed. London: Sweet and Maxwell, 2004. s. 388 a násl. ISBN 978-0-421-89290-3.

27 § 7 ZRŘ.

28 § 6 ZRŘ.

29 § 15 ZRŘ. K pravomoci rozhodců rozhodovat o své pravomoci vizte například ROZEHNALOVÁ, N. Zásada autonomie a zásada rozhodování rozhodců o své pravomoci – dvě stránky jednoho problému. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2008, č. 2, s. 112–121. ISSN 1210-9126 7.

30 ROZEHNALOVÁ, N. Institut zrušení rozhodčího nálezu v mezinárodním prostředí. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, č. 4. s. 349. ISSN 1210-9126 7.

31 § 20 odst. 1 ZRŘ.

32 § 22 ZRŘ.

33 § 29 ZRŘ.

34 § 39 ZRŘ.

Ve vnitrostátním právu existuje několik možností, kdy strana nespokojená s výsledkem řízení může napadnout rozhodčí nález. Jsou jimi:³⁵

1. Odvolání proti rozhodčímu nálezu, pokud je tento způsob dovolen národním právem místa rozhodčího řízení nebo rozhodčím nálezem.³⁶
2. Návrh na zrušení rozhodčího nálezu v zemi, ve které došlo k vydání rozhodčího nálezu.
3. Návrh na zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí.³⁷

Efektivita rozhodčího řízení závisí na míře, v jakém do něj (ne)zasahují národní soudy. V rozhodčím řízení je respektován princip konečnosti a závaznosti rozhodčího nálezu a omezených důvodů přezkumu rozhodčích nálezů obecnými soudy.

2.3.1 Funkce institutu zrušení rozhodčího nálezu

Předtím, než bude proveden výklad k rozsahu uplatnění institutu rozhodčího nálezu, je nutné uvést základní funkce, kterou má, nebo by měl mít tento institut v rámci vnitrostátní i mezinárodní úpravy rozhodčího řízení:

1. „*Stát nemůže nechat rozhodčí řízení zcela mimo soustavu kontrolních mechanismů.*“³⁸

V právním řádu musí existovat procesní obrana proti porušování práv stran v rámci rozhodčího řízení. Svévolný postup rozhodců nebo nezákonný postup v jejich rozhodování by znamenal narušení ústavních práv na ochranu lidských práv a základních svobod³⁹ a porušení mezinárodních závazků, kterými jsou státy vázány.

---

35 LEW, J. D. M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 663. ISBN 9041115684.

36 K jednoinstančnosti rozhodčího řízení v České republice a možnosti odvolání vizte například BĚLOHLÁVEK, A. Druhá instance v rozhodčím řízení. *Právní rozhledy*. 2003, č. 6, s. 5–7. ISSN 1210-6410.

37 § 35 ZRŘ.

38 ROZEHNALOVÁ, N. Institut zrušení rozhodčího nálezu v mezinárodním prostředí. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, č. 4, s. 350. ISSN 1210-9126 7. ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 298. ISBN 78-80-7357-324-9.

39 K diskuzi nad vztahem rozhodčího řízení a lidských práv a základních svobod vizte například KYSELOVSKÁ, T. Rozhodčí doložky (nejen) ve spotřebitelských smlouvách a ochrana základních lidských práv. In *COFOLA 2009: The Conference Proceedings* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 1293 s. Dostupné z <<http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2009/files/contributions/Tereza%20Kyselovska%20829.pdf>>. ISBN 978-20-210-4821-8; ŠIMÁČKOVÁ, K., KOLÁČKOVÁ, J. Právo na sprá-

2. „Rozšiřování situací, za kterých by stát prostřednictvím svých soudů mohl zasahovat do rozhodčího řízení, může pozměnit funkce a účel rozhodčího řízení.“⁴⁰

Rozhodčí řízení jako alternativní řešení sporů oplývá proti „klasickému“ soudnímu řízení řadou výhod pro strany. Pokud by tyto výhody byly příliš omezeny nebo neexistovaly, ztratilo by rozhodčí řízení svůj smysl. Rozhodčí řízení je koncipováno jako samostatné řízení, nejde o předstupeň řízení soudního. Rozhodčí řízení má stejné účinky jako soudní rozhodnutí. Dle Rozehnalové „mimořádné rozšíření důvodů, pro které by mohl být institut zrušení rozhodčího řízení využit, zejména potom uvedení důvodů, které mají svůj základ v materiálním nebo kolizním právu, by z mimořádného a výjimečného prostředku ochrany mohlo učinit běžný odvolací prostředek.“^{41 42} Soud obecný může rozhodčí nález pouze zrušit, a ne nahradit výrok rozhodčího senátu svým vlastním rozhodnutím. Institut zrušení rozhodčího nálezu soudem je v českém právním řádu upraven v ustanovení §§ 31 a násl. ZRŘ.

Rozhodčí řízení je zásadně koncipováno jako řízení jednoinstanční. Tato zásada bývá uváděna jako jedna z velmi důležitých výhod rozhodčího řízení, která vytváří základ pro jeho flexibilitu a vyšší rychlost řízení oproti řízení před obecnými soudy.⁴³

---

vedlivý proces v prostoru Evropských společenství. *Právní forum. Evropské právo*. 2005, č. 11, s. 421–428. ISSN 1214-7966; JAKSIC, A. Procedural Guarantees of Human Rights in Arbitration Proceedings. A Still Unsettled Problem? *Journal of International Arbitration* [online]. 2007, Vol. 24, No. 2, s. 159–171. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>; EMBERLAND, M. The Usefulness of Applying Human Rights Arguments in International Commercial Arbitration. *A Comment on Arbitration and Human Rights by Aleksandar Jaksic*. *Journal of International Arbitration* [online]. 2003, Vol. 20, No. 4, s. 355–363. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>; McDONALD, N. More Harm than Good? Human Rights Considerations in International Commercial Arbitration. *Journal of International Arbitration* [online]. 2003, Vol. 20, No. 6, s. 523–536. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>; BESSON, S. Arbitration and Human Rights. *ASA Bulletin* [online]. 2006, no. 3, s. 395–416. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

- 40 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 298. ISBN 78-80-7357-324-9.
- 41 ROZEHNALOVÁ, N. Institut zrušení rozhodčího nálezu v mezinárodním prostředí. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, č. 4, s. 350. ISSN 1210-9126 7.
- 42 Jak bude vylývat z našeho dalšího výkladu, bohužel právě tímto směrem se posunula právní úprava institutu zrušení rozhodčího nálezu v ZRŘ na základě spotřebitelské novely. Jak § 31, tak § 35 ZRŘ podle současného právního stavu umožňují přezkum rozhodčího nálezu v meritu věci. Z rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech se tímto stává jakási první instance. K tomu srov. kapitolu 4.
- 43 ROZEHNALOVÁ, N. *Mezinárodní právo obchodní. II díl. Řešení sporů: Alternativní*

Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. října 2009⁴⁴ „*institut zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 ZRŘ nepředstavuje řádný ani mimořádný opravný prostředek proti rozhodčímu nálezu. Formou opravného prostředku jak po stránce procesní, tak i věcné správnosti rozhodčího nálezu může být jediné přezkum jinými rozhodci podle § 27 ZRŘ. Účelem institutu zrušení rozhodčího nálezu soudem je umožnit ještě v jiném řízení než v řízení o výkonu rozhodnutí soudní přezkum toho, zda byly splněny základní podmínky pro projednání a rozhodnutí věci rozhodci, tedy základní podmínky pro to, aby bylo suspendováno ústavní právo domáhat se práv u nestranného a nezávislého soudu ve smyslu ustanovení článku § 36 odstavec 1 Listiny základních práv a svobod, na které navazuje mimo jiné též ústavní právo dle článku 38 odstavec 2 poslední věty LZPS. Kontrolní činnost soudů připouští zákon zejména tím, že umožňuje uplatnit existenci vad, jimiž by trpělo řízení před rozhodci ad hoc i řízení před stálým rozhodčím soudem, popř. rozhodčí nález, pokud se takové vady přičítá základním zásadám, na nichž jinak spočívá samo rozhodčí řízení a rozhodování.*“

České právo ovšem ve vnitrostátní úpravě v ZRŘ předvídá možnost přezkoumání rozhodčího nálezu dle ustanovení § 27 ZRŘ (někdy označována jako II. instance v rozhodčím řízení). Institut zrušení rozhodčího nálezu soudem bývá zaměňován za přezkum rozhodčího nálezu. Strany se tímto způsobem snaží napravit to, co si například zapoměly sjednat v rozhodčí smlouvě. Na základě § 27 ZRŘ „*strany se mohou dohodnout v rozhodčí smlouvě, že rozhodčí nález může být k žádosti některé z nich nebo obou přezkoumán jinými rozhodci [...]. Přezkoumání rozhodčího nálezu je součástí rozhodčího řízení a platí o něm ustanovení tohoto zákona.*“⁴⁵ Možnost přezkoumání rozhodčího nálezu vyvrací argumentaci některých autorů o rizikovosti jedniinstančního charakteru rozhodčího řízení.⁴⁶ Na rozdíl od řízení o řádném opravném prostředku dle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále citováno jako OSŘ) rozhodci nemají při přezkumu rozhodčích nálezu možnost vrátit věc k novému projednání. Mohou buď nález předchozích rozhodců potvrdit, nebo rozhodnout odchylně od výroku přezkoumávaného rozhodčího nálezu. Účel tohoto přezkumného řízení je jiný než účel řízení před soudem na základě návrhu na zrušení rozhodčího nálezu dle ustanovení § 31 a násl. ZRŘ. Dle Bělohávka jsou rozhodci oprávněni při přezkumu zrušit rozhodčí nález ze shodných nebo obdobných důvo-

---

způsoby řešení sporů, mezinárodní obchodní arbitráž, některé otázky řízení před soudy. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. s. 31. ISBN 802-102-0-415.

44 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 33 Cdo 2675/2007.

45 § 27 ZRŘ. Stejná koncepce byla i rámci zákona č. 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, který byl nahrazen současným ZRŘ.

46 BĚLOHLÁVEK, A., J. Druhá instance v rozhodčím řízení. *Právní rozhledy.* 2003, č. 6, s. 6. ISSN 1210-6410.

dů, jako by tento mohl zrušit soud na základě řízení dle § 31 ZRŘ. Rozhodci mají v přezkumném řízení podstatně širší pravomoci než soud v řízení dle § 31 ZRŘ.⁴⁷ Zejména jsou oprávněni prověřovat skutková a právní hodnocení rozhodců, kteří přijali přezkoumávané rozhodnutí⁴⁸ (k pravomoci soudu vzhledem k rozsahu přezkoumávání rozhodčího nálezu dle § 31 ZRŘ vizte výklad v dalších kapitolách). Dle Bělohávkova⁴⁹ je nutné odmítnout možnost ustanovení ještě dalšího přezkumu, tzn. jakési III. instance v rozhodčím řízení. Ačkoliv dle § 2 ZRŘ mají strany širokou volnost při sjednávání rozhodčí smlouvy a dle § 19 ZRŘ „*se strany mohou dohodnout na postupu, kterým mají rozhodci vést řízení*“, je třeba vzít v úvahu i § 30 ZRŘ. Dle tohoto ustanovení „*nestanoví-li zákon jinak, užijí se na řízení před rozhodci přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.*“ Bělohávek tuto přiměřenost chápe jakou využití dvouinstančnosti řízení před soudy. III. instance by tak byla v přímém rozporu s principy řízení před obecnými soudy. Navíc možnost dalšího přezkumu rozhodčího nálezu by výrazně prodloužilo rychlost rozhodčího řízení a znamenalo nejen podstatné zvýšení nákladů pro strany rozhodčího řízení, ale také ohrožení právní jistoty stran. Jedním z důvodů, proč si strany rozhodčí řízení volí, je mimo jiné zájem na definitivním vyřešení jejich práv a povinností a konečnosti rozhodčího nálezu.⁵⁰ Přezkum rozhodčího nálezu dle § 27 ZRŘ⁵¹ tak nelze zaměňovat s institutem zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 ZRŘ. Účelem tohoto institutu není přezkum správnosti rozhodčího nálezu samotného, ale garance státu na dodržení základních principů rozhodčího řízení a ochrana základních procesních práv stran. Vzhledem k výše uvedenému není dle české úpravy možné dohodou stran založit k přezkoumávání správnosti rozhodčího nálezu soud. Toto by bylo v rozporu s charakterem rozhodčího řízení jako alternativního řízení nahrazujícího řízení před soudem.⁵²

47 Zde je nutné uvést tzv. dvoukolejnost právní úpravy rozhodčího řízení, a to obecně a ve spotřebitelských sporech. Právě ve fázi nakládání s rozhodčím nálezem mohou obecné soudy přezkoumávat rozhodčí nález vydaný ve spotřebitelském sporu ve věci samé. K tomu srov. § 31 písm. g) ZRŘ a výklad v kapitole 4.

48 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 217. ISBN 80-7179-629-8.

49 K tomu vizte například BĚLOHLÁVEK, A., J. Druhá instance v rozhodčím řízení. *Právní rozhledy*. 2003, č. 6, s. 6. ISSN 1210-6410.

50 K tomu například MOURRE, A., RADICATI di BROZOLO, L. Towards Finality of Arbitral Awards: Two steps Forward and One Step Back. *Journal of International Arbitration* [online]. 2006, vol. 23, no. 2, s. 171. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

51 Přezkum je v rámci rozhodčího řízení a může zasáhnout hmotné právo nebo i kolizní úvahy.

52 BĚLOHLÁVEK, A., J. Druhá instance v rozhodčím řízení. *Právní rozhledy*. 2003, č. 6, s. 7. ISSN 1210-6410.

2.4 Dílčí závěr

Institut zrušení rozhodčího řízení je součástí kontrolních funkcí obecných soudů ve fázi po skončení rozhodčím řízení. Nejedná se o odvolání ani věcný přezkum rozhodčího řízení. Obecné soudy mohou zrušit rozhodčí nález jen z taxativně vymezených důvodů, které se týkají především podstatných procesních pochybení.

Zde je nutné odkázat na současnou dvoukolejnou právní úpravu rozhodčího řízení v České republice. Tzv. spotřebitelskou novelou byl do § 31 ZRR vložen nový důvod ke zrušení rozhodčího nálezu. Na jeho základě mohou obecné soudy zrušit rozhodčí nález vydaný ve spotřebitelském sporu, pokud bylo rozhodnuto v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem. Tedy *de facto* přezkum ve věci samé. Této otázce se věnujeme v samostatné kapitole dále.

3. Evropské právo a rozhodčí řízení

3.1 Cíl kapitoly

Tato kapitola se zabývá vztahem evropského práva a rozhodčího řízení a, jak vyplývá z následujícího výkladu, jejich kolize. Výchozím bodem zkoumání je princip procesní autonomie členských států. Dalším krokem je uvedení zásad a relevantní procesněprávní a hmotněprávní ochrany spotřebitele v evropském právu. Cílem kapitoly je na základě rozboru judikatury SDEU ke Směrnici 93/13/ES analyzovat problematiku ochrany spotřebitele vzhledem k jejich aplikaci v rozhodčím řízení a zhodnotit dopad rozhodnutí SDEU na procesní autonomii členských států a podstatu rozhodčího řízení vůbec.

3.2 Princip procesní autonomie v civilním soudním řízení

Civilní soudní řízení v evropském justičním prostoru není harmonizováno na národních úrovních, ale pouze pro občanská řízení s relevantním mezinárodním prvkem.⁵³ Evropské právo je tak prosazováno a vykonáváno národními soudy prostřednictvím národních procesních předpisů, které se i mezi členskými státy mohou lišit. Členské státy na základě principu procesní autonomie⁵⁴ zajišťují ochranu práv a povinností vyplývajících z evropského práva.

53 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále citováno jako Nařízení Brusel I).

54 Termín „procesní autonomie“ („procedural autonomy“) vyplývá z judikatury SDEU. Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 12. 1976 ve věci 33/76 *Rewe-Zentralfinanz eG et Rewe-Zentral AG proti Landwirtschaftskammer für das Saarland* [1976] ECR 1989; dále rozsudek SDEU ze dne 7. 1. 2004 ve věci C-201/02 *Wells* [2004] ECR I-723, bod 67; rozsudek SDEU ze dne 26. 10. 2006 ve věci C-168/05 *Mostaza Claro* [2006] ECR I-10421; rozsudek SDEU ze dne 6. 10. 2009 ve věci C-40/08 *Asturcom* [2009] ECR I-09579. K principu procesní autonomie a analýze judikatury vizte CRAIG, P., P. BÚRCA de, G. *EU law: Text, cases and materials*. Oxford: Oxford University Press, 2008. s. 306–309. ISBN 978-0-19-927389-8; PRECHAL, S. *Community Law in National Courts: The Lessons from van Schijndel*. *Common Market Law Review* [online]. 1998, no. 35, s. 681. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

Zásada procesní autonomie v evropském justičním prostoru však dle judikatury SDEU neznamená, že členské státy mají plnou autonomii ve vytváření a aplikaci národních procesních předpisů. SDEU vytvořil řadu ochranných mechanismů, které zajišťují plnění povinností ze strany členských států. Z judikatury lze vyvodit, že SDEU postupně přijímá více intervencionalistický přístup do národních procesních předpisů.

Princip procesní autonomie je limitován zásadou efektivity a rovnocennosti (*principle of effectiveness and equivalence*). Dle zásady efektivity (*principle of effectiveness*) nesmí národní procesní předpisy znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných právním řádem EU.⁵⁵ Ze zásady rovnocennosti (*principle of equivalence*) vyplývá požadavek, aby nároky vyplývající z evropského práva byly založeny na podmínkách, které nebudou méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace národní povahy.⁵⁶ Na základě dodržování těchto dvou základních zásad SDEU v některých případech intervenoval do národních procesních postupů, a to zejména v oblasti spotřebitelského práva.

SDEU se při zkoumání, zda zásada efektivity ospravedlňuje omezení procesní autonomie státu, snaží vyrovnat cíle relevantního národního procesního předpisu s účelem evropské normy. Jak tohoto vyrovnání dosáhnout, naznačil SDEU v rozsudku *Van Schijndel*: „... each case which raises the question whether a national procedural provision renders application of Community law impossible or excessively difficult must be analysed by reference to the role of that provision in the procedure, its progress and its special features, viewed as a whole, before the various national instances. In the light of that analysis the basic principles of the domestic judicial system, such as protection of the rights of the defence, the principle of legal certainty and the proper conduct of procedure, must, where appropriate, be taken into consideration.”⁵⁷ Prechal hovoří o tzv. „procedural rule of reason” („purposive approach”).⁵⁸ Tento přístup byl v odborné literatuře kritizován jako příliš invazivní, neboť svým *ad hoc* přístupem snižuje právní jistotu stran v řízení.⁵⁹

---

55 Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 12. 1976 ve věci 45/76 *Comet BV proti Produktschap voor Siergewassen* [1976] ECR 02043, bod 12–16.

56 Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 12. 1976 ve věci 33/76 *Rewe-Zentralfinanz eG et Rewe-Zentral AG v Landwirtschaftskammer für das Saarland* [1976] ECR 1989, bod 5.

57 Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 12. 1995 ve spojených věcech C-430-431/93 *van Schijndel* [1995] ECR I-4705, bod 19.

58 PRECHAL, S. Community Law in National Courts: The Lessons from van Schijndel. *Common Market Law Review* [online]. 1998, no. 35, s. 690 a násl. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

59 BIONDI, A. The European Court of Justice and Certain National Procedural Limitations: Not such a Tough Relationship. *Common Market Law Review* [online]. 1999, no. 36, s. 1280. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

Podle opačných názorů by měla naopak EU zasahovat také do procesních úprav, aby byla zlepšena aplikace evropského práva.⁶⁰

Civilní soudní řízení je založeno na zásadě dispoziční. O tom, zda dojde k soudnímu řízení a co bude jeho předmětem, rozhodují sporné strany. V tomto smyslu disponují různými procesními prostředky soudní ochrany. V určitém rozsahu mohou strany disponovat také s předmětem sporu a dosáhnout soudního rozhodnutí, jehož obsah ovlivňují svou dispoziční činností.⁶¹

Procesní předpisy se i mezi jednotlivými členskými státy liší, a to zejména v otázce možnosti a rozsahu soudu posuzovat některé právní otázky z úřední povinnosti. Například anglické procesní právo je založeno na předpokladu, že soud *nezná své právo* a je vázán právními argumenty předloženými stranami.⁶² Na druhou stranu, země kontinentální právního systému (německé nebo české procesní právo) stojí na zásadě *iura novit curia*, tedy povinnosti soudu provádět právní kvalifikaci na základě skutečností stranami vylíčených v řízení a na základě provedených důkazů a povinnost soudu znát právní předpisy (obsah práva), tedy nepožadovat dokazování práva jako skutečnosti.⁶³ V jednotlivých právních řádech se liší možnost soudu posuzovat právní otázky *ex officio*, a to v závislosti na povaze, druhu a stupni soudního řízení.

Ve zkoumané problematice je významnou otázkou, zda národní soud může posoudit *ex officio* aplikaci evropského práva, i když strany samy tuto otázku v průběhu řízení nevznesly. SDEU se touto problematikou zabýval ve svých rozhodnutích. V rozsudku *van Schijndel*⁶⁴ SDEU rozhodl, že národní soud není oprávněn jít nad rámec sporu a předložených faktů. Dle tohoto rozhodnutí „... *in a civil suit, it is for the parties to take the initiative, the court being able to act of its own motion only in exceptional cases where the public interest* [zvýrazněno TK] *requires its intervention. That principle*

60 PRECHAL, S. Community Law in National Courts: The Lessons from van Schijndel. *Common Market Law Review* [online]. 1998, no. 35, s. 683. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

61 STAVINOHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2003. s. 167. ISBN 80-7239-155-0.

62 EBERS, M. Mandatory Law, *Ex Officio* Application of European Union Law and *Res Judicata*: From *Océano* to *Asturcom* [online]. s. 4 [citováno 23. 11. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>.

63 HAUSMANN, R. Pleading and Proof of Foreign Law – A Comparative Analysis. *The European Legal Forum. Forum Iuris Communis Europae* [online]. 2008, vol. 1, section I [citováno 18. 1. 2011]. s. 1–60. Dostupné z <<http://www.simons-law.com/library/pdf/e/878.pdf>>.

64 Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 12. 1995 ve spojených věcech C-430-431/93 *van Schijndel* [1995] ECR I-4705.

*reflects conceptions prevailing in most of the Member States as to the relations between the State and the individual; it safeguards the rights of the defence; and it ensures proper conduct of proceedings by, in particular, protecting them from the delays inherent in examination of new pleas.*⁶⁵ Z uvedeného rozhodnutí SDEU vyplývá, že národní soud může jednat ze své vlastní vůle pouze ve výjimečných případech. Tyto výjimečné případy shledal SDEU právě v oblasti spotřebitelského práva.

3.3 Evropské právo a rozhodčí řízení⁶⁶

Vztah evropského práva a rozhodčího řízení není dosud uspokojivě vyřešen.⁶⁷ Rozhodčí řízení a evropské právo se stýkají v několika problémových oblastech. Jsou jimi zejména možnost (resp. nemožnost) rozhodců pokládat předběžné otázky k SDEU,

-
- 65 Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 12. 1995 ve spojených věcech C-430-431/93 *van Schijndel* [1995] ECR I-4705, bod 21.
- 66 Vzhledem k povinnosti publikovat průběžně části kvalifikačních prací byla tato podkapitola zpracována na základě článku autorky KYSELOVSKÁ, T. Interakce rozhodčího řízení a evropského práva. In *Dny Práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1. vyd. Brno: Masaryk University, 2009. 3014 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Kyselovska_Tereza_1058.pdf>. ISBN 978-80-210-4990-1.
- 67 Ke vztahu rozhodčího řízení a evropského práva v české literatuře vizte například BĚLOHLÁVEK, A., J. Rozhodnutí (ESD) ve věci *West Tankers* a jeho (poněkud) skryté souvislosti v kontextu aktuálního vývoje evropského civilního procesu, aneb Frontální útok komunitárních struktur na rozhodčí řízení a New Yorkskou úmluvu. In *Dny Práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1. vyd. Brno: Masaryk University, 2009 [citováno 11. 1. 2011]. 3014 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Belohlavek_Alexander.pdf>. ISBN 978-80-210-4990-1; HRADÍLOVÁ, V. European Law in Arbitration Proceeding. In *Days of Public Law (CD ROM)*. 1. vyd. Brno: Tribun EU s.r.o., 2007. s. 998-1007, 10 s. ISBN 978-80-210-4430-2; BOHŮNOVÁ, P. K aplikaci Nařízení Brusel I při posuzování platnosti rozhodčí smlouvy. In *Dny Práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1. vyd. Brno: Masaryk University, 2009 [citováno 11. 1. 2011]. 3014 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Bohunova_Petra_1132.pdf>. ISBN 978-80-210-4990-1; BOHŮNOVÁ, P. *Dopad evropského práva na řízení před rozhodčími soudy: Nařízení Brusel I*. 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 8–27, 20 s. ISBN 978-80-210-4881-2.

aplikace evropského práva před rozhodci (zejména práva soutěžního⁶⁸) a vztah k rozhodčímu řízení z pohledu soudní spolupráce dle Nařízení Brusel I.⁶⁹

Rozhodčí řízení je výslovně vyloučeno z Nařízení Brusel I na základě článku 1 odst. 2 písm. d). Vyloučení rozhodčího řízení z bruselského režimu bylo odůvodněno plánovaným přijetím samostatné evropské konvence o jednotných pravidlech pro rozhodčí řízení, resp. protokolu k ní. Tyto snahy byly bohužel neúspěšné.⁷⁰ V průběhu let byla řešena otázka výkladu a rozsahu působnosti vyloučení rozhodčího řízení z Nařízení Brusel I. Tedy na jaké spory, o kterých strany platně sjednaly rozhodčí smlouvu, lze tuto výjimku použít. Tyto otázky mohou mít vliv na uznání a výkon soudních rozhodnutí, která byla vydána v rozporu s rozhodčí doložkou a pravomoc zkoumání účinnosti a rozsahu rozhodčí doložky.⁷¹ Ačkoliv v právní literatuře byly rozebírány pozitivní i negativní důsledky vyloučení rozhodčího řízení z Nařízení Brusel I, judikatura byla i je názorově poměrně jednotná.⁷² Přesto se v kontextu revize Nařízení Brusel I, ke které v posledních letech došlo, a dalšího směřování a vývoje evropského procesního práva otázka vztahu rozhodčího řízení a evropského procesu znovu otevřela.⁷³

- 68 Debaty o vztahu rozhodčího řízení a evropského práva se tradičně týkaly práva soutěžního, k tomu vizte SHELKOPLYAS, N. *The Application of EC Law in Arbitration Proceedings*. Amsterdam: Europa Law Publishing, 2003. 488 s. ISBN 90-76871-16-7; HERBOCZKOVÁ, J. Aplikace evropského soutěžního práva v rozhodčím řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings* [online]. Brno: Masaryk University, 2009 [citováno 11. 1. 2011]. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Herboczkova_Jana%201063.pdf>. ISBN 978-80-210-4990-1.
- 69 LEW, J. D. M., MISTELIS, L., KROELL, S. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 476 a násl. ISBN 9041115684.
- 70 HOUTTE van, H. Why not Include Arbitration in the Brussels Jurisdiction Regulation? *Arbitration International* [online]. 2005, vol. 21, no. 4, s. 509–522. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
- 71 K tomu vizte výklad v SCHLOSSER, P. *Zpráva o Úmluvě o přistoupení Dánského království, Irska a Spojeného království Velké Británie a Irska k Úmluvě o soudní příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech a k Protokolu o jejím výkladu Soudním dvorem* [online]. Dostupné z <http://aei.pitt.edu/1467/01/commercial_reports_schlosser_C_59_79.pdf>. Bod 61 a násl.
- 72 Rozsudek Soudního dvora ze dne 25. 7. 1991 ve věci C-190/89 *Marc Rich & Co. AG proti Società Italiana Impianti PA* [1991] ECR I-03855, rozsudek Soudního dvora ze dne 27. 4. 2004 ve věci C-159/02 *Gregory Paul Turner proti Felix Fared Ismail Grovit, Harada Ltd a Changepoint SA* [2004] ECR I-03565, rozsudek Soudního dvora ze dne 17. 11. 1998 ve věci C-391/95 *Van Uden Maritime BV, agissant sous le nom Van Uden Africa Line proti Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line a dalším* [1998] ECR I-07091 a další.
- 73 K revizi nařízení Brusel I srov. například DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T. Osob-

Dne 21. 4. 2009 zveřejnila Komise EU Zprávu o uplatňování Nařízení Brusel I⁷⁴ a současně Zelenou knihu⁷⁵ o posouzení Nařízení Brusel I, které byly otevřeny veřejné odborné diskuzi. Podkladem pro Zelenou knihu byla tzv. Heidelberská zpráva.⁷⁶ Zelená kniha navrhovala částečné vymazání výjimky pro rozhodčí řízení z nařízení Brusel I. V jeho důsledku by soudní řízení na podporu rozhodčího řízení mohlo spadat do působnosti Nařízení a došlo by posílení právní jistoty stran. Heidelberská zpráva vycházela z 25 národních zpráv, z nichž většina se k rozšíření působnosti Nařízení Brusel I vyjádřila velmi kriticky. Vynětí výjimky a podřízení rozhodčího řízení režimu Nařízení Brusel I bylo i u odborné veřejnosti odmítáno. Jedním z argumentů bylo, že většina národních právních úprav obsahuje ustanovení, která řeší otázku vztahu mezi řízením u rozhodčího soudu a obecnými soudy. Tyto úpravy dále často obsahují i pravidla pro účinnou soudní přeshraniční spolupráci. Dalším argumentem byl vztah, resp. možné oslabení Newyorské úmluvy. Nařízení Brusel I by se nemělo dotknout záležitostí pokrytých touto mezinárodní smlouvou, může tak učinit pouze k podpoře její účinnosti a cílů.⁷⁷

---

ní působnost Nařízení Brusel I ve světle probíhající revize. In ŽATECKÁ, Eva; KOVÁČOVÁ, Lucia; HORECKÝ, Jan; VOMÁČKA, Vojtěch. *COFOLA 2011: The Conference Proceedings* [online]. 2011. Brno: Masarykova univerzita, 2011, od s. 526-550, 1772 s. Dostupné z: <<https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2011/files/sbornik.pdf>>. ISBN 978-80-210-5582-7

- 74 COMMISSION OF THE EC. *Report from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on the application of Council Regulation (EC) No 44/2001 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgements in civil and commercial matters* [online]. Brussels, 21. 4. 2009, COM(2009) 174 final [citováno 12.12.2010]. Dostupné z <http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/report_judgements_en.pdf>.
- 75 COMMISSION OF THE EC. *Green Paper on the Review of Council Regulation (EC) No 44/2001 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgements in civil and commercial matters* [online]. Brussels, 21.4.2009, COM(2009) 175 final [citováno 14. 12. 2010]. Dostupné z <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0175:FIN:EN:PDF>>.
- 76 HESS, B., PFEIFFER, T., SCHLOSSER, T. Report on the Application of Regulation Brusel I in the Member States. *Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, Institut für Ausländisches und Internationales Privat-und-Wirtschaftsrecht* [online]. Study JLS/C4/2005/03, 2007 [citováno 12. 1. 2011]. s. 1–365. Dostupné z <http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf>. Dále citováno jako Heidelberská zpráva.
- 77 *Odpovědi ČR k Zelené knize o posouzení Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, 30. 3. 2007. Dostupné z <http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/0002/contributions/ms_governments/czech_republic_cs.pdf>, citováno 29. 11. 2009>.

Ačkoliv původně navrhované změny v Nařízení Brusel I byly rozsáhlejší, v konečném znění jich bylo přijato jen několik. Tyto změny se týkají především problematiky dohod o příslušnosti a nakládání s cizím rozhodnutím.

V prosinci roku 2012 bylo vydáno revidované znění Nařízení Brusel I, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Toto nové Nařízení Brusel I zachovává v článku 1 odst. 2 písm. d) vymezení rozhodčího řízení z Nařízení Brusel I.

3.4 Procesní ochrana spotřebitele a rozhodčím řízením

Tato kapitola se zaměřuje na některé iniciativy EU, jejichž cílem je vytvořit podmínky pro rozhodčí řízení ve spotřebitelských věcech.

Jedním ze základních cílů EU je podpora zájmů spotřebitelů a zajištění vysoké úrovně jejich ochrany omezením smluvní svobody speciální úpravou smluv spotřebitelského typu.⁷⁸ Zároveň je nutné vždy odhadnout hranici této ochrany. Ochrana spotřebitele by neměla být zneužitím práva a v rozporu se základními právními zásadami (typicky právní jistotou stran) ve společnosti. Chráněn je tzv. průměrný spotřebitel, u kterého má být míra pozornosti posuzována přísněji než dříve. Vyžaduje se nejen povrchní či zběžná pozornost, ale rozumná míra pozornosti a opatrnosti.⁷⁹ „*Hledisko průměrného spotřebitele vychází ze spotřebitele, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory.*“⁸⁰

EU podporuje vznik mimosoudních způsobů řešení sporů (citováno také jako alternative dispute resolutions, ADR) ve spotřebitelských věcech a stanoví pravidla,

78 Článek 169 SFEU. Pro komparaci lze srovnat právní úpravu v USA, která je založena primárně na zásadě smluvní svobody. Při ochraně spotřebitele spoléhá spíše na soudy a neřeší spotřebitelské vztahy za pomoci speciální úpravy. K právní úpravě rozhodčího řízení v USA vizte např. KORDAČ, Z. Zkušenosti se současnou právní úpravou a praxí alternativních metod řešení sporů v USA. *Právní forum*. 2010, č. 3, s. 133–138. ISSN 1214-7966, VÁRADY, T., BARCELÓ, J. J., von MEHREN, A. T. *International Commercial Arbitration. A Transnational Perspective*. 3rd Edition. Thompson, West: American Case Books Series, 2006. 931 s. ISBN 978-0-314-16062-1.

79 Preambule, bod 18 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách)

80 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 32 Odo 229/2006.

na kterých by tato ADR měla být založena.⁸¹ Z iniciativ je možné uvést Doporučení Komise ze dne 30. března 1998 týkající se zásad pro orgány zodpovědné za mimosoudní řešení spotřebitelských sporů (dále citováno jako Doporučení Komise 98/257/ES).⁸² Doporučení Komise 98/257/ES je určené orgánům pro mimosoudní řešení sporů, osobám odpovědným za vytváření těchto orgánů a členským státům. Zavádí základní zásady, které by měly tyto orgány pro mimosoudní řešení sporů dodržovat. Jsou jimi:

- Nezávislost rozhodujícího orgánu, který má být nezávislý na sdružení podnikatelů nebo společností.
- Transparentnost. Zde spadá písemné vypracování pravidel a postupů v řízení, nákladů řízení a právních důsledcích rozhodnutí.
- Kontradiktornost.
- Efektivita, tedy rychlé a účinné vyřešení s ohledem na nutné náklady.
- Zákonnost. Účastníci musí být předem informováni o povaze řízení.
- Svoboda. Spotřebitel může souhlasit s mimosoudním řešením sporů až po vzniku sporu.
- Zastupování.⁸³

---

81 Přehled iniciativ: Green Paper on the access of consumers to justice and the settlement of consumer disputes in the single market COM (1993) 576, 16. 11. 1993; Action Plan on consumer access to justice and the settlement of consumer disputes in the internal market COM (1996) 13, 14. 2. 1996; Commission Recommendation 98/257 on the principles applicable to the bodies responsible for out-of-court settlement of consumer disputes OJ L 115/31; Communication from the Commission on widening consumer access to alternative dispute resolution COM (2001) 161, 4. 10. 2001; Commission Recommendation on the principles for out-of-court bodies involved in the consensual resolution of consumer disputes not covered by Recommendation 98/257/EC COM (2001) 1016, 4. 10. 2001; Green Paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law COM (2002) 196, 19. 4. 2002; Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech.

82 *Commission Recommendation of 30 March 1998 on the principles applicable to the bodies responsible for out-of-court settlement of consumer disputes, 98/257/EC. OJ L 115/31* [online]. Vydáno 30. 3. 1998 [citováno 2. 1. 2011]. s. 1 – 23. Dostupné v AJ jazkové verzi na <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1998:0198:FIN:EN:PDF>>.

83 *Commission Recommendation of 30 March 1998 on the principles applicable to the bodies responsible for out-of-court settlement of consumer disputes, 98/257/EC. OJ L 115/31* [online].

Další iniciativou je Doporučení Komise pro vytvoření evropské mimosoudní sítě EEJ-Net.⁸⁴ EEJ-Net pomáhá spotřebitelům s řešením sporů s prodejci zboží a služeb z jiných zemí EU, Norska a Islandu, zprostředkovává možnosti mimosoudního řešení přeshraničních spotřebitelských sporů a spolupracuje s Evropskými spotřebitelskými centry v jiných zemích EU.⁸⁵

Doporučení Komise 98/257/ES je součástí tzv. *soft law*, přesto by mělo mít jistý vliv na rozhodčí řízení a rozhodčí centra zabývající se spotřebitelskými spory.⁸⁶ V článku VI zakotvuje zásadu svobody (*principle of liberty*). Podle této zásady má spotřebitel právo na ochranu svých procesních práv. Spotřebitel si může jako způsob řešení sporu zvolit ADR (rozhodčí řízení). Nesmí tím být zbaven možnosti obrátit se na obecný soud, ledaže s ADR výslovně souhlasil po vzniku sporu a byl dopředu obeznámen s jeho právními důsledky.

Doporučení Komise a další iniciativy EU jsou právně nezávazné, jsou návody pro členské státy a orgány zabývající se řešením sporů. Právně relevantní důsledky mají naopak směrnice EU na ochranu spotřebitele, jejichž stručný přehled a výklad sledujeme v následujících kapitolách.

3.4.1 Exkurs: Přímý a nepřímý účinek směrnice

Z pohledu mimosoudního řešení sporů lze upozornit na další dva významné závazné právní předpisy. Jedná se o:

- a) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EÚ) č. 524/2013 z 21. května 2013 o řešení spotřebitelských sporů online, kterým se mění Nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (nařízení o řešení spotřebitelských sporů online); a
- b) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EÚ z 21. května 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů, kterou se mění Nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů), Ú.v. L 165/63 z 18.6. 2013.

Vydáno 30. 3. 1998 [citováno 2. 1. 2011]. s. 10. Dostupné v AJ jazkové verzi na <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1998:0198:FIN:EN:PDF>>.

84 Council Resolution on 25 May 2000 on a Community-wide network of national bodies for extra-judicial settlement of consumer disputes, OJ C 155, 6. 6. 2000. Dostupné z <http://ec.europa.eu/consumers/ecc/index_en.htm>.

85 Přehled zemí a spotřebitelských center dostupný z <http://ec.europa.eu/consumers/redress_cons/docs/ecc_network_centers.pdf>. [citováno 2. 1. 2011].

86 K tomu vizte například PIERS, M. How EU Law Affects Arbitration and the Treatment of Consumer Disputes: The Belgian Example. *Dispute Resolution Journal* [online]. 2005 [citováno 1. 1. 2011]. Dostupné z <http://findarticles.com/p/articles/mi_qa3923/is_200411/ai_n9469150/>.

V kontextu námi analyzované problematiky je nutné zmínit účel a účinky směrnice evropského práva.

Směrnice jsou určeny výhradně členským státům a jsou závazné jen co do cíle, kterého je třeba dosáhnout. Volba formy a metody dosažení výsledku je ponechána na členských státech. Ze znění článku 288 Smlouvy o fungování Evropské unie⁸⁷ (dále citováno jako SFEU) vyplývá, že ES/EU nezamýšlely přiznat směrnici vlastnosti přímého účinku.⁸⁸ SDEU ale k tomuto problému zaujal v několika svých rozhodnutích jiné stanovisko.⁸⁹ I směrnice může za určitých okolností nabývat přímého účinku. Přímo účinná směrnice však nemůže ukládat povinnosti jednotlivcům. V této souvislosti se rozlišuje přímý účinek vertikální a horizontální. Jednotlivec se však může vůči státu dovolávat těch svých práv, která mu tato směrnice přiznává.⁹⁰

Horizontální přímý účinek mají nařízení. Tyto právní akty mohou upravovat práva a stanovit povinnosti jednotlivcům.⁹¹ Směrnice naproti tomu může mít pouze vertikální vzestupný účinek, tedy ve směru od jednotlivce ke státu.⁹² Směrnice nemůže sama o sobě ukládat povinnosti jednotlivcům, přímý účinek tak může uplatnit pouze jednotlivec vůči státu, nikoliv stát vůči jednotlivci. Přímý účinek může mít jen směrnice, která obsahuje ustanovení tak dostatečně podrobná a jednotlivá, že z ní lze spolehlivě určit práva jednotlivce i bez vydání vnitrostátních transpozičních předpisů; nevyžaduje zvláštní opatření členského státu a marně uplynula lhůta k její transpozici.⁹³ Ve sporu mezi osobami soukromého práva se není možné účinně domáhat ustanovení směrnice (nepoužitelnost tzv. přímého horizontálního účinku).⁹⁴ SDEU

---

87 Konsolidované znění smlouvy o fungování Evropské unie [online]. Dostupné z < <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0047:0199:CS:PDF>>.

88 TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. přepr. a akt. vydání. Praha: Leges, 2004. s. 108. ISBN 978-80-87212-60-8.

89 K tomu vizte například rozsudek Soudního dvora ze dne 4. 12. 1974 ve věci C-41/74 *Yvonne van Duyn proti Home Office* [1974] ECR 01337, rozsudek Soudního dvora ze dne 5. 4. 1979 ve věci C-148/78 *Ratti* [1979], Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. 10. 1987 ve věci C-80/86 *Trestní řízení proti Kolpinghuis Nijmegen BV* [1987] ECR 03969.

90 K tomu vizte výklad v podkapitole 4.3.12 Odpovědnost za škodu vzniklou porušením práva EU.

91 TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. přepr. a akt. vydání. Praha: Leges, 2004. s. 106 a násl. ISBN 978-80-87212-60-8.

92 Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. 2. 1986 ve věci C-152/84 *M. H. Marshall proti Southampton and South-West Hampshire Area Health Authority (Teaching)* [1986] ECR 00723.

93 TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. přepr. a akt. vydání. Praha: Leges, 2004. s. 110. ISBN 978-80-87212-60-8.

94 Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 7. 1994 ve věci C-91/92 *Paola Faccini Dori proti*

v některých rozhodnutích poskytl poměrně široký výklad, kdy se jednotlivec může dovolávat přímého účinku. A to v případě, kdy je směrnice správně implementována, ale vnitrostátní úprava je aplikována způsobem, který není se směrnicí v souladu.⁹⁵

Tzv. nepřímý účinek směrnic (nebo také eurokonformní výklad) označuje situaci, kdy není dán přímý účinek směrnice, ale její obsah musí být brán v úvahu při interpretaci příslušných vnitrostátních právních předpisů.⁹⁶ Národní soud je povinen interpretovat a aplikovat vnitrostátní právní předpisy v souladu s právem ES/EU včetně netransponovaných směrnic. A to v rozsahu, v jakém to vnitrostátní právo povoluje.⁹⁷ Postatou tohoto přístupu je tedy primárně aplikace národního práva a jeho výklad v souladu se směrnicí. Eurokonformní výklad se vyžaduje tam, kde je takový výklad možný jako jedna z interpretačních alternativ. Pokud není možný, nastávají běžné důsledky netransponování směrnice.⁹⁸

3.5 Hmotněprávní ochrana spotřebitele v evropském právu

Od 80. let 20. stol. dochází v Evropské unii k harmonizaci hmotného smluvního práva. Úprava ochrany spotřebitele je založena především na směrnicovém právu, které ukládá povinnost minimální harmonizace. Tyto směrnice mají mnohdy komplikovanou strukturu. Dochází ke kolizím mezi jednotlivými směrnicemi a národními úpravami.⁹⁹ Úprava se postupně stává nepřehlednou pro podnikatele a zejména pro spotřebitele.

Recreb Srl [1994] ECR I-03325.

- 95 „... it would be inconsistent with the Community legal order for individuals to be able to rely on a directive where it has been implemented incorrectly but not be able to do so where the national authorities apply the national measure implementing the directive in a manner incompatible with it.“ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. 7. 2002 ve věci *Marks & Spencer plc proti Commissioners of Customs & Excise* [2002] ECR I-06325.
- 96 U interpretace norem na ochranu spotřebitele je významné ustanovení § 55 odst. 3 OZ, které ukládá povinnost použít výklad pro spotřebitele příznivější. Směrnice 93/13/ES však používá termín „nepříznivější“. Vzhledem k povinnosti členských států vykládat vnitrostátní právo v souladu s ustálenou judikaturou SDEU, je potřeba pojem užitý v OZ vykládat také jako „nejpříznivější“. K tomu vizte SELUCKÁ, M. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. VIII–IX. ISBN 978-80-7400-037-9.
- 97 K tomu vizte například Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. 4. 1984 ve věci *C-14/83 Sabine von Colson a Elisabeth Kamann proti Land Nordrhein-Westfalen* [1984] ECR 01891, Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. 11. 1990 ve věci *C-106/89 Marleasing SA proti La Comercial Internacional de Alimentacion SA* [1995] ECR I-04135.
- 98 TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. přepr. a akt. vydání. Praha: Leges, 2004. s. 111. ISBN 978-80-87212-60-8.
- 99 ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M a kol. *Občanský zákoník I § 1 až 549. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 458. ISBN 978-80-7400-108-6.

Ochrana spotřebitele je rovněž obsažena v řadě předpisů veřejnoprávního charakteru, typicky odpovědnost za výrobek a další.

K zajištění revize a zkvalitnění spotřebitelské legislativy¹⁰⁰ bylo rozhodnuto vypracovat koncepční a terminologický základ, tzv. Návrh společného referenčního rámce (*Draft Common Frame of Reference*).¹⁰¹ Návrh je výsledkem dlouholetého výzkumu předních evropských odborníků, jenž by se měl stát základem pro vytvoření jednotného evropského soukromého práva. Jeho cílem je vedle vymezení základních principů a definic smluvního práva vytvořit moderní pravidla pro podnikatelské vztahy, vztahy mezi podnikateli a spotřebiteli a přezkum stávající legislativy.¹⁰² Jedná se o právně nezávazný text.¹⁰³

V Knize II 9:411 odst. 1 písm. f) jsou upravena smluvní ujednání, která se ve smlouvách mezi podnikateli a spotřebiteli považují za nekalá. Jedná se o takové smluvní ujednání, které bylo navrženo podnikatelem a vylučuje nebo omezuje spotřebitelovo právo podat žalobu nebo uplatnit jiné opravné prostředky. A to zejména doložky v případech rozhodčího řízení, které nejsou upraveny právními předpisy, nepřiměřeně omezují použití důkazních prostředků spotřebitelem nebo přenášejí důkazní břemeno na spotřebitele.

Přezkum spotřebitelského *acquis* začal v roce 2004 a jeho směřování a základní cíle byly naznačeny ve sdělení Evropské smluvní právo a přezkum *acquis*: Cesta vpřed¹⁰⁴. Částečné výsledky přezkumu byly prezentovány v První výroční zprávě o pokroku v oblasti evropského smluvního práva a přezkumu *acquis* z roku 2005¹⁰⁵, v Zelené

---

100 *Proposal of the European Parliament and of the Council on Consumer Rights* [online]. Commission of the European Communities. COM (2008) 614 final. [citováno 1. 12. 2010]. Dostupné z <http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/Directive_final_EN.pdf>. K obsahu vizte HONDIUS, E., H., STORME, M.E. (ed.) *European Review of Private Law*. 2010, Vol. 18, No. 1, s. 1-202. ISSN 0928-9801.

101 BAR von, C., CLIVE, E., SCHULTE-NÖLKE, H. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law: Draft Common Frame of Reference (DCFR), Outline Edition*. [online] Munich: Sellier European Law Publishers GmbH, 2009 [citováno 1. 12. 2010]. Dostupné z <http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcfr_outline_edition_en.pdf>.

102 BAR von, C., CLIVE, E., SCHULTE-NÖLKE, H. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law: Draft Common Frame of Reference (DCFR)*.

103 Tamtéž, s. 5.

104 *Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Evropské smluvní právo a přezkum *acquis*: Cesta vpřed* [online]. KOM/2004/0654 v konečném znění [citováno 1. 12. 2010]. Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/cs/com/2004/com2004_0651cs01.pdf>.

105 *První výroční zpráva o pokroku v oblasti evropského smluvního práva a přezkumu *acquis** [online]. KOM/2005/0456 v konečném znění [citováno 1. 12. 2010]. Dostup-

knize o přezkumu spotřebitelského *acquis* z roku 2006¹⁰⁶ a v Zelené knize o přezkumu spotřebitelského *acquis* z roku 2007¹⁰⁷.

Jedním z aktů, který by byl projednáván v posledních letech, byl návrh směrnice o právech spotřebitelů ze dne 8. 10. 2008.¹⁰⁸ Tato směrnice by měla nahradit jedním obecným předpisem čtyři dosavadní směrnice, a to směrnici o nepřiměřených smluvních podmínkách, směrnici o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory, směrnici o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku a směrnici o koupi spotřebního zboží a souvisejících zárukách. Návrh směrnice byl podroben silné kritice v odborné literatuře a lze očekávat podstatné změny.¹⁰⁹¹¹⁰

Příloha č. II ke Směrnici obsahuje taxativní výčet smluvních ujednání, která jsou vždy nekalá. Mezi nimi je v bodě c) uvedena i rozhodčí doložka, resp. „...*contract term excluding or hindering the consumer's right to take legal action or exercise any other legal remedy, particularly by requiring the consumer to take disputes exclusively to arbitration not covered by legal provisions*“. EU tímto dává najevo, že rozhodčí doložka ve spotřebitelské smlouvě je potenciálně nebezpečné ujednání, které může spotřebitele zkrátit na jeho právech. Návrh směrnice nicméně nepočítá s absolutním zákazem rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách.

-
- né z <http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/cont_law/progress05_cs.pdf>.
- 106 Zelená kniha o přezkumu spotřebitelského *acquis* [online]. KOM/2006/0744 v konečném znění [citováno 3. 12. 2010]. Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/cs/com/2006/com2006_0744cs01.pdf>.
- 107 Zelená kniha o přezkumu spotřebitelského *acquis* [online]. Úř. věst. C 61, 15. 3. 2007, čl. 4.2, s. 5. [citováno 3. 12. 2010]. Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/cs/oj/2007/c_061/c_06120070315cs00010023.pdf>.
- 108 *Proposal of the European Parliament and of the Council on Consumer Rights* [online]. Commission of the European Communities. COM (2008) 614 final. [citováno 1. 12. 2010]. Dostupné z <http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/Directive_final_EN.pdf>..
- 109 Ke kritice směrnice vizte například SMITS, J. Full Harmonization of Consumer Law? A Critique of the Draft Directive on Consumer Rights; LOOS, M. Consumer Sales Law in the Proposal for a Consumer Rights Directive; HESSENINK, M. Towards a Sharp Distinction between b2n and b2c? On Consumer, Commercial and General Contract Law after the Consumer Rights Directive; vše In HONDIUS, E., H., STORME, M.E. (ed.) *European Review of Private Law*. 2010, vol. 18, no. 1, s. 1-202. ISSN 0928-9801.
- 110 Opačně například HONDIUS, E. The Proposal for a European Directive on Consumer Rights: A Step Forward. In HONDIUS, E., H., STORME, M.E. (ed.) *European Review of Private Law*. 2010, vol. 18, no. 1, s. 1-202. ISSN 0928-9801.

3.6 Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách

Právní úprava v evropských právních předpisech týkající ochrany spotřebitele před nekalými smluvními ujednáními má původ už v 70. letech 20. století.¹¹¹ Své legislativní vyjádření ale nalézá ve Směrnici Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen Směrnice 93/13/ES).¹¹² Česká republika provedla transpozici Směrnice 93/13/ES v roce 2001. Její implementace ale stále chybí.¹¹³ Nejen Česká republika, ale i další členské státy mají (měly) problémy s její řádnou implementací.¹¹⁴

Obecné soudy při posuzování aplikace Směrnice posuzují čtyři aspekty – vyjednávací pozice stran; na základě čeho spotřebitel smlouvu uzavřel; zda byla smlouva uzavřena z iniciativy spotřebitele; a rozsah, v jakém podnikatel jednal se spotřebitelem poctivě a přiměřeně.¹¹⁵

Cílem Směrnice je chránit spotřebitele, aby nebyl vázán některými ujednáními, která v rozporu s dobrou vírou způsobují značnou nerovnováhu v právech a povinnostech smluvních stran v neprospěch spotřebitele.¹¹⁶ Směrnice se vztahuje pouze na ujednání, která nebyla individuálně sjednána, tedy v tzv. adhezních smlouvách a v obchodních podmínkách. Směrnice představuje tzv. minimální harmonizaci. Členské státy mohou přijmout právní úpravu, která bude spotřebiteli poskytovat vyšší míru právní ochrany.¹¹⁷ Klíčovým ustanovením Směrnice 93/13/ES pro posouzení nekalosti ujednání je článek 3 odst. 1, který stanoví, že „smluvní podmínka, která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou, jestliže v rozporu s poža-

---

111 NEBBIA, P. *Unfair Contract Terms in European Law: A study in Comparative and EC Law*. Oxford: Hart Publishing, 2007. s. 7 a násl. ISBN 978-1841-13594-6.

112 Oficiální český překlad Směrnice 93/13/ES používá termín „nepřiměřené podmínky“. Dále v textu bude užíván termín „nekalá ujednání“, který se vžil v odborné literatuře, a lépe odpovídá anglickému „unfair terms“.

113 NOVÝ, Z. Nekalá rozhodčí doložka v českém právu. *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1st ed. Brno: Masaryk University, 2009. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Novy_Zdenek_1047.pdf> ISBN 978-80-210-4990-1.

114 K tomu vizte například LÉTE, J. The non Implementation of the EC directive on Unfair Contract Terms in Spain. *European Review of Private Law* [online]. 1997, no. 2, s. 121–205. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

115 BĚLOHLÁVEK, A. Rozhodčí řízení v tzv. smluvních vztazích spotřebitelského typu. *Právní forum*. 2010, č. 3, s. 95. ISSN 1214-7966.

116 Vizte Preambuli Směrnice 93/13/ES.

117 NEBBIA, P. *Unfair Contract Terms in European Law: A study in Comparative and EC Law*. Oxford: Hart Publishing, 2007. s. 7 a násl. ISBN 978-1841-13594-6.

„davkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele. Mezi další důležitá ustanovení Směrnice patří článek 6 odst. 1, který stanoví, že „... nepřiměřené podmínky použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných nepřiměřených podmínek.“ Dle článku 6 odst. 2 „přijmou členské státy nezbytná opatření pro zajištění toho, aby spotřebitel neztratil ochranu, kterou mu poskytuje tato směrnice, proto, že si zvolil právní předpisy třetí země jako právní předpisy vztahující se na smlouvu, jestliže smlouva úzce souvisí s územím členských států.“

Článek 7 odst. 1 pak klade na členské státy povinnost zajistit, „*aby v zájmu spotřebitelů a konkurentů existovaly přiměřené a účinné prostředky zabráňující dalšímu používání nepřiměřených podmínek ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli*“.

Příklady takových nepřiměřených ujednání jsou obsaženy v nezávazném seznamu, který je Přílohou Směrnice.¹¹⁸ Účelem seznamu je sloužit jako návod pro spotřebitele, soudce a rozhodce pro posuzování nekalosti ujednání. Dle odst. 1 písm. i) Přílohy se za nepřiměřenou podmínku považuje „*nevolatelný závazek spotřebitele, aby plnil podmínky, se kterými se nemohl seznámit před uzavřením smlouvy.*“ Mezi nepřiměřená ujednání podle Přílohy odst. 1 písm. q) patří „*zbavení spotřebitele práva podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek, zejména požadovat na spotřebiteli, aby předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů* [zvýrazněno TK], *nebo bránění uplatnění tohoto práva, nepřiměřeně omezování důkazů, které má spotřebitel k dispozici, nebo ukládání důkazního břemene, které by podle použitelných právních předpisů mělo příslušet druhé smluvní straně, spotřebiteli*“. Spotřebiteli by neměl být znemožněn přístup k soudu svého bydliště. Do této kategorie spadá kromě dohod o místní příslušnosti také rozhodčí doložka. Pojem „*rozhodčí soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů*“, lze chápat tak, že může být vyžadováno po spotřebiteli, aby předložil spor speciálnímu soudu,¹¹⁹ který

118 Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. 5. 2002 ve věci C-478/99 *Komise ES proti Švédsku* [2002] ECR I-04147.

119 Takové speciální rozhodčí soudy pro spotřebitelské spory existují například ve Španělsku (Sistema Arbitral de Consumo). Případně lze poukázat na dánský systém, podle kterého má spotřebitel možnost spor nechat posoudit u speciální komise. Srov. REICH, N. More Clarity after Claro? Arbitration Clauses in Consumer Contracts as an ADR (Alternative Dispute Resolution) Mechanism for Effective and Speedy Conflict Resolution, or as “deni de justice”? *European Review of Contract Law* [online]. 2007. no. 1, s. 41–61. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

je vnitrostátním právem určen k řešení spotřebitelských věcí, aniž by došlo k rozporu se Směrnicí.¹²⁰ I z jiných jazykových verzí Směrnice a *travaux préparatoires* vyplývá, že Směrnice se týká způsobů řešení sporů podobných rozhodčímu řízení, které jsou ve členských státech zavedeny pro řešení spotřebitelských sporů.¹²¹ Jiný výklad interpretuje tento zákaz jako rozlišení mezi rozhodčím řízením vedeném na základě vnitrostátního práva a rozhodčím řízením na základě zásad spravedlnosti nebo equity.¹²² Směrnice 93/13/ES tedy nezakazuje všechny rozhodčí doložky ve všech spotřebitelských smlouvách.¹²³ Tyto jsou nepřiměřené/nekalé v případě, pokud by rozhodci neaplikovali právo na ochranu spotřebitele.

Směrnice 93/13/ES vytváří nejen ochranu spotřebitele před nekalými praktikami, ale také stanoví povinnosti národním soudům, které rozhodují o platnosti rozhodčí doložky, zrušení, uznání a výkonu rozhodčího nálezu. V rozsudku *Claro v. Móvil* SDEU judikoval, že národní soud rozhodující o zrušení rozhodčího nálezu musí posoudit nekalost rozhodčí doložky, i když tato nebyla spotřebitelem namítnuta v rozhodčím řízení, ale až v řízení před obecným soudem o zrušení rozhodčího nálezu. V rozsudku *Astrucom* rozhodl SDEU podobně, v tomto případě má povinnosti stanovené Směrnicí 93/13/ES národní soud, který rozhoduje o výkonu rozhodčího nálezu.

3.7 Právní úprava rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách ve vybraných zemích

Pro srovnání budou v této kapitole uvedeny právní úpravy rozhodčích doložek v jiných (členských) státech.

---

120 NOVÝ, Z. Nekalá rozhodčí doložka v českém právu. *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online], 1st ed. Brno : Masaryk University, 2009. Dostupné z < http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Novy_Zdenek_1047_.pdf> ISBN 978-80-210-4990-1.

121 BĚLOHLÁVEK, A. Rozhodčí řízení v tzv. smluvních vztazích spotřebitelského typu. *Právní forum*. 2010, č. 3, s. 96. ISSN 1214-7966.

122 HÖRNLE, J. Legal Controls of the Use of Arbitration Clause in B2C E-commerce Contracts. *Masaryk University Journal of Law and Technology* [online]. 2008, is. 1 [citováno 12. 1. 2011]. s. 23–37. Dostupné z < http://mujlt.law.muni.cz/storage/1234798613_sb_03_hornle.pdf>.

123 Stejně POUURET, S., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell Ltd., 2007. s. 314. ISBN 978-0-421-93210-4: „The meaning of „arbitration not covered by legal provisions“ is ambiguous and does not appeal to exclude arbitration in all circumstances. Rather, it seems that the clause will be invalid only if causes „a significant imbalance in the parties' rights and obligations arising under the contract, to the detriment of the consumer.“

Ve španělském právu byl zaveden tzv. „*Sistema Arbitral de Consumo*“. Jedná se o rozhodčí panely („*colegio arbitral*“), které jsou zakládány národními a regionálními „*Juntas Arbitrales de Consumo*“. Tyto panely se skládají z předsedy a zástupce ze sdružení spotřebitelů a sdružení podnikatelů. V případech rozhodčího řízení ve spotřebitelské věci jsou strany povinny řešit spor u některého z výše uvedených panelů.¹²⁴

Německé právo klade požadavek, aby rozhodčí doložka uzavřená mezi spotřebitelem a podnikatelem byla obsažena ve zvláštním dokumentu, nikoliv jako součást obchodních podmínek. Předpokládá se, že svým podpisem spotřebitel stvrzuje, že byl seznámen s obsahem a právními následky rozhodčí smlouvy.¹²⁵

Dle francouzské právní úpravy rozhodčí doložka ve spotřebitelské smlouvě je neplatná. Článek 2061 Code Civile stanoví, že „*la clause compromissoire est valable dans les contrats conclus á raison d'une activité professionnelle*“. Rozhodčí doložka je tedy platná ve smlouvách uzavřených v rámci profesionální činnosti. *A contrario* není rozhodčí doložka platná mimo profesionální činnost, arbitrabilita (vnitrostátních) spotřebitelských sporů je vyloučena.¹²⁶

Anglické právní předpisy upravují rozhodčí řízení ve spotřebitelských věcech odlišněji od výše uvedených právních úprav. Dle anglického Arbitration Act rozhodčí doložky uzavřené před vznikem sporu týkající se spotřebitelských sporů na částku menší než 5000 GBP jsou automaticky neplatné.¹²⁷ Spory na částku vyšší než 5000 GBP *mohou* být nekalé a budou zkoumány, zda jsou nepřiměřené a neznamenají výraznou nevýhodu v neprospěch spotřebitele (stejná pravidla platí i rozhodčí doložky uzavřené po vzniku sporu).¹²⁸

124 REICH, N. More Clarity after Claro? Arbitration Clauses in Consumer Contracts as an ADR (Alternative Dispute Resolution) Mechanism for Effective and Speedy Conflict Resolution, or as “deni de justice”? *European Review of Contract Law* [online]. 2007. No. 1, s. 41–61. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>. Více informací také na webových stránkách španělského *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad* [online]. Změněno 3. 12. 2010 [citováno 4. 12. 2010]. Dostupné z <<http://www.consumo-inc.es/Arbitraje/home.htm>>.

125 Vizte § 1031 odst. 5 německého Zivilprozessordnung (ZPO). Srov. REICH, N. More Clarity after Claro? S. 45–47.

126 Toto ustanovení je kritizováno jako paradoxní. Článek 2061 se neaplikuje v řízení s mezinárodním prvkem. Spotřebitel je tedy chráněn pouze ve vnitrostátních řízeních, nikoliv v přehraničních. Srov. REICH, N. More Clarity after Claro? Arbitration Clauses in Consumer Contracts as an ADR (Alternative Dispute Resolution) Mechanism for Effective and Speedy Conflict Resolution, or as “deni de justice”? *European Review of Contract Law* [online]. 2007. no. 1, s. 47. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

127 Sekce 89–91 Arbitration Act.

128 RIEFA, C. Uncovering the Dangers Lurking Below the Surface of European Consumer

Ve skandinávských zemích pak lze nalézt speciální kolektivní orgány složené ze zástupců sdružení podnikatelů a spotřebitelů, na které se mohou spotřebitelé obrátit, a to i po zahájení rozhodčího řízení. Rozhodčí řízení musí být následně přerušeno až do rozhodnutí kolektivního orgánu.¹²⁹

V USA je přístup k rozhodčímu řízení ve spotřebitelských věcech více liberální. Spotřebitel nese důkazní břemeno, že je pro něj rozhodčí fórum nedostupné. Ochrana spotřebitele záleží na tom, zda rozhodce bude aplikovat ochranná opatření z vlastní vůle. Dle právních řádů jednotlivých států tak není povinen učinit ex officio. Rozhodčí doložky se v USA staly široce používaným nástrojem, jak se vyhnout aplikaci ochranných opatření ve prospěch spotřebitele ve sporech mezi spotřebiteli a podnikateli (a zejména v tzv. *class actions*, které evropské právo nezná).¹³⁰ Dle výsledků studie Eisenberga a kol., podnikatelé ve sporech mezi sebou upřednostňují řízení před obecnými soudy. Ve sporech se spotřebiteli naopak rozhodčí řízení z důvodů „*in an effort to preclude aggregate consumer action rather than as often claimed, an effort to promote fair and efficient dispute resolution*“.¹³¹ Vysoký počet spotřebitelských sporů řešených v rozhodčím řízení údajně vede k negativnímu jevu tzv. „*privatisation of litigation*“. Dle Aldermana tento jev znamená nejen, že rozhodováním velké části sporů v rozhodčím řízení obecné soudy nemohou plnit svou roli tvůrců *common law*, ale také Nejvyšší soud USA nemůže provádět unifikaci výkladu právních předpisů.¹³² Stávající americký liberální přístup k rozhodčímu řízení je založen na důsledném aplikování zásady smluvní svobody, kdy i rozhodčí doložka ve spotřebitelské smlouvě byla sepsána vědomě a strany (spotřebitel) podpisem stvrdil svůj souhlas. Riefa tento trend popisuje jako „otevírání zadních vrátěk“ ke změně v právních předpisech na ochranu spotřebitele s důsledky „*in essence arbitration circumvents the legal system under the U. S. model*“.¹³³

Arbitration. Working paper [online] [citováno 1. 6. 2011]. s. 4. Dostupné z <<http://ssrn.com/abstract=1354590>>.

- 129 REICH, N. More Clarity after Claro? Arbitration Clauses in Consumer Contracts as an ADR (Alternative Dispute Resolution) Mechanism for Effective and Speedy Conflict Resolution, or as “deni de justice”? *European Review of Contract Law* [online]. 2007. No. 1, s. 48–49. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
- 130 REICH, N. More Clarity after Claro? s. 51.
- 131 EISENBERG, T., MILLER, G., P., SHERWIN, E. *Arbitration's Summer Soldiers: An Empirical Study of Arbitration Clauses in Consumer and Non-consumer Contracts* [online]. Cornell Law School, Legal Studies research Paper No. 08-017. [citováno 1. 12. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1076968>.
- 132 ALDERMAN, R., M. *The Future of Consumer Contract Law in the United States – Hello Arbitration, Bye-bye Courts, so long Consumer Protection*. [online]. University of Houston, Public Law and Legal Theory Series, 2008 – A – 09. [citováno 4. 12. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1015517>.
- 133 RIEFA, C. Uncovering the Dangers Lurking Below the Surface of European Consumer

Tento velmi stručný komparativní exkurz ukazuje, že přístup nejen mezi členskými státy EU k rozhodcím doložkám ve spotřebitelských věcech se velmi různí. Všechny tyto právní řády nicméně na tento aktuální problém reagují a snaží se jej vypořádat po svém.

3.8 Judikatura SDEU

Cílem této kapitoly je provést rozbor judikatury SDEU, která se týká ochrany spotřebitele ve smyslu Směrnice 93/13/ES.

Jak bylo uvedeno výše, ne každé ujednání ve spotřebitelské smlouvě je *a priori* nekalé. Záleží na národním soudu, který je vybaven znalostí skutkových a právních okolností případu, aby tak rozhodl sám.¹³⁴ Musí tak učinit *ex officio*, spotřebitel soudu nemusí navrhnout nekalost takového ujednání.¹³⁵ V dalších rozhodnutích ale SDEU učinil k těmto pravidlům výjimky.

3.8.1 Vybraná judikatura k implementaci Směrnice 93/13/ES

SDEU upřednostňuje interpretaci Směrnice, která je co nejpříznivější pro spotřebitele. Zároveň zužuje požadavky na její implementaci a zdůrazňuje, aby sekundární právo mělo nepřímý účinek, i když nebylo plně implementováno do národního práva.¹³⁶

SDEU se v několika rozsudcích zabýval implementací Směrnice 93/13/ES do národního práva. V případě *Komise proti Švédsku*¹³⁷ SDEU rozhodl, že pouhé včlenění Přílohy Směrnice do přípravných návrhů ke švédskému zákonu postačovalo („*seemed to be the most suitable solution*“). A to s ohledem na fakt, že tyto přípravné práce jsou významnou součástí legislativního procesu.¹³⁸

Arbitration. Working paper [online]. Vydáno 12. 12. 2008 [citováno 1. 6. 2011]. s. 5. Dostupné z <<http://ssrn.com/abstract=1354590>>.

134 Rozsudek Soudního dvora ve věci C-237/02 *Freiburger Kommunalbauten GmbH Baugesellschaft & Co. KG proti Ludger Hofstetter a Ulrike Hofstetter* [2004] ESR I-3403, body 21–22, článek 4 odst. 2 Směrnice 93/13/ES.

135 NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term from the Perspective of Czech and EC Law. *Global Jurist* [online]. 2009, vol. 9, iss. 4 (Topics), Article 1 [citováno 1. 12. 2010]. Dostupné z <<http://www.bepress.com/gj/vol9/iss4/art1/>>.

136 UNBERATH, H., JOHNSTON, A. The Double-headed Approach of the ECJ Concerning Consumer Protection. *Common Market Law Review* [online]. 2007, no. 44, s. 1262. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

137 Rozsudek Soudního dvora ve věci C-478/99 *Komise ES proti Švédsku* [2002] ECR I-04147.

138 Rozsudek Soudního dvora ve věci C-478/99 *Komise ES proti Švédsku* [2002] ECR I-04147, bod 14.

V dalších rozsudcích potvrdil SDEU svůj rigorózní přístup. V rozsudku *Komise proti Nizozemí*¹³⁹ byla rozhodující implementace článku 4 odst. 2 a článku 5 Směrnice 93/13/ES. SDEU nepřijal argumenty Nizozemí, že státy mají volnost při výběru metody pro implementaci směrnice a že stávající nizozemská legislativa byla plně v souladu s požadavky Směrnice. SDEU rozhodl, pro implementaci směrnic nemusí členské státy přijímat zvláštní opatření. Nicméně jejich volnost při výběru metody není neomezená. „... *it is essential for national law to guarantee that the national authorities will effectively apply the directive in full, that the legal position under national law should be sufficiently precise and clear and that the individuals are made fully aware of their rights and, where appropriate, may rely on them before the national courts.*“¹⁴⁰ Národní právo by po implementaci Směrnice 93/13/ES mělo být zcela jasné a bez pochybností. Důkazní břemeno o tomto stavu leží na členském státě.¹⁴¹ V případě ochrany spotřebitele „... *even where the settled case-law of a Member State interprets the provisions of national law in a manner deemed to satisfy the requirements of a directive, that cannot achieve the clarity and precision needed to meet the requirements of legal certainty.*“¹⁴²

Tyto požadavky SDEU očividně omezují možnosti členských států při implementaci směrnic. Aplikace přímého (resp. nepřímého) účinku směrnice a interpretačních metod nesmí nahradit povinnost členských států přijmout přiměřená legislativní opatření pro řádnou implementaci směrnice.¹⁴³ Stejný přístup SDEU zopakoval i v rozsudku *Komise proti Španělsku*, kde posuzoval řádnou implementaci článků 5 a 6 odst. 2 Směrnice 93/13/ES.¹⁴⁴

Jak je patrné z výše uvedených judikatury, mají členské státy poměrně těžkou pozici při dokazování řádné implementace směrnice. A to hlavně, pokud nepřevzou do slovné znění směrnice do svého vnitrostátního práva.¹⁴⁵

---

139 Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. 5. 2001 ve věci C-144/99 *Komise ES proti Nizozemí* [2001] ECR I-03541.

140 Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. 5. 2001 ve věci C-144/99 *Komise ES proti Nizozemí* [2001] ECR I-03541, bod 17.

141 Rozsudek *Komise ES proti Nizozemí*, bod 19.

142 Rozsudek *Komise ES proti Nizozemí*, bod 21.

143 Rozsudek Soudního dvora ze dne 24. 1. 2002 ve věci C-372/99 *Komise ES proti Itálii* [2002] ECR I-00819.

144 Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. 9. 2004 ve věci C-372/99 *Komise ES proti Španělsku* [2004] ECR I-07999.

145 UNBERATH, H., JOHNSTON, A. The Double-headed Approach of the ECJ Concerning Consumer Protection. *Common Market Law Review* [online]. 2007, no. 44, s. 1264. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

3.9 Océano

3.9.1 Předběžná otázka

V rozsudku *Océano*¹⁴⁶ byla k SDEU položena předběžná otázka, zda na základě ochrany spotřebitele dle Směrnice 93/13/ES je národní soud povinen zkoumat *ex officio* nekalost ujednání o příslušnosti soudu.

3.9.2 Skutkový stav a rozhodnutí SDEU

Případ se týkal prodeje encyklopedií spotřebitelům. V kupní spotřebitelské smlouvě byla doložka o volbě soudu v místě sídla podnikatelů. SDEU rozhodl, že ujednání o místní příslušnosti soudu mimo bydliště spotřebitele je nekalým ujednáním ve smyslu Přílohy ke Směrnici 93/13/ES odst. 1 bod q). Rozhodování sporu u soudu místa podnikání/sídla podnikatele vyvolává značnou nerovnováhu mezi právy a povinnostmi v neprospěch spotřebitele. V případě sporu týkající se nižší částky je spotřebitel odrazován od uplatňování svých práv, neboť musí vynaložit značné náklady na soudní spor mimo jeho bydliště.¹⁴⁷ Dle SDEU by účinná ochrana spotřebitele dle Směrnice 93/13/ES nebyla zajištěna, pokud by se spotřebitelé museli sami dovolávat nekalého charakteru takových ujednání. Zároveň SDEU dovodil, že je nutné dát přednost výkladu, podle kterého může soud vyslovit nekalost ujednání i bez návrhu stran.¹⁴⁸

3.9.3 Komentář

Dle Nového lze toto rozhodnutí použít jako interpretační a aplikační vodítko pro české soudy pro posuzování nekalosti rozhodčí doložky. „*Dohoda o místní příslušnosti soudu má srovnatelné právní účinky jako rozhodčí doložka; obě přenášejí rozhodování sporu k tomu orgánu (osobě), u které se budou spotřebiteli práva uplatňovat obtížněji než u soudu svého bydliště.*“¹⁴⁹ Pokud SDEU shledal, že smluvní ujednání o místní příslušnosti soudu v místě podnikatele je nekalé, analogicky je pak třeba za nekalé považovat rozhodčí doložku ve prospěch rozhodce nominovaného podnikatelem na základě rozhodčí doložky obsažené v obchodních podmínkách.¹⁵⁰

146 Rozsudek Soudního dvora ve spojených věcech C-240/98 to C-244/98 *Océano Grupo Editorial SA and Rocío Murciano Quintero and between Salvat Editores SA and José M. Sánchez Alcón Prades and others* [2000] ECR I-4941 (Dále citováno jako Rozsudek *Océano*).

147 Rozsudek *Océano*, bod 22–23.

148 Rozsudek *Océano*, bod 29.

149 NOVÝ, Z. Nekalá rozhodčí doložka v českém právu. *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1st ed. Brno : Masaryk University, 2009. Dostupné z < http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Novy_Zdenek_1047.pdf > ISBN 978-80-210-4990-1.

150 REICH, N. More Clarity after Claro? Arbitration Clauses in Consumer Contracts as

Toto rozhodnutí vyvolalo kritiku akademické obce. SDEU neměl rozhodnout o nekalosti konkrétního smluvního ujednání (tady procení doložka), jeho úkolem

bylo rozhodnout abstraktně a obecně (pro srovnání vizte dále v textu Rozhodnutí *Freiburger Kommunalbauten*).¹⁵¹

3.10 Cofidis

3.10.1 Předběžná otázka

Na rozhodnutí *Océano* navázal SDEU rozsudkem *Cofidis*¹⁵², ve kterém zkoumal přiměřenost uplatnění procesní lhůty, na základě které je stanovena možnost nekalé ujednání namítat.

3.10.2 Skutkový stav a rozhodnutí SDEU

Spor vznikl mezi společností Cofidis a panem Fredoutem, kteří mezi sebou uzavřeli smlouvu o otevření úvěru. Pan Fredout nezapltil sjednané splátky a Cofidis podal žalobu u Tribunal d'instance ve Vindoboně. Dle národního soudu měla nabídka na uzavření smlouvy podobu oboustranně potišťeného letáku. Na letáku bylo velkým viditelným písmem uvedeno „...peníze zdarma...“, ustanovení o úrokové míře a smluvní pokutě byly vytištěny drobným písmem. Soud ve Vindoboně rozhodl o nekalosti takového ujednání. Vzhledem k tomu, že se jednalo o spotřebitelský úvěr, soud zvažoval, zda se v tomto případě aplikuje dvouletá lhůta na základě článku 311-37 *Code de la consommation* a soud není pravomocný o nekalosti ujednání rozhodnout.

V tomto rozsudku SDEU judikoval, že dle Směrnice 93/13/ES není možné uplatnit lhůtu ve vnitrostátní úpravě, která znemožňuje po uplynutí této (prekluzivní)

---

an ADR (Alternative Dispute Resolution) Mechanism for Effective and Speedy Conflict Resolution, or as “deni de justice”? *European Review of Contract Law* [online]. 2007, no. 1, s. 54. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>. Vizte také Research Group on the Existing EC Private Law (Acquis Group). *Contract I. Pre-contractual Obligations, Conclusion of Contract, Unfair Terms* [online]. Sellier: European Law Publishers, 2007 [citováno 4. 12. 2010]. ISBN 978-86653-023-2. 307 s. komentář k čl. 6:304. Dostupné z <<http://books.google.cz/books>>. ISBN 978-86653-023-2.

151 ROTT, P. What is the Role of the ECJ in EC Private Law? A Comment on the ECJ Judgements in *Océano Grupo, Freiburger Kommunalbauten, Leitner and Veedfald*. *Hanse Law Review* [online]. 2005, vol. 1, no. 1, s. 11. [citováno 4. 12. 2010]. Dostupné z <<http://www.hanselawreview.org/pdf/Vol1No1Art1.pdf>>.

152 Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. 11. 2002 ve věci C-473/00 *Cofidis SA proti Jean-Louisi Fredoutovi* [2002] ECR I-10875 (dále citováno jako rozsudek *Cofidis*).

lhůty z moci úřední nebo na základě námítky spotřebitele shledat, že určité ujednání ve smlouvě je nepřiměřené.¹⁵³

Na rozdíl od rozsudku *Océano* se rozsudek *Cofidis* věnuje nejen možnosti národního soudu rozhodnout *ex officio* o své pravomoci/příslušnosti, ale také o neplatnosti takových ujednání obecně. Lze proto dovést, že národní soudy by měly mít širší pravomoci k přezkumu nekalosti *ex officio* (a nejen v případě procesních doložek).¹⁵⁴

3.11 Freiburger Kommunalbauten

3.11.1 Předběžná otázka

Je ujednání, které je obsaženo ve všeobecných obchodních podmínkách prodávajícího, které stanoví, že kupující je povinen zaplatit celou kupní cenu za budovu, která ještě není postavena a bez ohledu na postup prací, nekalým ujednáním ve smyslu Směrnice 93/13/ES?

3.11.2 Skutkový stav a rozhodnutí SDEU

V případě *Freiburger Kommunalbauten*¹⁵⁵ si manželé Hofstetter koupili od společnosti Freiburger Kommunalbauten parkovací místo, které mělo být teprve postaveno. Dle doložky ve smlouvě měla být kupní cena zaplacená bez ohledu na postup prací. Manželé namítli u soudu nekalost takového ujednání, které bylo v rozporu s německým BGB. Německý soud si nebyl jistý, zda takové ujednání spadá do rozsahu Směrnice 93/13/ES, a proto se s předběžnou otázkou obrátil na SDEU.

SDEU rozhodl, že to, zda je smluvní ujednání nekalé ve smyslu Směrnice 93/13/ES, je na posouzení národním soudem.¹⁵⁶ Dle posudku Generálního advokáta posuzování nekalosti smluvního ujednání nespadá do rozsahu aplikace evropského práva, směrnice obsahuje pouze abstraktní předpoklady, které musí být posouzeny národním soudem.¹⁵⁷ Generální advokát dále uvedl, že národní soudy by měly být schopny aplikovat Směrnici samostatně bez neustálého pokládání předběžných otázek

153 Rozsudek *Cofidis*, bod 36–37.

154 EBERS, M. Mandatory Law, *Ex Officio* Application of European Union Law and *Res Judicata*: From *Océano* to *Asturcom* [online]. s. 4 [citováno 23. 11. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>.

155 Rozsudek Soudního dvora ve věci C-237/02 *Freiburger Kommunalbauten GmbH Bau-gesellschaft & Co. KG v. Ludger Hofstetter a Ulrike Hofstetter* [2004] ESR I-3403 (dale citováno jako Rozsudek *Freiburger Kommunalbauten*).

156 Rozsudek *Freiburger Kommunalbauten*, bod 18.

157 Posudek GA Geelhoed k rozsudku *Freiburger Kommunalbauten* ze dne 25. 9. 2003, bod 17.

k SDEU k interpretaci nekalosti.¹⁵⁸ SDEU založil své rozhodnutí na dvou základních argumentech. První, dle článku 4 odst. 1 Směrnice „*posuzuje se nepřiměřenost smluvní podmínky s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s odvoláním na dobu uzavření smlouvy s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy a na všechny další podmínky smlouvy, nebo jiné smlouvy, ze které vychází*“. Pouze národní soud rozhodující spor zná právo, které je pro smlouvu rozhodné, a všechny okolnosti případu, nikoliv SDEU.¹⁵⁹ SDEU může pouze interpretovat obecná pravidla pro definici konceptu nekalosti ujednání a neměl by tato obecná kritéria aplikovat na konkrétní případ, jehož okolnosti ani nezná.¹⁶⁰ Dle Rotta odmítnutí rozhodnout o nekalosti tohoto smluvního ujednání je dáno omezením v článku 4 odst. 1 Směrnice, který požaduje posouzení všech okolností případu. V tomto případě podklady poskytnuté německým soudem nebyly dostatečné.

SDEU dále uvedl, že rozsudek *Freiburger Kommunalbauten* se od *Océano* podstatně liší. V případě *Océano* procesní doložka byla zjevně nekalá, pouze ve prospěch podnikatele a omezující možnost právní obrany pro spotřebitele. SDEU si tak zachoval možnost rozhodnout o nekalosti konkrétního smluvního ujednání v případě, že tato nekalost bude zjevná, nebo kdy „test nekalosti“ může sloužit jako obecný rámec pro národní úpravy a soudy.¹⁶¹

3.12 Claro v. Móvil

3.12.1 Předběžná otázka

Ve věci *Claro v. Móvil*¹⁶² se SDEU zabýval vlivem nekalosti rozhodčí doložky na zrušení rozhodčího nálezu. Předběžná otázka se týkala toho, zda národní soud, který rozhoduje o zrušení rozhodčího nálezu, je povinen *ex officio* rozhodnout o nekalosti rozhodčí doložky a rozhodčí nález zrušit, i když nekalost ujednání nebyla namítnuta v původním řízení, ale až ve fázi před obecným soudem.

---

158 Posudek GA Geelhoed k rozsudku *Freiburger Kommunalbauten* ze dne 25. 9. 2003, bod 29.

159 Rozsudek *Freiburger Kommunalbauten*, bod 21.

160 Rozsudek *Freiburger Kommunalbauten*, bod 22.

161 ROTT, P. What is the Role of the ECJ in EC Private Law? A Comment on the ECJ Judgements in *Océano Grupo, Freiburger Kommunalbauten, Leitner and Veedfald. Hanse Law Review* [online]. 2005, vol. 1, no. 1, s. 12. [citováno 4. 12. 2010]. Dostupné z <<http://www.hanselawreview.org/pdf/Vol1No1Art1.pdf>>.

162 Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. 10. 2006 ve věci C-168/05 *Elisa María Mostaza Claro proti Centro Móvil Milenium SL* [2006] ECR I-10421 (dále citováno jako rozsudek *Claro v. Móvil*).

3.12.2 Skutkový stav

Paní Claro uzavřela spotřebitelskou smlouvu, jejímž předmětem byly mobilní telekomunikační služby. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku, podle které měly být všechny spory řešeny před Asociación Europea de Arbitraje de Derecho y Equidad (AEADE). Paní Claro nedodržela smluvní podmínky. Společnost Móvil jí poskytla 10 dní na odmítnutí projednání věci v rozhodčím řízení. Paní Claro předložila argumenty k meritu sporu, ale nenamítla nekalost rozhodčí doložky, ani neodmítla rozhodčí řízení. Rozhodce vydal rozhodčí nález v její neprospěch. Paní Claro se následně obrátila na Audiencia Provincial de Madrid s návrhem na zrušení rozhodčího nálezu. Podstatou jejího návrhu bylo, že rozhodčí doložka byla nekalá, a tedy neplatná. Audiencia Provincial de Madrid shledal, že rozhodčí doložka je nekalá a neplatná. Poté přerušil řízení a předložil SDEU předběžnou otázku týkající se interpretace Směrnice 93/13/ES ve smyslu, zda systém ochrany spotřebitelů stanovený směrnicí vyžaduje, aby vnitrostátní soudy rozhodující o žalobě na neplatnost rozhodčího nálezu mohly posoudit z úřední povinnosti nekalost rozhodčí doložky, i když příslušná námitka nebyla v rámci rozhodčího řízení vznesena a je spotřebitelem předložena poprvé v rámci žaloby na zrušení rozhodčího nálezu.

3.12.3 Rozhodnutí SDEU

SDEU rozhodl v souladu s dřívějšími rozsudky, že národní soud je povinen *ex officio* posoudit nekalost smluvního ujednání.¹⁶³ V rozsudku zdůraznil, že „systém ochrany zavedený směrnicí vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, co se týče jak vyjednávací pozice, tak úrovně informovanosti, které jej vede k tomu, že přistoupí k podmínkám předem vyhotoveným prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž by mohl ovlivnit jejich obsah.“¹⁶⁴ Tohoto cíle by nebylo možno dosáhnout, „kdyby soud, jemuž byla předložena žaloba na neplatnost rozhodčího nálezu, nemohl posoudit neplatnost tohoto nálezu pouze z toho důvodu, že spotřebitel neuplatnil neplatnost rozhodčí dohody v rámci rozhodčího řízení“.¹⁶⁵ Kromě toho SDEU uvedl, že „směrnice, jejímž cílem je posílit ochranu spotřebitele, představuje v souladu s čl. 3 odst. 1 písm. t) ES opatření nezbytné ke splnění poslání svěřených Společenství, a zvláště ke zvyšování životní úrovně a kvality života v celém Společenství.“¹⁶⁶ SDEU považuje ochranu spotřebitele danou Směrnicí za natolik důležitou, že tvoří součást evropského veřejného pořádku, neboť je zásadní pro fungování vnitřního trhu.

163 Rozsudek *Claro v. Móvil*, bod 27.

164 Rozsudek *Claro v. Móvil*, bod 25.

165 Rozsudek *Claro v. Móvil*, bod 30.

166 Rozsudek *Claro v. Móvil*, bod 37.

Přesněji řečeno, SDEU neřekl přímo, že Směrnice 93/13/ES tvoří součást evropského veřejného pořádku. Místo toho uvedl: „**Povaha a význam veřejného zájmu, ze kterého vychází ochrana, kterou směrnice zajišťuje spotřebitelům, krom toho odůvodňují to, že vnitrostátní soud musí posuzovat zneužívající charakter smluvní klauzule z úřední povinnosti, a tím tak vyrovnat nerovnováhu, která existuje mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem.**“¹⁶⁷ Nicméně v odůvodnění přímo odkázal na rozsudek ve věci *Eco Swiss*. Dle tohoto rozhodnutí článek 81 Smlouvy o založení ES tvoří součást evropského veřejného pořádku. Z toho je možné dovodit, že Směrnice má statut normy veřejného pořádku a národní soud je povinen je aplikovat *ex officio*.¹⁶⁸ Je zajímavé, že Generální advokát ve svém posudku k případu založil svou argumentaci na jiném východisku. Stejně jako SDEU uvedl, že tato problematika se týká norem veřejného pořádku. V tomto případě ale bylo porušeno právo na spravedlivý proces, které je jedním ze základních ústavně zakotvených lidských práv.¹⁶⁹ Zatímco SDEU své rozhodnutí založil na široké interpretaci pojmu evropského veřejného pořádku jako ekonomického veřejného pořádku, Generální advokát vyslovil užší interpretaci tohoto pojmu jako „*pravidla, kterým právní řád přikládá prvotní a absolutní důležitost*“ (tedy meta-ekonomický veřejný pořádek).¹⁷⁰

3.12.4 Komentář

Rozsudek *Claro v. Móvil* znovu otevřel problematický vztah rozhodčího řízení a evropského práva. Rozhodci jsou na jedné straně povinni aplikovat evropské právo na meritum sporu, ale na straně druhé nemohou klást předběžné otázky k SDEU.¹⁷¹

167 Rozsudek *Claro v. Móvil*, bod 38.

168 V rozhodnutí *Asturcom*, které bude rozebráno v další části práce, SDEU výslovně potvrdil tuto interpretaci. EBERS, M. Mandatory Law, *Ex Officio* Application of European Union Law and *Res Judicata*: From *Océano* to *Asturcom* [online]. s. 6 [citováno 23. 11. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>.

169 Posudek GA ze dne 27. 4. 2006 ve věci *Claro v. Móvil*, bod 57–61. Potvrzení v tomto smyslu vyplývá z rozsudku *Krombach v. Bamberski*, kdy „dostatečné záruky pro ochranu žalovaného před zjevným porušením jeho práva hájit se u soudu“ byly důvodem pro odvolání se na klauzuli „veřejného pořádku“. Srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 28. 3. 2000 ve věci C-7/98 *Dieter Krombach proti. André Bamberski* [2000] ECR I-01935.

170 NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term: Some observations on the ECJ's *Claro* case. In *Cofola 2008* [online]. 1. vyd. Brno: Právnická fakulta MU, 2008. s. 76–89., 14 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/mps/novy_zdenek.pdf>. ISBN 978-80-210-4629-0.

171 Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. 3. 1982 ve věci „*Nordsee*“ *Deutsche Hochseefischerei GmbH proti Reederei Mond Hochseefischerei Nordstern AG & Co KG a Reederei Friedrich Busse Hochseefischerei Nordstern AG & Co. KG* [1982] ECR 01095.

O to více se pak SDEU snaží kontrolovat soulad rozhodčího řízení a evropského práva v řízení před národními soudy. „*Zdá se, SDEU nepřikládá příliš významu principu konečnosti rozhodčího nálezu a naplno podporuje jeho přezkum ve světle evropského práva.*“¹⁷²

Tento rozsudek umožnil uzavírání rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách. Současně ale odmítl účinnost těch ustanovení rozhodčích předpisů, které neumožňují uplatnit námitku nedostatku pravomoci (příslušnosti) rozhodčího soudu teprve v řízení o zrušení rozhodčího nálezu.

Rozsudek *Claro v. Móvil* se v odborné literatuře setkal s řadou kritických komentářů. SDEU zjevně nechtěl zasáhnout do španělského procesního práva, nicméně neodpověděl přímo, zda zrušení pravomocného rozhodčího nálezu v rámci vykonávacího řízení je naplněním účelu Směrnice 93/13/ES. Dle SDEU je potřeba „*vyvodit veškeré důsledky podle vnitrostátního práva*“, čímž odkázal zpět k národnímu španělskému právu, jenž bylo předmětem předběžné otázky.

V následujících podkapitolách se pokusíme s některými kritickými poznámkami vypořádat. Rozhodnutí SDEU narušilo rovnováhu, která existuje mezi účelem rozhodčího řízení na jedné straně a účinnou ochranou práv stran v řízení, jenž je cílem evropského práva a výrazně zasáhlo do procesní autonomie členských států.¹⁷³ Výchozím bodem pro tento zásah byly zásady efektivity a rovnocennosti.

3.12.5 Zásada efektivity

Jak bylo uvedeno výše, členské státy v souladu se zásadou procesní autonomie vytvářejí právní normy, kterými jsou vykonávána práva a povinnosti stanovené právem EU. Procesní normy nesmí být upraveny tak, že by v praxi nadměrně ztěžovaly nebo znemožňovaly výkon těchto práv. Spotřebitel je slabší stranou kontraktačního procesu, proto mu přísluší vyšší míra ochrany. Národní soud je povinen *ex officio* zkoumat nekalost smluvního ujednání ve spotřebitelské smlouvě, aby byla zajištěna efektivní ochrana jeho práv. Je tak povinen učinit, i když spotřebitel sám nekalost ujednání nenamítl. V opačném případě by Směrnice 93/13/ES ztratila svůj smysl.

172 HERBOCZKOVÁ, J. Arbitrabilita spotřebitelských sporů. In *COFOLA 2010: The Conference Proceedings* [online]. Brno: Masaryk University, 2009 [citováno 11. 1. 2011]. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2010/files/arbitrabilita/Herboczkova_Jana__1555_.pdf>. ISBN 978-80-210-5151-5.

173 PIERS, M. Consumer Arbitration in the EU: A Forced Marriage with Incompatible Expectations. *Journal of International Dispute Settlement* [online]. Vydáno 9. 12. 2010 [citováno 31. 12. 2010]. s. 9. Dostupné z <<http://jids.oxfordjournals.org/content/earlj/2010/12/08/jnlids.idq017.full.pdf+html>>.

3.12.6 Zásada rovnocennosti

SDEU se s odkazem na zásadu rovnocennosti vypořádal s námitkou narušení účinků rozhodčího nálezu, pokud národní soud je povinen zkoumat jeho platnost i bez námítky spotřebitele. Je v zájmu zásad rozhodčího řízení, aby byl rozhodčí nález přezkoumán obecným soudem jen ve výjimečných případech. Zásada rovnocennosti vyžaduje, aby národní soud zrušil rozhodčí nález, který je v rozporu s evropskými normami veřejného pořádku, pokud mu jeho vnitrostátní procesní předpisy v obdobných případech takový postup umožňují.

3.12.7 Veřejný pořádek

SDEU interpretoval článek 6 odst. 1 Směrnice 93/13/ES jako kogentní ustanovení, normu veřejného zájmu (jak bylo uvedeno výše – dle interpretace uvedené normy veřejného pořádku). SDEU navíc odkázal přímo na článek 3 odst. 1 písm t) SES¹⁷⁴, tedy opatření nezbytné ke splnění poslání svěřených ES (*per analogiam* článek 81 ES a rozsudek *Eco Swiss*) a povaha a význam veřejného zájmu.

S takovou interpretací je spojena řada sporných otázek. Nejen to, jak lze identifikovat normy evropského veřejného pořádku, a jaký je jejich obsah. Problematický je možný dopad této interpretace na rozhodčí řízení vůbec. Jednou z nesporných výhod rozhodčího řízení je omezená možnost přezkumu rozhodčího nálezu obecným soudem.¹⁷⁵ Obecný soud nesmí rozhodčí nález přezkoumat z hlediska merita sporu ani nahradit výrok rozhodčího soudu vlastním rozhodnutím.¹⁷⁶ Důvody pro zrušení rozhodčího nálezu v národním i mezinárodním rozhodčím řízení jsou obvykle neexistence platné rozhodčí smlouvy a rozpor s veřejným pořádkem země, kde má být rozhodčí nález uznán a vykonán.¹⁷⁷ Ačkoliv byl případ *Claro v. Móvil* čistě vnitrostátním sporem, je otázkou, zda rozhodnutí SDEU by mělo být aplikováno také v rozhodčím řízení s mezinárodním prvkem. Dle Nového povaha Směrnice 93/13/ES jako normy evropského veřejného pořádku by byla důvodem pro zrušení/odmítnutí uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu (samozřejmě za předpokladu dostatečně úzkého spojení s územím EU). Tuto situaci si lze představit zejména v případě, kdy v rámci rozhodčího řízení konaného na území jednoho členského státu bude vydán

---

174 Smlouva o založení Evropských společenství.

175 LEW, J. D. M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 665 a násl. ISBN 9041115684.

176 Srov. Důvody ke zrušení rozhodčího nálezu soudem v § 34 ZRŘ. ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. S. 299. ISBN 978-80-7357-324-9.

177 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 333. ISBN 978-80-7357-324-9.

rozhodčí náleží směřující proti spotřebiteli s domicilem na území jiného členského státu.¹⁷⁸

3.13 Pannon

3.13.1 Předběžná otázka

SDEU potvrdil svou předchozí judikaturu rozsudkem *Pannon*.¹⁷⁹ Poměrně zajímavým způsobem se snažil propojit logiku rozhodnutí *Océano* a *Freiburger*

Kommunalbauten. V rozhodnutí je možné najít možnost pro budoucí odchýlení se (resp. zpřesnění) od stávající judikatury.¹⁸⁰

Předběžná otázka se týkala zjištění, zda lze článek 6 odst. 1 Směrnice 93/13/ES vykládat v tom smyslu, že zneužívající klauzule použitá podnikatelem není pro spotřebitele nezávazná *ipso iure*, ale pouze v případě, že spotřebitel tuto zneužívající klauzuli úspěšně napadl. Dále, zda Směrnice 93/13/ES vyžaduje, aby vnitrostátní soud posoudil *ex officio*, zda smlouva, která mu byla předložena, obsahuje zneužívající ustanovení a jaké skutečnosti musí soud vzít při přezkumu v úvahu.

3.13.2 Skutkový stav

V tomto případě paní Győrfi uzavřela se společností Pannon účastnickou smlouvu na poskytování služeb mobilní komunikace. Smlouva byla uzavřena na základě formuláře připraveného společností Pannon. Nedílnou součástí této smlouvy byly obchodní podmínky upravující všeobecné smluvní podmínky. Součástí podmínek byla doložka, podle které veškeré spory vyplývající ze smlouvy byly řešeny u soudu sídla společnosti Pannon. Paní Győrfi neplnila smluvní povinnosti, Pannon podala návrh na vydání platebního rozkazu u soudu sídla společnosti Pannon. Proti vydanému platebnímu rozkazu byl ve stanovené lhůtě podán odpor. Soud, ke kterému byl odpor podán, řízení přerušil a položil předběžnou otázku k SDEU.

178 NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term: Some observations on the ECJ's *Claro* case. In *Cofola 2008* [online]. 1. vyd. Brno: Právnická fakulta MU, 2008. s. 76–89., 14 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/mps/novy_zdenek.pdf>. ISBN 978-80-210-4629-0.

179 Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. 6. 2009 ve věci C-243/08 *Pannon GSM Zrt. proti Erzsébet Sustikné Győrfi* [2009] ECR I-04713 (dále citováno jako rozsudek *Pannon*).

180 Srov. rozsudek *Pannon*, bod 33.

3.13.3 Rozhodnutí SDEU

SDEU v souladu s předchozí judikaturou potvrdil, že nekalé smluvní ujednání spotřebitele nezavazuje. Není potřeba, aby byla nekalost smluvního ujednání napadena v průběhu původního řízení. SDEU dále stanovil, že „soud, který věc projednává, musí tedy zajistit užitečný účinek ochrany požadované ustanoveními směrnice. Role, která je tak přiznána právem Společenství vnitrostátnímu soudu v předmětné oblasti, se proto neomezuje na pouhou možnost vyslovit se k případně zneužívajícímu charakteru určité smluvní klauzule, nýbrž zahrnuje rovněž povinnost posoudit tuto otázku z úřední povinnosti, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, a to včetně případu, kdy řeší svou vlastní místní příslušnost“.¹⁸¹ SDEU se také vyjádřil k otázce, zda je národní soud povinen prohlásit nekalé smluvní ujednání za neplatné, i když spotřebitel výslovně prohlásí, že chce být daným ujednáním vázán.¹⁸² Dle SDEU „vnitrostátní soud má povinnost posoudit z úřední povinnosti zneužívající charakter smluvní klauzule, pokud má k dispozici informace o právním a skutkovém stavu, které jsou pro tyto účely nezbytné. Považuje-li takovouto smluvní klauzuli za zneužívající, zdrží se jejího použití, vyjma případu, kdy s tím spotřebitel nesouhlasí. Tuto povinnost má vnitrostátní soud i při ověřování své vlastní místní příslušnosti“.¹⁸³

3.14 Asturcom

3.14.1 Úvod a předběžná otázka

Rozsudek *Asturcom*¹⁸⁴ je v linii dřívějších rozhodnutí SDEU z pohledu, zda je národní soud povinen aplikovat některé oblasti evropského práva *ex officio*. Liší se ovšem v jedné podstatné věci. I v tomto případě šlo o nekalou rozhodčí doložku, na jejímž základě proběhlo rozhodčí řízení a byl vydán rozhodčí nález. Spotřebitel nepodal návrh na zrušení nálezu a po uplynutí zákonné lhůty nález nabyl právní moci (v rozhodnutí *Claro v. Móvil* byla nekalost rozhodčí doložky namítána v žalobě na zrušení rozhodčího nálezu). SDEU musel rozhodnout, zda národní soud může v rámci vykonávacího řízení *ex officio* posoudit nekalost rozhodčí doložky a v případě její nekalosti rozhodčí nález zrušit. Základní otázkou bylo, za jakých okolností

---

181 Rozsudek *Pannon*, bod 32.

182 EBERS, M. Mandatory Law, *Ex Officio* Application of European Union Law and *Res Judicata*: From *Océano* to *Asturcom* [online]. s. 7 [citováno 23. 11. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>.

183 Rozsudek *Pannon*, bod 33.

184 Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. 10. 2009 ve věci C-40/08 *Asturcom Telecomunicaciones SL proti Cristina Rodríguez Nogueira* [2009] ECR I-09579 (dále citováno jako rozsudek *Asturcom*).

s ohledem na zásadu účinnosti a rovnocennosti může národní soud prolomit zásadu *res iudicata*. A dále, zda by tento zásah do právní moci vnitrostátního rozhodčího nálezu nebyl nepřipustným nerušením procesní autonomie členských států.

3.14.2 Skutkový stav

V roce 2004 uzavřela paní Nogueira smlouvu o mobilních telekomunikačních službách se společností Asturcom. Tato smlouva obsahovala rozhodčí doložku, podle které všechny spory vzniklé ze smlouvy měly být řešeny Asociación Europea de Arbitraje de Derecho y Equidad (podobně jako v případě *Claro v. Móvil*). Paní Nogueira nezaplatila několik splátek ze smlouvy a vypověděla ji před uplynutím sjednané doby. Společnost Asturcom podala návrh na zahájení řízení k Asociación Europea de Arbitraje de Derecho y Equidad. Rozhodčí řízení skončilo vydáním rozhodčího nálezu v neprospěch paní Nogueiry. Ta nepodala ve stanovené době návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který se stal pravomocným.¹⁸⁵ Společnost Asturcom následně podala návrh na výkon rozhodčího nálezu k Juzgado de Primera Instancia v Bilbao. Španělský soud v Bilbao konstatoval neplatnost rozhodčí doložky. Nicméně podle španělských právních předpisů není možné bez návrhu uplatnit nekalost rozhodčích doložek a španělský občanský soudní řád neobsahuje žádné ustanovení týkající se posouzení nepřiměřenosti rozhodčích doložek soudcem, který rozhoduje o návrhu na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu.¹⁸⁶ Soud v Bilbao položil k SDEU předběžnou otázku, zda soud, který rozhoduje o návrhu na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu vydaného bez účasti spotřebitele, je povinen přezkoumat nekalost rozhodčí doložky i bez návrhu a v důsledku toho zrušit rozhodčí nálezu. Je nutné uvést, že v případě *Asturcom* nekalost rozhodčí doložky jako takové nebyla předmětem řízení.¹⁸⁷

3.14.3 Rozhodnutí SDEU

SDEU v rozsudku *Asturcom* navázal na rozhodnutí *Claro v. Móvil* a svou argumentaci dále rozvinul a posunul.

Případ *Asturcom* se podstatně liší do *Claro v. Móvil*. V tomto případě spotřebitel nepodal návrh na zrušení rozhodčího nálezu, již uplynula doba pro možnost podat návrh a tento nabyl právní moci, tedy překážky *res iudicata*. Dalším rozdílem bylo, dotazující národní soud rozhodoval nikoliv o zrušení nálezu, ale o jeho výkonu.

185 Dle španělského práva je nutné podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu do 2 měsíců od jeho oznámení – „la acción de anulación del laudo habrá de ejercitarse dentro de dos meses siguientes a su notificación...“ článek 41 odst. 4 LEY 60/2003, de 23 de diciembre, de Arbitraje

186 Rozsudek *Asturcom*, bod 26.

187 Jak bylo uvedeno výše, dle rozsudku *Freiburger Kommunalbauten* a *Claro v. Móvil* je posouzení nekalosti konkrétní doložky na národním soudu, nikoliv SDEU.

Evropské právo neukládá národním soudům povinnost nepoužít vnitrostátní procesní pravidla spojující s určitým rozhodnutím překážku věci rozsouzené, i kdyby to umožňovalo napravit porušení ustanovení evropského práva jakéhokoliv druhu, vyplývající z dotčeného rozhodnutí.¹⁸⁸ SDEU uvedl, že *res iudicata* je zásadou vnitrostátního procesního práva a součástí procesní autonomie členských států. SDEU se nicméně zabýval otázkou, zda zásada efektivity a rovnocennosti vyžaduje jiné řešení.

Dle SDEU je z hlediska zachování právní jistoty stran a v souladu s evropským právem možné stanovit lhůty pro podání návrhu k soudu. Právní úprava španělského zákona o rozhodčím řízení, která stanovila dvouměsíční lhůtu, neznamenalá obtížné nebo nemožné uplatnění práv dle Směrnice 93/13/ES. Z hlediska principu rovnocennosti musí být nárok založený na aplikaci evropského práva posuzován stejně jako nárok vyplývající z vnitrostátní úpravy. Tedy, kde mají národní soudy pravomoc *ex officio* přezkoumat důvody založené na národním právu, princip rovnocennost to stejně vyžaduje i u evropského práva.¹⁸⁹ Ústřední bodem v případě *Asturcom* bylo, jak zjistit, které nároky jsou rovnocenné. SDEU připomněl, že článek 6 Směrnice 93/13/ES představuje kogentní normu a směrnice jako taková představuje opatření nezbytné ke splnění poslání svěřených EU. „*Vzhledem k povaze a významu veřejného zájmu, ze kterého vychází ochrana spotřebitele ve Směrnici, je třeba konstatovat, že její článek 6 musí být považován za normu rovnocennou vnitrostátním pravidlům, která mají uvnitř vnitrostátního právního řádu status kogentních norem¹⁹⁰, které soud musí nebo může uplatnit i bez návrhu. Z toho plyne, že v rozsahu, v němž vnitrostátní soud, k němuž byl podán návrh na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu, musí podle vnitrostátních procesních pravidel posoudit i bez návrhu rozpor rozhodčí doložky s vnitrostátními kogentními pravidly, musí rovněž i bez návrhu posoudit nepřiměřenost této doložky s ohledem na článek 6 uvedené Směrnice, pokud má za tím účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu (where it has available to it the legal and factual elements necessary for that task).*“¹⁹¹ Jde-li o nekalou doložku, přísluší takovému soudu vyvodit veškeré důsledky, které z toho vyplývají podle vnitrostátního práva, aby spotřebitel nebyl takovou doložkou vázán. Z toho plyne, že národní soudy musí posuzovat nekalost smluvních ujednání *ex officio*.

188 Rozsudek *Asturcom*, bod 37.

189 EBERS, M. Mandatory Law, *Ex Officio* Application of European Union Law and *Res Judicata*: From *Océano* to *Asturcom* [online]. s. 10 [citováno 23. 11. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>.

190 Srovnání jazykových verzí rozsudku je poněkud matoucí, v anglické verzi je užito termín „*rules of public policy*“, v německé „*Bestimmungen, die im nationalen Recht zwingend sind*“, ve španělské „*normas de orden público*“.

191 Rozsudek *Asturcom*, bod 52–53.

3.14.4 Komentář

Na první pohled se zdá, že SDEU nechtěl vstupovat do španělského procesního práva a vnitrostátního principu *res iudicata*. Nechal proto na uvážení španělskému soudu, zda je prolomení tohoto institutu možné a žádoucí.¹⁹² Ve španělském procesním právu nabývá rozhodčí nález právní moci uplynutím dvouměsíční lhůty pro podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu.¹⁹³ Tato lhůta je slučitelná se zásadou efektivity. SDEU ale v tomto rozsudku zašel poněkud dále. Aplikací principu rovnocennosti společně s autonomním konceptem veřejného pořádku SDEU nastavil směr, který podlomuje zásadu *res iudicata*.

3.14.5 Zásada efektivity

Již v dřívějších rozsudcích¹⁹⁴ SDEU zdůraznil, že přiměřená lhůta pro podání návrhu je v souladu se zásadou efektivity. V případě *Asturcom* dvouměsíční lhůta dle španělského práva byla přiměřená, neboť objektivně nebránila spotřebiteli, aby vykonal svá práva. Dle SDEU španělská úprava *res iudicata* byla v souladu se zásadou efektivity. V tomto bodě se rozsudek podstatně lišil od posudku Generální advokátky. Posudek navrhoval, aby v rámci zachování účinné soudní ochrany spotřebitele se nebral ohled na *res iudicata*. V opačném případě by nekalost smluvního ujednání a její důsledky byly definitivně potvrzeny.¹⁹⁵ SDEU své rozhodnutí založil výhradně na zásadě efektivity, nikoliv účinné soudní ochrany. Zásada *res iudicata* má podle SDEU přednost. Evropské právo navíc nesměřuje k absolutní a bezvýhradní ochraně spotřebitele. „*Dodržování zásady efektivity nemůže každopádně... vést k tomu, aby nejenže vyvážilo procesní opomenutí spotřebitele... a zcela zastoupilo (jeho) úplnou nečinnost, který se neúčastnil rozhodčího řízení ani nepodal žádost na neplatnost rozhodčího nálezu.*“¹⁹⁶

192 Rozsudek *Asturcom*, bod 37.

193 V českém ZRŘ rozhodčí nález nabývá právní moci doručením stranám, nikoliv uplynutím lhůty pro podání návrhu na zrušení. Vizte § 28 ZRŘ.

194 Srov. např. Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 12. 1976 ve věci 45/76 *Comet BV proti Produktschap voor Siergewassen* [1976] ECR 02043; rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 12. 1995 ve věci C-312/93 *Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS proti Belgickému státu* [1995] ECR I-04599, In PIERES, M. Consumer Arbitration in the EU: A Forced Marriage with Incompatible Expectations. *Journal of International Dispute Settlement* [online]. Vydáno 9. 12. 2010 [citováno 31. 12. 2010] s. 13. Dostupné z <<http://jids.oxfordjournals.org/content/early/2010/12/08/jnlids.idq017.full.pdf+html>>.

195 Posudek GA ve věci *Asturcom*, body 60 a násl. Dle posudku mohou navíc rozhodci mít osobní zájem na zachování rozhodčího nálezu, národní soud by proto měl mít pravomoc takový rozhodčí nález zrušit.

196 Rozsudek *Asturcom*, bod 47.

Z hlediska aplikace zásady efektivity a možnosti prolomení *rei iudicatae* u pravomocných rozhodčích nálezů z důvodů rozporu s veřejným pořádkem je možné odkázat na dřívější judikaturu SDEU. V rozhodnutí *Eco Swiss*¹⁹⁷ se SDEU zabýval rozhodčím nálezem, který byl rozporu s evropskými normami na ochranu hospodářské soutěže (článek 81 Smlouvy ES, nyní článek 101 SEU). Proti rozhodčímu nálezem nebyl ve lhůtě podán návrh na zrušení a nabyl tak právní moci. SDEU se zabýval, zda je možné zrušit pravomocný rozhodčí nález pro rozpor s těmito normami evropského práva. V rozhodnutí uvedl, že tříměsíční lhůta pro podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu nebyla nepřiměřeně krátká a neznemožňovala výkon práv dle evropského práva.¹⁹⁸ „Právo ES/ EU neukládá vnitrostátnímu soudu, aby nepoužil vnitrostátní procesní pravidla přiznávající rozhodnutí povahu zakládající překážku věci rozsouzené i přesto, že by to umožnilo napravit porušení práva ES/EU dotčeným rozhodnutím.“¹⁹⁹

Výše uvedený výklad lze shrnout následovně. Pouze ve velmi výjimečných případech a v souladu se zásadou efektivity lze posuzovat národní předpisy, které stanoví lhůty pro nabytí právní moci soudního rozhodnutí nebo rozhodčího nálezu. Dle rozhodnutí *Asturcom* spotřebitelské právo není výjimkou.

3.14.6 Zásada rovnocennosti aneb Vytváření evropského veřejného pořádku

SDEU se ve svých rozhodnutích zabýval zejména zásadou účinnosti a její aplikací. Jak je zřejmé z výše uvedeného výkladu, aplikace zásady účinnosti se týkala zejména vztahu k procesním lhůtám. Přiměřené lhůty pro podání návrhu k obecnému soudu jsou SDEU považovány za kompatibilní se zásadou účinnosti (například rozsudek *Eco Swiss*).

Na druhou stranu, přesný význam zásady rovnocennosti je stále nejasný.²⁰⁰ Zásada rovnocennosti neumožňuje SDEU stanovit jednotná a obecná měřítká. Prosazuje pouze vnitřní soudržnost při zacházení s nároky založenými na evropském právu a národním právu. Národní soudy jsou povinny *ex officio* posoudit možnou nekalost rozhodčí doložky pouze v tom případě, pokud jim to národní právní předpisy umožňují. Z toho vyplývá, že záleží pouze na národním právním řádu, zda určitý procesní předpis je v souladu se zásadou rovnocennosti.²⁰¹

---

197 Rozsudek Soudního dvora ze dne 1. 6. 1999 ve věci C-126/97 *Eco Swiss China Time Ltd proti Benetton International NV* [1999] ECR I-03055 (dále citováno jako rozsudek *Eco Swiss*).

198 Rozsudek *Eco Swiss*, bod 45 a násl.

199 Rozsudek *Eco Swiss*, bod 46–47, Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 3. 2006 ve věci C-234/04 *Rosmarie Kapferer proti Schlank & Schick GmbH* [2006] ECR I-02585, bod 21.

200 CRAIG, P., P., BÚRCA de, G. *EU law: Text, cases and materials*. Oxford: Oxford University Press, 2008. s. 328 a násl. ISBN 978-0-19-927389-8.

201 EBERS, M. *Mandatory Law, Ex Officio Application of European Union Law and Res Judicata: From Océano to Asturcom* [online]. s. 13 [citováno 23. 11. 2010]. Dostup-

Cílem vykonávacího řízení podle právních předpisů státu je nucený výkon rozhodčího nálezu, a nikoliv jeho přezkum ve věci samé.²⁰² Zrušení rozhodčího nálezu je proto možné jen na základě omezených důvodů. Jedním z těchto důvodů může být ochrana veřejného pořádku členského státu. Mezi členskými státy nicméně neexistuje jednotná interpretace tohoto pojmu. Není zcela zřejmé, zda evropské normy na ochranu spotřebitele do této oblasti spadají. V případě, že by národní soud ve vykonávacím řízení nebyl povinen *ex officio* posoudit porušení evropských předpisů na ochranu spotřebitele, není tak povinen učinit ani na základě principu rovnocennosti, který se *stricto sensu* neuplatní.²⁰³

Je na národních soudech, aby posoudily dodržení zásady rovnocennosti. V rozsudku *Claro v. Móvil a Asturcom* však SDEU sám definoval termín veřejný pořádek. Článek 6 odst. 1 Směrnice 93/13/ES interpretoval jako „**normu rovnocennou vnitrostátním pravidlům, která mají uvnitř vnitrostátního právního řádku status kogentních norem, které soud musí nebo může uplatnit i bez návrhu**“ (zvýrazněno TK).²⁰⁴ Dle SDEU, má-li národní soud povinnost nebo možnost posoudit rozpor rozhodčí doložky s národním veřejným pořádkem, musí tak učinit v případě, kdy posuzuje soulad doložky se Směrnicí 93/13/ES.²⁰⁵ SDEU tím rozšířil obsah pojmu evropský veřejný pořádek a v rozhodnutí *Asturcom* posunul hranice zásady rovnocennosti.²⁰⁶

Rozsudek *Asturcom* lze srovnat s rozsudkem *Eco Swiss*. Zde SDEU uvedl, že článek 81 SES (nyní článek 101 SFEU) je „*fundamental provision which is essential for the accomplishment of the tasks entrusted to the Community*“²⁰⁷ a jako takový je nutno jej považovat za součást veřejného pořádku („*may be regarded as a matter of public policy within the meaning of the New York Convention*“).²⁰⁸ SDEU tento výklad potvrdil v dalších rozsudcích, podle kterých jsou články 81 a 82 SES součástí veřejného

né z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>

202 Posudek GA ve věci *Asturcom*, bod 62.

203 EBERS, M. Mandatory Law, *Ex Officio* Application of European Union Law and *Res Judicata*: From *Océano* to *Asturcom* [online]. s. 13 [citováno 23. 11. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>.

204 Rozhodnutí *Asturcom*, bod 52.

205 PIERS, M. Consumer Arbitration in the EU: A Forced Marriage with Incompatible Expectations. *Journal of International Dispute Settlement* [online]. Vydáno 9. 12. 2010 [citováno 31. 12. 2010]. s. 13. Dostupné z <<http://jids.oxfordjournals.org/content/early/2010/12/08/jnlids.idq017.full.pdf+html>>.

206 EBERS, M. Mandatory Law, *Ex Officio* Application of European Union Law and *Res Judicata*: From *Océano* to *Asturcom* [online]. s. 13 [citováno 23.11.2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>.

207 Rozsudek *Eco Swiss*, bod 36.

208 Rozsudek *Eco Swiss*, bod 39.

pořádku a musí být aplikovány národními soudy *ex officio*.²⁰⁹ Dle Eberse tím SDEU sám popřel svůj argument, že rozsudek *Eco Swiss* je založen na zásadě rovnocennosti.²¹⁰

V rozsudku *Asturcom* nicméně SDEU zašel dále. Vnitrostátní soud je povinen *ex officio* aplikovat evropské právo tehdy, „*má-li v rámci vnitrostátního soudního systému pouhou možnost posoudit i bez návrhu rozpor mezi (nekalou) doložkou ve smlouvě a vnitrostátními kogentními pravidly*“ (v anglické jazykové verzi „*domestic public policy rules*“).²¹¹ *A contrario*, státy, které neupravují rozpor s veřejným pořádkem jako důvod ke zrušení a odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu, nejsou povinny tyto předpisy *ex officio* aplikovat. V případě *Asturcom* by bylo zajímavé sledovat, jak se s rozhodnutím ESD vypořádají španělské soudy. Španělské právní předpisy neobsahují důvod rozporu s veřejným pořádkem pro zrušení rozhodčího nálezu.^{212 213}

---

209 Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. 6. 2006 ve spojených věcech C-295/04 – C-298/04 *Vincenzo Manfredi proti Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA (C-295/04), Antonio Cannito proti Fondiaria Sai SpA (C-296/04) a Nicolò Tricarico (C-297/04) a Pasqualina Murgolo (C-298/04) proti Assitalia SpA* [2006] ECR I-06619, Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. 6. 2009 ve věci C-8/08 *T-Mobile Netherlands BV, KPN Mobile NV, Orange Nederland NV a Vodafone Libertel NV proti Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit* [2009] ECR I-04529.

210 EBERS, M. *Mandatory Law, Ex Officio Application of European Union Law and Res Judicata: From Océano to Asturcom* [online]. s. 14 [citováno 23. 11. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>.

211 Rozsudek *Asturcom*, bod 54. Odkaz SDEU na „*vnitrostátní*“ kogentní pravidla (veřejný pořádek) zde není nezbytně nutný, neboť například článek V odst. 2 písm. b) Newyorské úmluvy a článek 36 odst. 1 písm. b) ii Vzorového zákona UNCITRAL obsahuje rozpor s veřejným pořádkem jako důvod pro odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Řada členských států EU se ve svých předpisech k rozhodčímu řízení inspirovala úpravou ve Vzorovém zákoně (k přehledu zemí srov. <http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/1985Model_arbitration_status.html>). Stejně tak posudek GA k rozsudku *Asturcom*, bod 68.

212 EBERS, M. *Mandatory Law, Ex Officio Application of European Union Law and Res Judicata: From Océano to Asturcom* [online]. s. 14 [citováno 23. 11. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>.

213 Jak bude uvedeno v dalším výkladu, na základě tzv. spotřebitelské novely ZRŘ byl do jeho § 31 vloženo nové ustanovení týkající se zrušení rozhodčího nálezu ve spotřebitelských věcech. Dle § 31 písm. g) *soud na návrh kterékoliv strany zruší rozhodčí nález, jestliže rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem*.

3.14.7 Informace o právním a skutkovém stavu nezbytné pro *ex officio* posouzení nekalosti rozhodčí doložky

Rozsah, v jakém je národní soud povinen zkoumat možnou nekalost rozhodčí doložky, je nejasný. V rozsudku *Asturcom* SDEU uvedl, že tuto povinnost má v případě, „pokud má za tím účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu“²¹⁴ (s odkazem na stejnou formulaci v rozsudku *Pannon*²¹⁵).

Obsah této formulace je poněkud nejasný a vyvolává řadu otázek. Je národní soud povinen *ex officio* zkoumat nekalost smluvního ujednání pouze v případě, kdy strany předloží dostatek informací o skutkovém stavu, nebo je povinen požadovat po stranách sporu, aby doložily další skutkové okolnosti?²¹⁶ Pro budoucí vývoj může být zajímavé sledovat, zda SDEU potvrdí svůj současný přístup naznačený v rozsudku *Van Schijndel* (kdy je na stranách sporu, aby předložily dostatek informací k posouzení případu). Případně, zda bude požadovat, aby v podobných případech měly soudy více pravomocí.

Požadavek „nezbytných informací o právním stavu“ může vznést ještě více otázek. Jak bylo opakovaně uvedeno výše, v určitých případech jsou národní soudy povinny *ex officio* posoudit nekalost smluvního ujednání. Znamená odkaz k právnímu stavu (*legal elements*), že soud není vázán právním posouzením předloženým stranami? Zřejmě nikoliv, soud zná své právo. Dle Eberse²¹⁷ SDEU pouze převzal formulaci z rozsudku *Pannon*, aniž by ji přizpůsobil specifickým okolnostem v *Asturcom*. V rozsudku *Pannon* SDEU uvedl, že národní soud není povinen *ex officio* zkoumat nekalost smluvního ujednání, pokud s ní spotřebitel výslovně souhlasí.²¹⁸ Z výše uvedeného pak lze dovodit, že soud musí zkoumat, zda takové ujednání, se kterým spotřebitel souhlasí, je onou informací o právním stavu.

214 Rozsudek *Asturcom*, bod 53. Srov. jiné jazykové verze: „where it has available to it the legal and factual elements necessary for that task“, „sobald es über die hierzu erforderlichen rechtlichen und tatsächlichen Grundlagen verfügt“, „tan pronto como disponga de los elementos de hecho y de Derecho necesarios para ello“.

215 Rozsudek *Pannon*, bod 32.

216 V předchozích rozsudcích (*Océano*, *Cofidis*) se SDEU touto otázkou nemusel zabývat. Národní soudy samy na základě předložených informací mohly rozhodnout o nekalosti smluvního ujednání.

217 EBERS, M. Mandatory Law, *Ex Officio* Application of European Union Law and *Res Judicata*: From *Océano* to *Asturcom* [online]. s 15 [citováno 23. 11. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>

218 Rozsudek *Pannon*, bod 35.

3.14.8 Tzv. obdobná řízení na základě vnitrostátního práva

Rozhodnutí *Asturcom* je nejasné ještě v dalším bodě. Dle SDEU národní soud „musí, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, i bez návrhu posoudit nepřiměřenost rozhodčí doložky obsažené ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem, je-li podle vnitrostátních procesních pravidel možné provést takové posouzení **v rámci obdobných řízení na základě vnitrostátního práva**“ [zvýrazněno TK].²¹⁹ Není zcela zřejmé, co se myslí těmito „obdobnými řízeními na základě vnitrostátního práva“. Dle Nového „pokud může soud zrušit exekuční titul z důvodů hmotněprávní námítky, která mohla být uplatněna stranou již v nalézacím řízení, a následně zastavit výkon rozhodnutí i v jiných případech než je nekalost rozhodčí doložky, pak takto může učinit i v tomto druhém uvedeném případě“.²²⁰

3.15 Komentář k rozsudkům *Claro v Móvil* a *Asturcom* a jejich vlivu na spotřebitelské rozhodčí řízení

3.15.1 Úvod

Je zřejmé, že na základě judikatury SDEU dochází ke střetu dvou protichůdných zájmů. Jistoty, efektivity rozhodčího řízení a konečnosti rozhodčího nálezu na jedné straně a zájmu na ochraně spotřebitele na straně druhé.

Význam rozsudků *Claro v Móvil* a *Asturcom* spočívá v interpretaci ustanovení Směrnice 93/13/ES jako norem takového postavení a veřejného zájmu, že národní soud je povinen zkoumat *ex officio* přiměřenost smluvního ujednání, čímž vyvažuje nerovnováhu existující mezi spotřebitelem a podnikatelem.²²¹ Dle rozsudku *Eco Swiss* je národní soud povinen zrušit rozhodčí nález, je-li v rozporu s evropským veřejným pořádkem, kde vnitrostátní procesní předpisy umožňují zrušení rozhodčího nálezu kontradiktující vnitrostátnímu veřejnému pořádku. V rozsudku *Claro v Móvil* rozšířil SDEU tuto povinnost i na situaci, kdy spotřebitel sám nekalost nenamítl v průběhu rozhodčího řízení. Rozsudkem *Asturcom* posunul SDEU tuto povinnost na soud vykonávací. Taková povinnost přísluší vnitrostátnímu soudu i tehdy, má-li v rámci vnitrostátního soudního systému pouhou možnost posoudit i bez návrhu rozpor mezi takovou doložkou a vnitrostátními kogentními pravidly.²²²

---

219 Rozsudek *Asturcom*, bod 59.

220 NOVÝ, Z. Nekalá rozhodčí doložka v českém právu. *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1st ed. Brno : Masaryk University, 2009. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Novy_Zdenek_1047.pdf> ISBN 978-80-210-4990-1.

221 Rozsudek *Claro v Móvil*, bod 38.

222 Rozsudek *Astrucom*, bod 54.

3.15.2 Judikatura SDEU a spotřebitelské rozhodčí řízení

Rozsudky SDEU mohou mít významný dopad na rozhodčí řízení ve spotřebitelských sporech. V rozsudku *Claro v. Móvil* vyložil SDEU článek 6 Směrnice jako kogentní ustanovení („*mandatory provision*“). Ačkoliv výslovně neuvědíl pojem veřejný pořádek, propojil článek 6 s článkem 3 SES a zdůraznil analogii s rozhodnutím Eco Swiss. Tedy zásadě rovnocennosti, která spočívá ve vztahu práva EU a vnitrostátním veřejným pořádkem. V rozsudku *Asturcom* SDEU už výslovně označil článek 6 Směrnice 93/13/ES jako normy rovnocenné vnitrostátním pravidlům, která mají uvnitř vnitrostátního právního řádu status kogentních norem, které soud musí nebo může uplatnit i bez návrhu (v anglické jazykové verzi „*national rules which rank, within the domestic legal system, as rules of public policy*“).

Z rozsudků nevyplývá zcela jasně, zda jsou národní soudy povinny *ex officio* zkoumat nekalost nejen rozhodčích doložek, ale i dalších smluvních ujednání, která nebyla se spotřebitelem individuálně sjednána. Aplikuje se tato povinnost také na kogentní normy vyplývající z dalších směrnic na ochranu spotřebitele?

Takový výklad by mohl mít dalekosáhlý dopad na rozhodčí řízení, které je založeno na nemožnosti obecných soudů přezkoumat rozhodčí nález ve věci samé. Rozhodčí řízení je autonomním způsobem řešení sporů s výsledkem ve formě právně závazného a vykonatelného rozhodnutí. Možnost zvolit si rozhodčí řízení je projevem smluvní svobody a autonomie vůle stran. SDEU sám v rozsudku *Claro v. Móvil* (bod 34) výslovně uvedl, že přezkum rozhodčího nálezu *au fond* by bylo v rozporu s podstatou rozhodčího řízení. Nicméně kvalifikací relevantních ustanovení Směrnice jako norem veřejného pořádku „*pootevřel dveře takovému přezkumu*“.²²³ Jak bude uvedeno výše, možnost přezkumu rozhodčího nálezu ve věci samé ve spotřebitelských věcech upravil český zákonodárce v novele ZRŘ (k tomu srov. § 31 písm. g).

Výklad článku 6 Směrnice 93/13/ES jako součást veřejného pořádku navíc nenaznačuje omezení pouze na rozhodčí doložky.²²⁴ Z rozsudků *Rampion* a *Martín Martín* vyplývá, že i další spotřebitelské směrnice mohou mít povahu veřejného pořádku. Výkladem rozsudku *Astrucom* je možné dojít k závěru, že se jeho *rationale* aplikuje na všechna smluvní ujednání ve spotřebitelských smlouvách a na směrnice na ochranu spotřebitele.

223 PIERS, M. Consumer Arbitration in the EU: A Forced Marriage with Incompatible Expectations. *Journal of International Dispute Settlement* [online]. Vydáno 9. 12. 2010 [citováno 31. 12. 2010]. s. 20. Dostupné z <<http://jids.oxfordjournals.org/content/early/2010/12/08/jnlids.idq017.full.pdf+html>>.

224 SDEU zde ale opakovaně uvedl, že povinnost *ex officio* zkoumat nekalost se netýká pouze procesních dohod, ale všech smluvních ujednání.

Z judikatury SDEU nevyplývá zcela jasně, zda národní soud, u kterého je podán návrh na výkon rozhodčího nálezu, by měl mít pravomoc přezkoumat všechny rozhodčí nálezy, nebo jen takové, u kterých je zřejmý rozpor s veřejným pořádkem. Dle Grafa a Appletona by národní soudy měly mít pravomoc přezkoumat rozhodčí nález pouze v případě závažného narušení práv spotřebitele (například rozhodčí soud zcela opomněl aplikovat spotřebitelské předpisy).²²⁵

SDEU v rozsudku *Claro v. Móvil i Asturcom* rozhodl v souladu s dřívější judikaturou týkající se vynucování evropského veřejného pořádku. Většina členských států upravuje povinnost obecných soudů zrušit nebo odmítnout výkon rozhodčího nálezu z důvodů rozporu veřejného pořádku.²²⁶

Dle některých autorů je otázkou, zda rozhodnutí SDEU ve směru evropského veřejného pořádku je vhodné a správné a zda se SDEU měl spíše zaměřit na otázku platnosti rozhodčí doložky a práva na spravedlivý proces.²²⁷

3.15.3 Právo na spravedlivý proces versus evropský veřejný pořádek

Jak v případě *Claro v. Móvil*, tak v *Asturcom*, národní soudy rozhodovaly o platnosti rozhodčí doložky ve smyslu Směrnice 93/13/ES. V Příloze ke Směrnici v článku 1 písm. q) je stanoveno, že po spotřebiteli nemůže být požadováno, aby předkládal spor výlučně rozhodčímu soudu, nemůže být zbaven práva podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek. Jinými slovy, právo na spravedlivý proces.

Posudek Generálního advokáta Tizzana²²⁸ ve věci *Claro v. Móvil* a Posudek Generální advokátky Trstenjak ve věci *Asturcom* byly založeny na porušení ústavně zakotveného práva na spravedlivý proces. Právo na spravedlivý proces je součástí evropského veřejného pořádku²²⁹²³⁰ a účinné soudní ochrany na základě článku 6 a 13 Evropské

---

225 GRAF, B., U., APPLETON, A. E. Elisa María Mostaza Claro v Centro Móvil Milenium: EU Consumer Law as a Defence against Arbitral Awards, ECJ Case C-168/05. *ASA Bulletin* [online]. 2007, No. 1, s. 57 a násl. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

226 POUURET, S., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell Ltd., 2007. s. 719–808. ISBN 978-0-421-93210-4

227 PIERS, M. Consumer Arbitration in the EU: A Forced Marriage with Incompatible Expectations. *Journal of International Dispute Settlement* [online]. Vydáno 9. 12. 2010 [citováno 31. 12. 2010] s. 16. Dostupné z <<http://jids.oxfordjournals.org/content/early/2010/12/08/jnlids.idq017.full.pdf+html>>.

228 Posudek GA ve věci *Claro v Móvil*, bod 57.

229 Posudek GA ve věci *Claro v Móvil*, bod 60.

230 Pod pojmem „evropský veřejný pořádek“ se v této práci rozumí veřejný pořádek „unijní“, vyplývající z norem evropského/unijního práva, nikoliv EÚLP.

úmluvy na ochranu lidských práva a základních svobod (dále citováno jako EÚLP).²³¹ SDEU ve svých rozhodnutích, ve kterých upřednostnil koncept veřejného pořádku před právem na spravedlivý proces, zřejmě cílil na zásadnější dopad na rozhodčí řízení ve spotřebitelských věcech.²³² Národní právní řády obvykle jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezu upravují platnost rozhodčí smlouvy a rozpor s právem na spravedlivý proces. Možnost odmítnou uznání a výkon rozhodčího nálezu je obvykle založena úžeji.²³³ V národních právních řádech je neplatnost rozhodčí smlouvy a právo na spravedlivý proces posuzována na návrh stran, které musí tento důvod namítnout v rozhodčím řízení, nikoliv až v řízení o zrušení nálezu. Naopak rozpor s veřejným pořádkem je posuzován soudy *ex officio*.²³⁴ SDEU tato národní omezení obešel tím, že relevantní ustanovení ve Směrnici 93/13/ES kvalifikoval jako součást veřejného pořádku. SDEU tím zajistil absolutní²³⁵ ochranu spotřebitele. Svou pro-spotřebitelskou interpretací Směrnice rozšířil výkon kontrolních funkcí, které mají obecné soudy po skončení rozhodčího řízení, a výrazně zasáhl do procesní autonomie členských států.²³⁶

3.15.4 Exkurs: Právo na spravedlivý proces a rozhodčí řízení ve spotřebitelských sporech²³⁷

Z hlediska ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení je na místě zvážit možnost uplatnění práva na spravedlivý proces. Zejména v případě *ad hoc* rozhodčího řízení před rozhodcem nebo rozhodčím centrem, jenž byl zvolen v rozhodčí doložce na základě výběru podnikatele. Pokud by rozhodčí doložka neexistovala, k řízení by byl příslušný

231 Posudek GA ve věci *Asturcom*, bod 61.

232 PIERS, M. Consumer Arbitration in the EU: A Forced Marriage with Incompatible Expectations. *Journal of International Dispute Settlement* [online]. Vydáno 9. 12. 2010 [citováno 31. 12. 2010] s. 17. Dostupné z <<http://jids.oxfordjournals.org/content/early/2010/12/08/jnlids.idq017.full.pdf+html>>.

233 POUDRET, S., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell Ltd., 2007. s. 798 a 720. ISBN 978-0-421-93210-4.

234 POUDRET, S., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell Ltd., 2007. s. 798–802. ISBN 978-0-421-93210-4.

235 Rozsudek *Asturcom*, bod 34.

236 Ke kritice přístupu SDEU srov. UNBERATH, H., JOHNSTON, A. The Double-headed Approach of the ECJ Concerning Consumer Protection. *Common Market Law Review* [online]. 2007, no. 44, s. 1237–1284. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

237 Tato podkapitola byla zpracována na základě příspěvku autorky KYSELOVSKÁ, T. Rozhodčí doložky (nejen) ve spotřebitelských smlouvách a ochrana základních lidských práv. In *COFOLA 2009: The Conference Proceedings* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 1293 s. Dostupné z <<http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2009/files/contributions/Tereza%20Kyselovska%20829.pdf>>. ISBN 978-20-210-4821-8.

obecný soud, obvykle v místě bydliště spotřebitele. Spotřebitel tak byl volbou rozhodce zbaven svého práva na zákonného soudce²³⁸ a projednání sporu před soudem. Ve spotřebitelských sporech můžeme nelézt několik společných jmenovatelů. Často se jedná o spory na velmi nízké částky. Spotřebitelské spory jsou tak charakterizovány nevyrovnaností mezi hodnotou sporu a náklady na jejich vyrovnání. Je nepravděpodobné, že by si spotřebitel mohl dovolit vysoké náklady právního zastoupení nebo hradit soudní poplatky v řízení před obecným soudem v případě podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu. To může vést k odepření spravedlnosti.²³⁹ Strany rozhodčí smlouvy by si měly být vědomy právních účinků a důsledků sjednání rozhodčí doložky. V případech spotřebitelských smluv, které ve svých obchodních podmínkách obsahují včleněnou rozhodčí doložku, lze mít o právní vědomosti obou stran odůvodněné pochybnosti.

Právo na spravedlivý proces, právo být slyšen u soudu a právo na zákonného soudce patří do katalogu lidských práv a základních svobod. Pro teorii i praxi se tak otevírá velmi zajímavá otázka možnosti přímé aplikace těchto základních procesních práv na rozhodčí řízení. Právní úprava spravedlivého procesu v dnešní Evropě tvoří víceúrovňový systém, jehož složky jsou ve vzájemném souladu. Každý členský stát disponuje svým vlastním katalogem lidských práv, který obsahuje i ustanovení o spravedlivém procesu.

Právo na spravedlivý je v České republice zakotveno v článku 36 Listiny základních práv a svobod (dále citováno jako LZPS), kdy „každý se může domáhat stanoveným způsobem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.“²⁴⁰ Článek 38 LZPS dále stanoví, že „nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci“. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon.“ Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 7. 2008²⁴¹ rozhodování sporu v rozhodčím řízení není porušením článku 36 odst. 1 LZPS, pokud mají účastníci možnost ovlivnit, jaký rozhodce bude o jejich právech a povinnostech v souladu s platnou rozhodčí smlouvou rozhodovat. Dle jiného názoru je možné dovodit, že založením pravomoci rozhodčího soudu (a zejména tzv. *ad hoc* arbitrážních center spojených s podnikatelem) bylo spotřebiteli odebráno jeho právo na spravedlivý proces a zákonného soudce.²⁴²

238 K právu na zákonného soudce srov. např. STAVINOHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2003. s. 84–86. ISBN 80-7239-155-0

239 BĚLOHLÁVEK, A. Rozhodčí řízení v tzv. smluvních vztazích spotřebitelského typu. *Právní forum*. 2010, č. 3, s. 91. ISSN 1214-7966.

240 Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. 12. 1993 č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

241 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2008, sp. Zn. 32 Cdo 2282/2008.

242 NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term: Some observations on the ECJ's Claro case. In *Cofola 2008* [online]. 1. vyd. Brno: Právnická fakulta MU, 2008. s. 76-89., 14 s. Dostupné z <<http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/mps/>

Ochrana lidských práv stála mimo kompetence Evropského společenství, byla proto přenechána Evropskému soudu pro lidská práva (dále citováno jako ESLP) a mechanismům vytvořeným podle EÚLP. Pojem základních lidských práv se do závazných dokumentů EU dostal „zpětně“ díky judikatuře SDEU, jež odkázal na EÚLP a její katalog základních práv v rozhodnutí *Rutili*.²⁴³

EÚLP obsahuje úpravu práva na spravedlivý proces v článku 6 odstavci 1: „Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřeně lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu...“ V souvislosti s tímto článkem je diskutována otázka, zda taxativní výčet důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu není v rozporu s těmito procesními právy. Dle Bělohlávka k rozporu nedochází, neboť se jedná o „přezkum rozhodnutí učiněného na základě a v důsledku dobrovolné delegace rozhodovací pravomoci stranami sporu“.²⁴⁴ Vztah rozhodčího řízení a procesní garance lidských práv a svobod je od 80. let 20. stol stále otevřenou otázkou. Přímá aplikovatelnost těchto práv byla ovšem odmítnuta, a to ze dvou důvodů. Rozhodčí soud není soudem ve smyslu článku 6 EÚLP a rozhodčí řízení nespadá do jejího rozsahu. Ochrana základních lidských práv v rozhodčím řízení se jevila dostatečnou v úpravě Newyorské úmluvy, kde je možné dohledat závazek k ochraně procesních práv účastníků.²⁴⁵ V posledních letech se ale ESLP ve své rozhodovací praxi setkává s problematikou rozhodčího řízení. Tato judikatura je zajímavá pro definování rozhodčího řízení a vymezení jeho postavení ve vztahu k ostatním systémům rozhodování sporů. Tato problematika je řešena v souvislosti s otázkou, do jaké míry je možné tuto úpravu aplikovat na činnost rozhodců, do jaké míry je možné se této úpravy vzdát, případně ji smluvně modifikovat ve smyslu možnosti uzavřít rozhodčí smlouvu a sjednat další postup v řízení před rozhodci.²⁴⁶

ESLP striktně rozlišuje mezi rozhodčím řízením povinným a dobrovolným. Je-li řízení vedeno na základě povinné arbitráže, je článek 6 aplikovatelný, neboť rozhodčí řízení je jen jiným způsobem soudního řízení v tomto případě.²⁴⁷ Je-li rozhodčí řízení

[novy_zdenek.pdf](#). ISBN 978-80-210-4629-0.

- 243 Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. 10. 1975 ve věci 36/75 *Roland Rutili proti Ministre de l'intérieur* 1975 ECR 01219.
- 244 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 211 ISBN 978-80-7400-096-6.
- 245 JAKSIC, A. Procedural Guarantees of Human Rights in Arbitration Proceedings. A Still Unsettled Problem? *Journal of International Arbitration* [online]. 2007, vol. 24, no. 2, s. 159. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>
- 246 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 202–203. ISBN 978-80-7400-096-6.
- 247 BESSON, S. Arbitration and Human Rights. *ASA Bulletin* [online]. 2006, no. 3, s. 398.

vedeno na základě dobrovolného rozhodnutí stran, nepodléhá článku 6 a jednání rozhodčího soudu není přičitatelné státu.

V odborné literatuře se uvádějí tři důvody pro odmítnutí přímé aplikace článku 6 na rozhodčí řízení. První se zabývá tzv. konceptem vzdání se práv.²⁴⁸ Jakmile se strany rozhodnou pro řešení sporu v rozhodčím řízení, vzdávají se práv zakotvených článkem 6. Tento argument je dnes ve své striktní podobě odmítán, naopak se přijímá možný přístup ve smyslu částečného vzdání se práv. Ovšem jaký je pak rozsah práv, kterých se strany vzdaly? Rozhodčí smlouva nutně neobsahuje vzdání se práva na odůvodněné rozhodnutí, jednání v přiměřené lhůtě, nezávislý a nestranný soud a právo na vyjádření se k otázkám, které se před soudem objeví.²⁴⁹

Jako další argument pro odmítnutí aplikace EÚLP před rozhodci je doslovná interpretace jejich ustanovení. A sice, že rozhodčí soud není soudem ve smyslu článku 6 odstavec 1. Dle Ústavního soudu České republiky není stálý rozhodčí soud považován za orgán veřejné moci a jeho rozhodčí nálezy nemohou být rozhodnutím orgánu veřejné moci.²⁵⁰ Pravomoc rozhodců je založená smlouvou delegující vůli stran. Rozhodce nenalézá právo, ale tvoří závazkový vztah v zastoupení stran. Jeho pravomoc není delegována svrchovanou mocí státu, ale pochází se soukromé vůle stran rozhodčí smlouvy.²⁵¹ Ústavní soud se tak přiklonil k tzv. smluvní teorii.²⁵² Na tomto místě je nutné uvést, že v koncepci Ústavního soudu došlo v této otázce ke značnému posunu. Ve svém nálezu ze dne 8. března 2011 se Ústavní soud posunul více směrem k jurisdikční doktríně, i když stále vychází ze smluvní autonomie stran.²⁵³

Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

- 248 SAMUEL, A. Arbitration, Alternative Dispute Resolution Settlement Generally and the European Convention on Human Rights. *Journal of International Arbitration* [online]. 2004, vol. 21, no. 5, s. 417 a násl.. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
- 249 ROBINSON, W., KASOLOVSKY, B. Will the United Kingdom's Human Rights Act Further Protect Parties to Arbitration Proceedings? *Arbitration International* [online]. 2002, vol. 18, no. 4, s. 464. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
- 250 Usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV ÚS 174/02, publikováno ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, Svazek 27, č. 20.
- 251 RŮŽIČKA, K. K otázce právní povahy rozhodčího řízení. *Bulletin advokacie*. 2003, č. 5, s. 32 a násl. ISSN 1210-6348.
- 252 K jednotlivým teoriím vizte například rozbor In BĚLOHLÁVEK, A. J., PEZL, T. Postavení rozhodčího řízení v systému ochrany práv a ústavního pořádku české republiky a dalších zemí. *Právní rozhledy*, 2004, č. 7, s. 257-258. ISSN 1210-6410.
- 253 Nález Ústavního soudu ze dne 8. března 2011, sp. zn. I ÚS 3227/07: „*Projednání věci v rozhodčím řízení neznamená vzdání se právní ochrany, nýbrž představuje její přesunutí*

Ústavní soud ve své rozhodovací činnosti nepřipouští přímé podání ústavní stížnosti proti rozhodčímu nálezu, neboť strany nevyčerpaly všechny procesní prostředky, které jim právo nabízí. Je proto třeba podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu k obecnému soudu dle ZRR. Tím se stěžovatel dostane do soustavy obecných soudů, v případě neúspěchu a naplnění podmínek stanovených OSŘ může po vyčerpání opravných prostředků podat ústavní stížnost.

Jako třetí argument se uvádí samotná struktura EÚLP. Tato se vztahuje pouze na smluvní státy. Odpovědnost státu je dána, pouze pokud stát uzná určité jednání soukromoprávních subjektů za jednání jím dovolené, ačkoliv by šlo o jednání v rozporu s právem. Smluvní státy jsou odpovědné za aplikaci norem chránících základní lidská práva. Nemohou se zbavit závazků, které pro ně vyplývají z mezinárodních smluv a jsou povinny zajistit účinnou ochranu lidských práv.²⁵⁴ Pokud rozhodčí řízení zbavuje jednotlivce jeho občanských práv, je za to tento stát odpovědný.

S přímou aplikací článku 6 EÚLP souvisí otázka horizontálního působení ústavních norem na ochranu lidských práv a základních svobod. Lidskoprávní katalogy působí a jsou formulovány primárně vertikálně, chrání jednotlivce před zásahy veřejné moci, nikoliv před zásahem soukromého subjektu, zakotvují veřejná subjektivní práva jednotlivců.²⁵⁵ Neexistuje přímý ústavní prostředek, kterým by bylo možné se domáhat ochrany svého ústavního práva proti zásahu někoho jiného než orgánu veřejné moci. Tento přístup je tradiční, přesto se lze v posledních letech setkat i možným horizontálním působením základních lidských práv, jejich „prozařování“ právním řádem. Tento pojem pochází z německého „drittwirkung“ a je užíván i v judikatuře Ústavního soudu.²⁵⁶

V případě aplikace EÚLP je nutné brát v úvahu všechny podmínky uzavření rozhodčí smlouvy. Judikatura ESPL by mohla být použita jako harmonizační nástroj pro vytváření jednotných pravidel v této oblasti. Lidskoprávní instrumenty začínají být považovány nikoliv za pouze jakési ideály, ale za něco, co má zcela reálnou funkci.²⁵⁷ Z judikatury ESPL vyplývá, že rozhodčí soud lze považovat za subjekt práv

---

na jiný rozhodující orgán, jenž nalezá právo.“

- 254 JAKSIC, A. Procedural Guarantees of Human Rights in Arbitration Proceedings. A Still Unsettled Problem? *Journal of International Arbitration* [online]. 2007, vol. 24, no. 2, s. 161. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
- 255 Klíma, K. (ed.). *Interpretace práva ústavními soudy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. s. 126. ISBN 80-86898-82-2.
- 256 Klíma, K. (ed.). *Interpretace práva ústavními soudy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. s. 21. ISBN 80-86898-82-2.
- 257 EMBERLAND, M. The Usefulness of Applying Human Rights Arguments in International Commercial Arbitration. A Comment on Arbitration and Human Rights by Aleksandar Jaksic. *Journal of International Arbitration* [online]. 2003, vol. 20, no. 4,

ve smyslu článku 6 odstavec 1 EÚLP. Bylo by značně neefektivní, kdyby smluvní státy byly povinny zajistit dodržování práv stanovených EÚLP obecnými soudy, a zároveň to stejné nepožadovaly od rozhodčích soudů. Je i v zájmu rozhodců, aby jejich rozhodčí nálezy byly uznatelné a vykonatelné. vliv lidských práv a zejména Evropské úmluvy na rozhodčí řízení je nezanedbatelný. Ačkoliv ESLP se stále ve své judikatuře nevyjádřil k vztahu dobrovolné arbitráže a článku 6 odstavec 1, zdá se, že členské státy se čím dále více přímo obracejí k aplikaci uvedeného ustanovení.²⁵⁸ Míra uplatnitelnosti koncepce horizontálního působení základních lidských práv závisí na vymezení a nastavení hranic mezi právem ústavním a podústavním. Ale zejména na tom, do jaké míry bude v této otázce Ústavní soud aktivní nebo naopak zdrženlivý.

3.15.5 Evropský veřejný pořádek

Vymezení pojmu veřejný pořádek není snadné. I mezi členskými státy EU neexistuje jednotná interpretace. Pojem veřejný pořádek má několik významových rovin, užívá se v různém kontextu a fázích v řízení před obecnými soudy.²⁵⁹ V právním systému *common law* je pojem veřejný pořádek vykládán úzeji, jako otázky veřejné morálky, zdraví, bezpečnosti, prosperity, a je odlišován od záležitostí týkajících se zajištění spravedlivého procesu.²⁶⁰ V kontinentálním právním systému je veřejný pořádek vykládán širěji, včetně procesních otázek.²⁶¹

I v české literatuře existuje řada definic veřejného pořádku. Naší právní úpravě je nejbližší definice Bělohávkova. Ten jej vymezuje jako univerzální termín s nejasným obsahem (aneb „Černý „o“ světoběžník“). *„Pojem veřejného pořádku je nutné chápat především jako výhradu veřejného pořádku, tj. jako veřejný pořádek negativní, jehož účelem v souvislosti s předmětnou výhradou je zamezení vysoce negativním účinkům cizího práva anebo cizích rozhodnutí na území jiných států v konkrétních souvislostech.“*²⁶²

---

s. 361. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

258 BESSON, S. Arbitration and Human Rights. *ASA Bulletin* [online]. 2006, no. 3, s. 406. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

259 PRECHAL, S., SHELKOPLYAS, N. National Procedures, Public Policy and EC law. From Van Schijndel to Eco Swiss and Beyond. *European Review of Private Law* [online]. 2004, no. 5, s. 600 a násl. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

260 SHEPPARD, A. Interim ILA Report on Public Policy as a Bar to Enforcement of International Arbitral Awards. *Arbitration International* [online]. 2003, vol. 19, no. 2, s. 217–248. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

261 MANTILLA-SERRANO, F. Towards a Transnational Procedural Public Policy. *Arbitration International* [online]. Vol. 20, no. 4, s. 334. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>

262 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 348. ISBN 978-80-7400-096-6.

V přeshraničních sporech je výhrada veřejného pořádku výjimkou při aplikaci norem cizího práva na základě kolizních norem,²⁶³ důvodem pro odmítnutí uznání a výkonu cizího rozhodnutí²⁶⁴ a rozhodčího nálezu.²⁶⁵ Z pohledu vnitrostátního práva se jedná o vyjádření obecného stavu bezpečnosti a státního zřízení, pojem označující soubor zákonem chráněných zájmů zvláštního zřetele, soubor zásad společenského a státního zřízení, na nichž je nutno bez výhrady trvat.²⁶⁶ Zohlednění veřejného pořádku je v dnešní době rostoucí globalizace, elektronizace, smluvní povahy rozhodčího řízení a unifikčních snah v některých regionálních oblastech velmi problematické.

Analýza rozsudku *Asturcom* z pohledu veřejného pořádku může být obtížná. Toto rozhodnutí se zabývá pouze specifickou oblastí rozhodčích nálezů, stejně jako *Claro v. Móvil*, na druhou stranu však nijak své odůvodnění výhrady evropského veřejného pořádku neomezuje pouze na oblast rozhodčího řízení. SDEU odvodil status veřejného pořádku pouze ze znění článku 3 odst. 1 písm. t) SES (nyní článek 4 odst. 2 písm. f) SFEU) a veřejného zájmu na ochraně slabší smluvní strany vyplývající se systému směrnic na ochranu spotřebitele. Dále SDEU v rozhodnutí *Rampion* uvedl, že odůvodnění z rozsudku *Claro v. Móvil* je možné aplikovat i v občanském soudním řízení. SDEU tím zavádí koncept evropského veřejného pořádku do národních procesních předpisů.

Zásadní otázkou v této souvislosti je, jak identifikovat tyto normy evropského veřejného pořádku.²⁶⁷ SDEU jako evropský veřejný pořádek prozatím interpretoval:

- článek 81 a 82 SES (nyní článek 101 a 102 SFEU)²⁶⁸;
- článek 6 odst. 1 Směrnice 93/13/ES²⁶⁹;
- článek 11 odst. 2 směrnice o spotřebitelském úvěru 87/102/ES²⁷⁰ a

263 Článek 21 Nařízení Řím I.

264 Článek 34 odst. 1 Nařízení Brusel I.

265 Článek V odst. 2 písm. b) Newyorské úmluvy.

266 BĚLOHLÁVEK, A. J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 349. ISBN 978-80-7400-096-6.

267 Z hlediska jazykových verzí je nutné uvést, že SDEU v anglické verzi rozsudků nepoužívá vždy termín „public policy“, ale „public interest“ – srov. Rozsudek *Van Schijndel*, bod 21, *Claro v. Móvil*, bod 38, *Martín Martín*, bod 28. V rozsudku *Asturcom* užívá SDEU oba termíny současně. České jazykové překlady uvedených rozsudků používají „veřejný pořádek“, „veřejný zájem“ i „vnitrostátní kogentní pravidla“.

268 Rozsudek *Eco Swiss*, bod 36 a 39, rozsudek *Manfredi*, bod 31, rozsudek *T-Mobile Netherlands*, bod 49.

269 Rozsudek *Claro v. Móvil*, bod 35 a násl., rozsudek *Pannon*, bod 31 a násl., rozsudek *Asturcom*, bod 52 a násl.

270 Rozsudek *Rampion*, bod 62.

- článek 4 směrnice 85/577/ES²⁷¹.

Výklad článku 3 SES (nyní nahrazen články 3–6 SFEU) ve výše uvedených rozsudcích je možné považovat za poměrně extenzivní. Téměř všechny sekundární akty EU vycházejí z této právní úpravy, bylo by možné proto většinu norem evropského práva považovat za normy evropského veřejného pořádku?²⁷² Taková interpretace by byla příliš extenzivní, v rozporu s judikaturou SDEU a smyslem a účelem dotčených právních předpisů. V rozsudku *Eco Swiss* SDEU zdůraznil, že článek 81 představuje významný prostředek pro dosažení cílů ES. V *Claro v Móvil, Pannon, Asturcom* odkázal SDEU na ochranný systém vyplývající ze spotřebitelských směrnic. V rozsudku *Rampion* (vizte kapitolu 3.15.6) SDEU uvedl, že směrnice o spotřebitelském úvěru byla přijata za účelem vytvoření společného trhu a ochrany spotřebitele, který si nemusí být zcela vědom svých práv.

Ačkoliv rozhodnutí SDEU výslovně nehovoří o evropském veřejném pořádku, tento pojem se objevuje v řadě odborných publikací. Vedle veřejného pořádku národního, mezinárodního²⁷³ a transnacionálního²⁷⁴ se tak objevuje nová kategorie evropského veřejného pořádku. Evropské právní předpisy pracují s pojmem „veřejný pořádek“. Jedná se ale o veřejný pořádek vnitrostátní. Pokud by měl evropský veřejný pořádek definován, mělo by se jednat o autonomní definici provedenou v evropském předpise nebo rozhodnutí SDEU. Tyto zdroje ale prozatím k definici mlčí. SDEU ve svých rozhodnutích používá termín „*imperativní normy*“. Jedná se o nejšířší kategorii, jejíž součástí veřejný pořádek být může, ale nemusí.

Pojem a obsah evropského veřejného pořádku je stále oním „černým ořem“, a je nesnadné dopředu identifikovat, jaké normy tvoří jeho součást. Někteří autoři navrhují, aby součástí evropského veřejného pořádku byly články 81 a 82 SES, 5 základních svobod

---

271 Rozsudek *Martín Martín*, bod 28.

272 EBERS, M. Mandatory Law, *Ex Officio* Application of European Union Law and *Res Judicata*: From *Océano* to *Asturcom* [online]. s. 17 [citováno 23. 11. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>.

273 Mezinárodní veřejný pořádek vychází ze základních všeobecně aplikovatelných právních zásad, jenž jsou součástí národních právních řádů. K tomu vizte BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 348 a násl. ISBN 978-80-7400-096-6.

274 Transnacionální veřejný pořádek je souborem zásad, které představují mezinárodní konsensu ohledně univerzálně použitelných standardů a norem chování, jako jsou základní zásady přirozeného práva, principy mezinárodní spravedlnosti, comity a další. K tomu vizte MANTILLA-SERRANO, F. *Towards a Transnational Procedural Public Policy. Arbitration International* [online]. Vol. 20, no. 4. S. 333–354. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

EU a ustanovení týkající se zákazu diskriminace národnosti a pohlaví.²⁷⁵ Jako další se logicky nabízí oblast práva pracovního. Zaměstnanec je také slabší stranou kontraktačního procesu, je chráněn vnitrostátním právem i normami unijního práva. Navíc v posledních letech dochází ke (zne)užívání rozhodčího řízení také v pracovněprávních sporech.

Jak bylo uvedeno výše, evropské právo neupravuje rozhodčí řízení, je postaveno na zcela jiných kategoriích. Proto by nemělo být možné aplikovat evropský veřejný pořádek na případy související s rozhodčím řízením.²⁷⁶

Evropské právo je navíc do značné míry výsledkem politických kompromisů, které vyvažují rozdílné zájmy jednotlivých členských států EU. Unijní předpisy nemohou vyjadřovat zájmy a vůli všech členských států. Jak uvádí Bělohávek, „*administrativní proces vytváření umělých kompromisů je neživý organismus, který se nutně projevuje a bude projevovat ve snahách národních soudů o vlastní projevy národních přístupů jako přirozené obrany proti těmto administrativním tendencím.*“²⁷⁷ Je třeba, aby se postupně a přirozeně na základě dobrovolného přijetí členskými státy vytvořil univerzální systém evropských standartů a zvyklostí. Poté bude nutné si klást další otázku, a sice zda národní a evropský veřejný pořádek jsou dva samostatné systémy existující nezávisle na sobě a jak bude nutné postupovat v případě jejich kolize.

Evropský veřejný pořádek můžeme hodnotit také z pohledu doktrín rozhodčího řízení.²⁷⁸ Bude-li se na evropský veřejný pořádek nahlížet z pohledu smluvní doktríny, nemusí nás jeho koncepce zajímat. Rozhodčí řízení zde vychází ze smlouvy uzavřené mezi stranami. Pokud je ale rozhodčí řízení spojeno s územím některého státu, pak ano. V současné době existuje pluralita zdrojů právních předpisů. Je nutné brát do úvahy předpisy národní, mezinárodní smlouvy a evropské právo. Členské státy jsou povinny aplikovat evropské právo. Existují-li jakési společné evropské zásady (které mohou vyplývat například ze zakládacích smluv a primárního práva), pak existuje i evropský veřejný pořádek. Vycházíme-li z toho, že právo a jeho základní principy a zásady jsou vždy spojeny s územím konkrétního státu, pak jde vždy o vnitrostátní veřejný pořádek.

275 LIEBSCHER, C. European Public Policy. A Black Box? *Journal of International Arbitration* [online]. 2000, vol. 17, no. 3, s. 78 a literatura uvedená v poznámce pod čarou. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

276 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 556. ISBN 978-80-7400-096-6

277 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 557. ISBN 978-80-7400-096-6

278 ROZEHNALOVÁ, N. Hlavní doktríny ovládající rozhodčí řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1. vyd. Brno: Masaryk University, 2009. 3014 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Rozehnalova_Nadezda__1053_.pdf>

Nevyjasněnost konceptu evropského veřejného pořádku snižuje právní jistotu stran. Jak vyplývá z rozsudku *Asturcom*, rozpor s evropským veřejným pořádkem je jedním z důvodů, pro které je národní soud povinen odchýlit se od základních zásad vnitrostátního práva, jako je *res iudicata*. Obsah evropského veřejného pořádku nelze vytvořit uměle, neboť by tím došlo k zásahu do suverenity členských států.

Je však možné očekávat, že národní soudy členských států budou při výkladu otázek souvisejících s veřejným pořádkem a rozhodčím řízením zohledňovat i evropský veřejný pořádek. Postupně tak s ohledem na aplikaci unijního práva dojde prorůstání národního a evropského veřejného pořádku.

V následujících dvou podkapitolách bude proveden výklad judikatury SDEU k dalším směrnicím EU. I když se nejedná o otázky týkající se rozhodčího řízení, jsou tato rozhodnutí významná vzhledem k používání a výkladu pojmu veřejný pořádek.

3.15.6 Exkurs: Judikatura SDEU ke Směrnici o spotřebitelském úvěru

V této podkapitole bude analyzován rozsudek *Rampion*.²⁷⁹ Jedná se o případ, který se týká Směrnice 87/102/EHS o spotřebitelském úvěru.²⁸⁰ Tento rozsudek ukazuje, že výklad týkající se Směrnice 93/13/ES je možné aplikovat také na imperativní ustanovení jiných směrnic.

V tomto případě manželé Rampionovi uzavřeli smlouvu o dodávce oken, která byla financována prostřednictvím úvěru. Dodané zboží neodpovídalo smlouvě. Manželé Rampionovi odstoupili od kupní smlouvy a následně od smlouvy o úvěru z toho důvodu, že smlouva o prodeji byla v rozporu s požadavkem uloženým spotřebitelským zákonem. Dle stávající judikatury francouzských soudů nebylo možné, aby soud *ex officio* aplikoval směrnici o spotřebitelském úvěru, neboť tato ustanovení nebyla považována za normy veřejného pořádku (*régles d'ordre public de direction*) přijaté na ochranu veřejného zájmu. Soud, ke kterému byla podána žaloba manželé Rampionovými, naopak tyto normy kvalifikoval jako normy veřejného pořádku, které je soud povinen aplikovat *ex officio*, neboť byly přijaty na ochranu zvláštního okruhu právních vztahů. Francouzský soud následně přerušil řízení a položil předběžné otázky k SDEU. Ty se týkaly především toho, zda je možné pro Směrnici o spotřebitelském úvěru použít judikaturu SDEU týkající se *ex officio* použití Směrnice 93/13/ES. SDEU uvedl, že „možnost takto přiznaná soudu přezkoumat bez návrhu nepřiměřený

---

279 Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. 10. 2007 ve věci C-429/05 ve věci *Max Rampion a Marie-Jeanne Godard, provdaná Rampion proti Franfinance SA a K par K SAS* [2007] ECR I-08017 (v práci citováno jako rozsudek *Rampion*).

280 Směrnice Rady ze dne 22. 12. 1986 o sblížení právních a správních předpisů členských států členských států týkajících se spotřebitelského úvěru. Úř. věst. L 42, 12. 2. 1987, s. 48–53.

charakter podmínek byla posouzena jako nezbytná pro to, aby byla spotřebiteli zajištěna účinná ochrana, zejména s ohledem na nezanedbatelné nebezpečí, že tento spotřebitel o svých právech neví nebo je vykonává s obtížemi“.²⁸¹ SDEU tak umožnil při výkladu Směrnice o spotřebitelském úvěru převzít povinnost ex officio aplikace soudy, jak byla potvrzena pro Směrnicí 93/13/ES.²⁸²

Rozsudek *Rampion* je zajímavý z dalšího důvodu. V předchozí judikatuře SDEU byla ve většině případů žaloba k soudu podána podnikatelem. V případě *Rampion* bylo řízení zahájeno spotřebiteli. Právní úprava ochrany spotřebitele je tak aplikována ex officio bez ohledu na to, která strana řízení zahájí.²⁸³

3.15.7 Exkurs: Judikatura SDEU ke Směrnici v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory

Ke Směrnici v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory²⁸⁴ lze uvést rozsudek *Martín Martín*.²⁸⁵ V tomto rozhodnutí SDEU uvedl, že článek 4 směrnice týkající se práva na odstoupení od smlouvy lze podřadit pod pojem veřejného zájmu (*public interest*), „který může odůvodnit pozitivní zásah vnitrostátního soudu za účelem odstranění nerovnováhy mezi spotřebitelem a dodavatelem v rámci smluv uzavřených mimo obchodní prostory“.²⁸⁶

Paní Martín Martín uzavřela v roce 2003 smlouvu na nákup knih se zástupcem společnosti EDP v místě svého bydliště. Paní Martín Martín nezaplatila řádně a včas kupní cenu a následně společnost EDP podala návrh na vydání platebního rozkazu.

281 Rozsudek *Rampion*, bod 62.

282 Následně po vydání rozsudku *Rampion* francouzský zákonodárce přijal novelizaci spotřebitelského zákona. Dle současného znění tohoto zákona může soud aplikovat ex officio všechna ustanovení v zákoně na ochranu spotřebitele bez ohledu na to, zda jsou tyto normy součástí veřejného pořádku. K tomu srov. EBERS, M. Mandatory Law, *Ex Officio Application of European Union Law and Res Judicata: From Océano to Asturcom* [online]. s. 7 [citováno 23. 11. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>.

283 K opačné interpretaci, a to možnosti namítat veřejný pořádek pouze za situace, kdy navrhovatelem je spotřebitel, srov. REICH, N. More Clarity after Claro? Arbitration Clauses in Consumer Contracts as an ADR (Alternative Dispute Resolution) Mechanism for Effective and Speedy Conflict Resolution, or as “deni de justice”? *European Review of Contract Law* [online]. 2007, no. 1, s. 43. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

284 Směrnice Rady 85/577/EHS ze dne 20. 12. 1985, o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory.

285 Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. 12. 2009 ve věci C-227/08 *Eva Martín Martín proti EDP Editores SL* [2009] (dále citováno jako rozsudek *Martín Martín*).

286 Rozsudek *Martín Martín*, bod 28.

Žalovaná podala odvolání k Audiencia Provincial de Salamanca. Španělský soud tuto smlouvu kvalifikovat jako neplatnou, neboť žalovaná nebyla dostatečně poučena o možnosti odstoupit od smlouvy v zákonné lhůtě a následcích výkonu tohoto práva. Paní Martín Martín nicméně v řízení nenamítla žádný důvod neplatnosti. Španělské civilní řízení se obecně řídí dispoziční zásadou (*de justicia rogada*), podle které soud bez návrhu nemůže posoudit skutkový stav a důkazy stranami nevznesené.²⁸⁷ Španělský soud přerušil řízení a položil SDEU předběžnou otázku, zda-li je možné dle článku 4 Směrnice prohlásit za neplatnou smlouvu uzavřenou v oblasti upravené výše uvedenou Směrnicí, jestliže tato neplatnost nebyla žalovaným spotřebitelem namítána v žádném okamžiku v řízení ani v odvolání.

SDEU odkázal na svou předchozí judikaturu v rozsudcích *Van Schijndel*²⁸⁸ a *van der Weerd*²⁸⁹, podle které „soud může jednat i bez návrhu pouze ve výjimečných případech, kdy veřejný zájem vyžaduje jeho zásah“.²⁹⁰ Dle SDEU článek 4 Směrnice takový veřejný zájem vyžaduje. Nebyl-li spotřebitel dostatečně poučen o svém právu odstoupit od smlouvy, může národní soud i bez návrhu uplatnit porušení článku 4 Směrnice.

3.16 Dílčí závěr

Vliv evropského hmotného práva na rozhodčí řízení a národní civilní řízení stále stoupá. SDEU potvrdil svou interpretaci článku 6 odst. 1 Směrnice 93/13/ES jako normu rovnocennou vnitrostátním pravidlům, která mají uvnitř vnitrostátního právního řádu status kogentních norem, které soud musí nebo může uplatnit i bez návrhu. Tím jistě přispěl k další kritice vůči svému intervencionalistickému přístupu a faktickému rozšiřování pravomocí orgánů EU. Jak vyplývá z rozsudku *Asturcom*, rozpor s evropským veřejným pořádkem je jedním z důvodů, pro které je národní soud povinen odchýlit se od základních zásad vnitrostátního práva, jako je *res iudicata*. Je proto nutné, aby SDEU dále konkretizoval tento stále vágní a nejasný pojem.

---

287 Rozsudek *Martín Martín*, bod 16.

288 Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 12. 1995 ve spojených věcech C-430-431/93 *van Schijndel* [1995] ECR I-4705 (v práci citováno jako rozsudek *Van Schijndel*).

289 Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. 6. 2007 ve spojených věcech C-222/05 až C-225/05 *J. van der Weerd a další (C-222/05), H. de Rooy sr. a H. de Rooy jr. (C-223/05), Maatschap H. en J. van 't Oever a další (C-224/05) a B. J. van Middendorp (C-225/05) proti Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit* [2007] ECR I-04233.

290 Rozsudek *Martín Martín*, bod 20.

4. Zrušení rozhodčího nálezu a české právo

4.1 Cíl kapitoly

Výchozím bodem kapitoly je stručné uvedení do problematiky ochrany spotřebitele v českém právu. Cílem této kapitoly není detailní komentář k jednotlivým důvodům pro zrušení rozhodčího nálezu, a tím suplovat publikace, které se jejich analýzou zabývají.²⁹¹ Cílem je rozbor, nakolik důvody pro zrušení rozhodčího nálezu zohledňují závazky vyplývající ze spotřebitelského *acquis* a judikatury SDEU.

Významnou změnu v tomto ohledu přinesla právě tzv. spotřebitelská novela ZRR, jejímž cílem bylo upravit některé aspekty rozhodčího řízení tak, aby nedocházelo k jeho zneužívání směrem ke slabší smluvní straně, spotřebiteli.

Česká právní úprava bude komparována s právní úpravou na Slovensku, která již ochranu spotřebitele zohledňuje a může tak být inspirací pro českého zákonodárce.

4.1.1 Vybrané otázky hmotněprávní úprava ochrany spotřebitele v českém právu

V rámci novelizace OZ došlo v části první hlavě páté k promítnutí podstatné části šesti směrnic EU do našeho právního řádu, a to:

- Směrnice Rady 85/577/EHS ze dne 20. 12. 1985, o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory;
- Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/EC ze dne 20. 5. 1997, o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku;

---

291 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 701 s. ISBN 80-7179-629-8, MOTHEJZLÍKOVÁ, J., STEINER, V. et al. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s přílohami. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1996. 216 s. ISBN 80-7179-034-6, ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. 388 s. ISBN 978-80-7357-324-9 a další.

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/47/ES ze dne 26. 10. 1994, o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k užívání nemovitosti na časový úsek (time-sharing).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. 6. 2000, o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu na vnitřním trhu.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. 9. 2002, o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně Směrnice Rady 90/619/EHS a Směrnic 97/7/ES a 98/24/ES.

Směrnice nejsou provedeny pouze v OZ, ale i dalších předpisech.²⁹² Platí tzv. princip kumulace ochrany spotřebitele. Aplikace jedné ze směrnic na ochranu spotřebitele nevylučuje aplikaci jiné směrnice.²⁹³ Národní právní úpravu je nutné interpretovat ve znění a účelu směrnice, aby bylo dosaženo výsledku uvedeného ve směrnici.²⁹⁴ Tyto uvedené směrnice mají autonomní charakter. Jejich výklad musí být prováděn v kontextu práva EU, nikoliv národního práva.²⁹⁵

4.2 Nekalá rozhodčí doložka dle českého práva

Jak bude uvedeno dále, tzv. spotřebitelská novela ZRŘ upravila a zpřísnila požadavky na rozhodčí smlouvy a jejich obsah ve spotřebitelských věcech. Nebudou-li tyto obsahové náležitosti splněny, jedná se o jeden z důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu soudem dle § 31 písm. h) ZRŘ.

Před touto novelou byla nejdiskutovanější otázkou právě otázka platnosti rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách. Do OZ byla sice Směrnice 93/13/ES provedena, nicméně nikoliv zcela upokojivě. Právní úprava v OZ i v ZRŘ byla do nabytí účinnosti spotřebitelské novely v rozporu s unijním právem. Na tuto právní úpravu se v této části zaměříme. Dne 1. 1. 2014 nabude účinnosti nový OZ. V další

---

292 K tomu vizte například zákon č. 124/2002 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a další.

293 Rozsudek Soudního dvora ze dne 22. 4. 1999 ve věci C-423/97 *Travel Vac SL proti Manuel José Antelm Sanchisovi* [1999] ECR I-02195.

294 Rozsudek Soudního dvora ve spojených věcech C-240/98 to C-244/98 *Océano Grupo Editorial SA and Rocio Murciano Quintero and between Salvat Editores SA and José M. Sánchez Alcón Prades and others* [2000] ECR I-4941.

295 Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 10. 1976 ve věci C-29/76 *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG proti Eurocontrol* [1976] ECR 01541.

části se proto budeme alespoň v základní rovině věnovat právní úpravě spotřebitelských smluv v tomto rekonstruovaném občanskoprávním předpise.

4.2.1 Hmotněprávní ochrana spotřebitele v OZ

Z hlediska právní úpravy spotřebitelských smluv a posuzování rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách soudem jsou významná ustanovení §§ 55 a 56 OZ. Tato ustanovení představují obecnou úpravu spotřebitelské smlouvy a je nutné je bez dalšího aplikovat na právní režim všech spotřebitelských smluv.²⁹⁶ § 55 odst. 1 OZ zakazuje odchýlit se ve spotřebitelské smlouvě od zákona v neprospěch spotřebitele („*Smluvní ujednání spotřebitelských smluv se nemohou odchýlit od zákona v neprospěch spotřebitele. Spotřebitel se zejména nemůže vzdát práv, které mu zákon poskytuje, nebo jinak zhoršit své smluvní postavení*“). *A contrario*, ve prospěch spotřebitele, a tedy v neprospěch podnikatele, je možné se ve smluvních ujednáních spotřebitelských smluv odchýlit. Jedná se o tzv. jednostrannou kognitost.²⁹⁷

Článek 55 odst. 2 OZ stanoví, že „*ujednání ve spotřebitelských smlouvách podle § 56 jsou neplatná*“. Na rozdíl od staršího znění se jedná o absolutní neplatnost.²⁹⁸ (Znění před novelou upravovalo tzv. relativní neplatnost ujednání ve spotřebitelských smlouvách a bylo podrobeno kritice²⁹⁹: „*Ujednání ve spotřebitelských smlouvách ve smyslu § 56 se považují za platná, pokud se spotřebitel nedovolá jejich neplatnosti (§ 40a). Ovlivňuje-li však takové ujednání přímo i další ujednání smlouvy, může se spotřebitel dovolat neplatnosti celé smlouvy.*“

Nekalost smluvního ujednání posuzují národní soudy s ohledem na všechny rozhodné okolnosti. Tato otázka nebude posuzována v rámci prejudiciálního řízení u SDEU jako předběžná otázka. Předběžnou otázkou však může být problém výkladu

296 ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M a kol. *Občanský zákoník I § 1 až 549. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. § 55-1. ISBN 978-80-7400-108-6.

297 ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M a kol. *Občanský zákoník I § 1 až 549. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. § 55-2. ISBN 978-80-7400-108-6.

298 § 55 odst. 2 OZ byl novelizován zákonem č. 155/2010 Sb. s účinností od 1. 8. 2010.

299 ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M a kol. *Občanský zákoník I § 1 až 549. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. § 55-8 a násl. ISBN 978-80-7400-108-6; NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term: Some observations on the ECJ's Claro case. In *Cofola 2008* [online]. 1. vyd. Brno: Právnická fakulta MU, 2008 [citováno 18. 1. 2011]. s. 86 Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/mps/novy_zdenek.pdf>. ISBN 978-80-210-4629-0, NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term from the Perspective of Czech and EC Law. *Global Jurist* [online]. 2009, vol. 9, iss. 4 (Topics), Article 1 [citováno 1. 12. 2010]. s. 19. Dostupné z <<http://www.bepress.com/gj/vol9/iss4/art1/>>.

konkrétní směrnice.³⁰⁰ Ustanovení § 55 odst. 3 OZ určuje interpretační pravidlo, podle kterého „v *pochybnostech o významu spotřebitelských smluv platí výklad pro spotřebitele příznivější*“. Jde o zvláštní právní normu, která specifikuje obecná interpretační pravidla v článku 35 OZ. Toto pravidlo vychází z článku 5 Směrnice 93/13/ES, který stanoví, že „v *případě smluv, v nichž jsou všechny nebo některé podmínky nabízené spotřebiteli předloženy písemně, musí být ... sepsány jasným a srozumitelným jazykem. Při pochybnostech o významu některé podmínky má převahu výklad, který je pro spotřebitele nejpríznivější*“. Spotřebitelské smlouvy jsou většinou adhezní (formulářové), předem připravené podnikatelem. Pokud obsahují výraz nebo formulaci, který připouští různý výklad, jsou připočteny k tíži podnikatele.

Nekalost smluvního ujednání ve spotřebitelské smlouvě se bude posuzovat na základě § 56 OZ. Dle srovnání textu Směrnice 93/13/ES dopadá pouze na podmínky, které nebyly sjednány individuálně. § 56 OZ dopadá na všechna ujednání ve spotřebitelských smlouvách bez ohledu na to, zda byly sjednány individuálně nebo ne.³⁰¹ Zkoumat nekalost podle § 56 OZ je třeba v kontextu celé smlouvy.

Článek 56 odst. 1 OZ stanoví generální klauzuli, která obecně vymezuje nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách. Dle tohoto ustanovení „*spotřebitelské smlouvy nesmějí obsahovat ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran*“. § 56 odst. 1 OZ používá ve svém textu termín „dobrá víra“, který je však v českém právu používán v poněkud jiném významu a v kontextu tohoto ustanovení je poněkud nepřesný.³⁰² Český překlad směrnice pracuje v článku 3 odst. 1 s termínem „přiměřenost“. Sama Preambule Směrnice 93/13/ES stanoví, že „... *při posuzování přiměřenosti musí být brán zvláštní ohled na sílu vyjednávacích pozic stran*...“. Dle komentáře k tomuto ustanovení se musí požadavek dobré víry zkoumat jako požadavek přiměřenosti s ohledem na všechny rozhodné okolnosti případu. Výklad § 56 odst. 1 OZ pouze s ohledem na rozpor s dobrými mravy by byl příliš omezený, neboť nekalost nelze ztotožnit s porušením dobrých mravů. Dle OZ jakékoliv ustanovení v rozporu s dobrými mravy je absolutně neplatné (§ 39 OZ) a ustanovení § 56 odst. by tak bylo poněkud zbytečné.³⁰³

300 Rozsudek Soudního dvora ve věci C-237/02 *Freiburger Kommunalbauten GmbH Bau-gesellschaft & Co. KG proti Ludger Hofstetter a Ulrike Hofstetter* [2004] ECR I-3403.

301 ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M a kol. *Občanský zákoník I § 1 až 549. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. § 55-3. ISBN 978-80-7400-108-6.

302 SELUCKÁ, M. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 74. ISBN 978-80-7400-037-9. K analýze ochrany dobré víry v soukromém právu srov.

HURDÍK, J., FIALA, J., HRUŠÁKOVÁ, M. *Úvod do soukromého práva*. 25. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2002. s. 94–95. ISBN 80-210-2976-5.

303 ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M a kol. *Občanský zákoník I § 1 až 549. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. § 56-5. ISBN 978-80-7400-108-6.

Ustanovení § 56 odst. 3 OZ provádí transpozici seznamu nekalých ujednání z Přílohy ke Směrnici 93/13/ES.³⁰⁴ Seznam v Příloze je pouze informativní, podmínka uvedená v jeho obsahu nemusí být považována za nepřiměřenou a naopak. Vždy je důležité, aby národní soud přihlédl ke všem okolnostem případu. § 56 odst. 3 OZ obsahuje demonstrativní výčet nekalých ujednání. Český zákonodárce poněkud zpřisnil formulaci jednotlivých nekalých ujednání. Tyto podle článku 3 odst. 3 *in fine* Směrnice 93/13/ES „*mohou být pokládány za nepřiměřené*“, ale nemusí. Dle § 56 odst. 3 OZ jsou pokládány za nepřipustné *vždy*. Směrnice 93/13/ES navíc u jednotlivých podmínek v příloze stanoví různé výjimky, které se české úpravě neobjevují.³⁰⁵

Na jednu stranu český zákonodárce zpřisnil právní úpravu nekalých ujednání. Na druhou stranu ustanovení § 56 odst. 3 OZ, na rozdíl od výše uvedeného seznamu v Příloze odst. 1 písm. q), neuvádí výslovně rozhodčí doložku.³⁰⁶ Tím není pro soudy nebo rozhodce výslovně uvedeno, že rozhodčí doložka může být nekalým smluvním ujednáním.

Rozhodčí doložka v spotřebitelských smlouvách je považována za jednu z nejnebezpečnějších ujednání. Dle Nového³⁰⁷ není nekalost rozhodčí doložky pro spotřebitele snadno odhalitelná, neboť na rozdíl od jiných ujednání má velice specifické a spotřebitelem obtížně předvídatelné důsledky. Nekalost rozhodčí doložky tak spočívá zejména v nemožnosti spotřebitele hájit se před svým předvídaným soudem (soudem v místě bydliště); spotřebitel ztrácí právo na projednání sporu nezávislým orgánem; spotřebitel je často odrazen od zahájení řízení vysokými náklady spojenými s řízením; podnikatelé je poskytnuta velká procesní výhoda, neboť často

304 Dle judikatury SDEU nemusí být seznam nekalých ujednání uvedený v příloze směrnice proveden v národním zákonodárství vůbec. Členské státy musí za účelem dosažení cílů směrnice zvolit takovou formu a prostředky, které poskytují dostatečnou záruku, že se s ním má možnost veřejnost seznámit. Rozsudek Soudního dvora ve věci C-478/99 *Komise ES proti Švédsko* [2002] ECR I-04147.

305 Je diskutabilní, zda je tato „přísnost“ opodstatněná a není v rozporu se smyslem a účelem Směrnice. Návrh směrnice o právech spotřebitele obsahuje seznam ujednání, která jsou vždy nepřiměřená, a ujednání, u kterých se nepřiměřenost pouze presumuje.

306 Pro srovnání lze uvést, že slovenské právo oproti českému rozhodčí doložku výslovně mezi nekalými ujednáními uvádí. Vizte § 53 odst. 4 písm. r) zákona č. 40/1964 Z. z., občiansky zákonník: „*Za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.*“

307 NOVÝ, Z. Nekalá rozhodčí doložka v českém právu. *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online], 1st ed. Brno: Masaryk University, 2009 [citováno 14. 12. 2010]. Dostupné z < http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispvky/rozhodci_rizeni/Novy_Zdenek_1047.pdf> ISBN 978-80-210-4990-1.

zná specifika řízení před rozhodcem a právní důsledky vydání rozhodčího nálezu; v řízení není zajištěna aplikace kogentních norem na ochranu spotřebitele, zejména, rozhoduje-li podle zásad spravedlnosti.³⁰⁸ Právě na tato „nebezpečí“ rozhodčích doložek se snažila reflektovat spotřebitelská novela ZRŘ. A to jednat stanovením povinného obsahu rozhodčích smluv (§ 3 odst. 4 ZRŘ), tak právní úpravou náležitostí jednání před uzavřením smlouvy (§ 3 odst. 4 ZRŘ). Jak bude uvedeno níže, právní úpravu povinného obsahu rozhodčích smluv lze jistě přivítat. Naopak právní úpravu předmluvního jednání dle § 3 odst. 4 ZRŘ lze podle našeho názoru považovat za nadbytečnou a jdoucí nad rámec úpravy rozhodčího řízení. Lze také mít pochybnosti o to, zda právě toto ustanovení bude mít vliv na zajištění vyšší míry informovanosti spotřebitele o důsledcích rozhodčího řízení.

4.2.2 Hmotněprávní ochrana spotřebitele v NOZ

Nový OZ nabude účinnosti dne 1. 1. 2014. Ve značné míře přebírá úpravu z dosavadního platného a účinného OZ a ObchZ. Právní úprava se v OZ a NOZ tedy v zásadě neliší. V NOZ však v některých případech zpřesňuje současnou právní úpravu v OZ.

Právní úprava spotřebitelských smluv je obsažena v § 1810 a násl. OZ. Ustanovení, která se týkají rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách, jsou upraveny v § 1814 písm. j): *„Zvláště se zakazují ujednání, která [...] zbavují spotřebitele práva podat žalobu nebo použít jiný procesní prostředek či mu v uplatnění takového práva brání, nebo ukládají spotřebiteli povinnost uplatnit právo výlučně u rozhodčího soudu nebo rozhodce, který není vázán právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele.“*

S ohledem na spotřebitelskou novelu ZRŘ je však tato právní úprava nadbytečná. Vztah NOZ a OZ lze hodnotit jako *lex specialis* k *lex generalis*. NOZ stanoví pouze obecná pravidla, která jsou dále rozvedena a konkretizována v ZRŘ. ZRŘ umožňuje rozhodčí řízení ve spotřebitelských věcech. Obsahuje-li rozhodčí doložka náležitosti uvedené v § 3 ZRŘ a splňuje podmínky § 2 ZRŘ, je v zásadě platná. Ustanovení § 1814 NOZ tak bude nutné interpretovat v souladu s unijním právem a § 1813 NOZ, podle kterého *„má se za to, že zakázána jsou ujednání, která zakládají v rozporu s požadavkem přiměřenosti významnou nerovnováhu práv nebo povinností v neprospěch spotřebitele. To neplatí pro ujednání o předmětu plnění nebo ceně, pokud jsou spotřebiteli poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem.“*

---

308 NOVÝ, Z. Nekalá rozhodčí doložka v českém právu. *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online], 1st ed. Brno: Masaryk University, 2009 [citováno 14. 12. 2010]. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Novy_Zdenek_1047_.pdf> ISBN 978-80-210-4990-1.

4.3 Tzv. spotřebitelská novela ZRŘ

V této části se budeme věnovat účelu a obsahu spotřebitelské novely ZRŘ. Novelou ZRŘ byla vytvořena již zmiňovaná dvoukolejnost právní úpravy rozhodčího řízení, a to na obecnou úpravu (typicky obchodněprávní spory) a speciální úpravu ve spotřebitelských sporech.

Změny provedené touto novelou prostupují všemi fázemi rozhodčího řízení. Naším cílem není věnovat se jejím veškerým aspektům a dopadům. Považujeme však za nutné věnovat se alespoň v obecné rovině jejímu obsahu. Tento postup je vhodný pro plné zhodnocení jejich dopadů na institut zrušení rozhodčího nálezu.

4.3.1 Důvod a cíle spotřebitelské novely ZRŘ

Jak již bylo uvedeno v úvodní kapitole, dne 1. 4. 2012 nabyla účinnost tzv. spotřebitelská novela ZRŘ. Tato novela zásadním způsobem mění rozhodčí řízení ve spotřebitelských věcech.

O nutnosti změny v rámci rozhodčího řízení se mezi odbornou veřejností hovořilo již několik let. Právní úprava rozhodčího řízení ve spotřebitelských věcech obecně a v případě zrušení rozhodčího nálezu nebyla dostatečná. Hlavním sledovaným cílem novely bylo zvýšit důvěryhodnost rozhodčího řízení ve spotřebitelských věcech. Rozhodci jsou povinni dodržovat normy evropského práva a v řízení aplikovat normy na ochranu spotřebitele. V opačném případě je na obecných soudech, aby v rámci svých kontrolních funkcí zasáhly. Jedním z dalších cílů novely byla tak snaha o odlehčení obecných soudů od agendy spotřebitelského řízení.

Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012, kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále citováno jako Důvodová zpráva),³⁰⁹ identifikovala nejzávažnější problémy v rámci rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech: Osoba rozhodce, průběh rozhodčího řízení a rozpor s unijním právem. Dále konstatovala, že stávající právní úprava nebyla zcela v souladu s právem EU a ČR hrozila ze strany evropských orgánů sankce.

V rámci návrhů k novelizaci ZRŘ bylo navrženo několik variant řešení. První byla varianta „nulová“, tedy nezasahovat do ZRŘ. Tato varianta, ačkoliv nakonec v rámci novely nebyla přijata, se autorce jeví jako nejhodnější. Rozhodčí řízení se původně

309 *Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, vydáno dne 18. 5. 2011. Dostupné z databáze právních předpisů ASPI.

vyvinulo v obchodní praxi, je vhodné především pro řešení obchodněprávních sporů mezi podnikateli. ZRR respektuje autonomii vůle stran a pro účely obchodních sporů je dostačující. Podle názoru autorky nebylo vzhledem k podstatě a účelu rozhodčího řízení vhodné zasahovat do právní úpravy. Je zřejmé, že většina současných problémů právní praxe souvisí s oblastí spotřebitelských sporů. Nicméně rozhodčí řízení není primárně nastaveno pro tento okruh sporů. Podle našeho názoru bylo tedy nežádoucí zasahovat do úpravy a systematiky ZRR i s ohledem na nutnou ochranu spotřebitele. Jako výrazně vhodnější varianta se jevilo vypracovat zvláštní zákon pro rozhodčí řízení ve spotřebitelských sporech. A nikoliv zasahovat do ZRR a vkládáním ochranných spotřebitelských „rozbíjet“ jeho strukturu a účel. Důvodová zpráva s „nulovou“ variantou vzhledem k závazku vlády učinit opatření k ochraně spotřebitele v rozhodčím řízení nesouhlasila.

Jako další varianta bylo zvažováno úplné vyloučení spotřebitelských sporů z rozhodčího řízení. Možnou cestou v rámci této varianty by bylo vytvoření speciálních senátů u okresních a krajských soudů, které by se zabývaly výhradně spotřebitelskými spory na malé částky. Tato varianta ovšem nebyla a není v souladu s trendy v EU, která mimosoudní řešení spotřebitelských sporů podporuje.³¹⁰ Také judikatura SDEU řešení sporů ze spotřebitelských smluv v rozhodčím řízení podporuje. Národní soudy, které rozhodují o žalobách na zrušení rozhodčího nálezu nebo odmítnutí výkonu nálezu, jsou povinny zkoumat konkrétní okolnosti konkrétní rozhodčí doložky. Nikoliv zrušit rozhodčí nález z důvodů nearbitrability.³¹¹

Cílem spotřebitelské novely je tedy ochránit slabší smluvní stranu (spotřebitele) v rozhodčím řízení. A to provedením spotřebitelské legislativy EU a rozhodnutí SDEU. Rozhodčí řízení jako takové nespadá přímo do prvomoci orgánů EU (k tomu srov. výklad v předchozích kapitolách), oblast spotřebitelské politiky však již ano. Jak vyplývá z analyzovaných rozhodnutí SDEU, jsou-li spotřebitelské spory arbitrabilní, je nutné zajistit požadovaný standard ochrany spotřebitele bez ohledu na typ řízení.

4.3.2 Obsah spotřebitelské novely ZRR

Jak již bylo uvedeno, spotřebitelská novela zásadním způsobem mění rozhodčí řízení ve spotřebitelských věcech. V této publikaci se zaměřujeme především na právní úpravu institutu zrušení rozhodčího nálezu. Právě v této problematice je dopad spotřebitelské novely nejvýznamnější. S ohledem na systematiku našeho výkladu a lepší pochopení účelu, smyslu a dopadů spotřebitelské novely považujeme za vhodné alespoň v základních bodech shrnout její obsah.

---

310 K tomu vizte kapitolu 3.4.

311 K tomu vizte výklad k rozsudku *Claro v. Móvil a Asturcom*.

Arbitrabilita spotřebitelských sporů zůstala zachována. Rozhodčí smlouva pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv musí být sjednána samostatně, nikoliv jako součást podmínek, kterými se řídí smlouva hlavní. Nesplnění této podmínky je stíženo její absolutní neplatností (§ 3 odst. 3 ZRR). Podle Důvodové zprávy má toto zabránit situacím, kdy je spotřebitel „donucen“ rozhodčí smlouvu v rámci kontraktačního procesu podepsat.³¹² Pro praxi se však podle našeho názoru *de facto* nic nemění. Spotřebitel i nyní bude moci být donucen podepsat „další kus papíru“. Nelze rozumně předpokládat, že průměrný spotřebitel bude schopen při uzavírání takové smlouvy zcela pochopit důsledky spojené s rozhodcím řízením.

ZRR nově v § 3 odst. 5 stanoví podmínky na minimální obligatorní obsah rozhodčí doložky ve spotřebitelské smlouvě. Rozhodčí doložka musí obsahovat pravdivé, přesné a úplné informace o rozhodci nebo o tom, že rozhoduje stálý rozhodčí soud; způsobu zahájení a formě vedení rozhodčího řízení; odměně rozhodce a předpokládaných druhích nákladů, které mohou spotřebiteli v rozhodcím řízení vzniknout a o pravidlech pro jejich přiznání; místu konání rozhodčího řízení; způsobu doručení rozhodčího nálezu spotřebiteli; o tom, že pravomocný rozhodčí nález je vykonatelný.

Kromě obsahových náležitostí rozhodčí smlouvy ve spotřebitelských věcech upravuje ZRR i prekosensuální fázi. Dle § 3 odst. 4 ZRR je podnikatel povinen poskytnout spotřebiteli náležité vysvětlení, aby byl schopen posoudit důsledky uzavření rozhodčí doložky. Toto ustanovení se podle našeho názoru dá posoudit jako nadbytečné. Pro aplikační praxi bude také zřejmě obtížné interpretovat požadavek na ono „náležité vysvětlení“, resp. důkaz o jeho poskytnutí, neboť ZRR neobsahuje žádnou sankci při neposkytnutí nebo nedostatečné poskytnutí tohoto vysvětlení.

Spotřebitelská novela stanovila přísnější podmínky pro osobu rozhodce ve spotřebitelském rozhodcím řízení. Dle § 4 odst. 4 ZRR „rozhodcem určeným rozhodčí doložkou pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv může být jen osoba, která je zapsaná v seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem spravedlnosti.“ Kromě jiného musí mít takový rozhodce vysokoškolské vzdělání v oboru právo (§ 35b odst. 1 písm. c). Požadavky dle tohoto seznamu, zápis, vyškrtnutí ze seznamu rozhodců a informační povinnosti jsou upraveny v § 35a až § 35d ZRR. Kromě těchto speciálních předpokladů pro spotřebitelské řízení byla v obecné rovině upravena a zpřesněna podmínka bezúhonnosti rozhodce (§ 4 odst. 3 ZRR).

312 *Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodcím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, vydáno dne 18. 5. 2011. Dostupné z databáze právních předpisů ASPI.

Spotřebitelská novela řeší také další problematickou otázku, která se objevila v souvislosti s rozhodčím řízením ad hoc a tzv. arbitrážními centry. Tedy a subjekty, které nesplňují podmínky stanovené ZRŘ pro stálé rozhodčí soudy, ale organizují rozhodování sporů v rozhodčím řízení. Otázkou před novelou ZRŘ byl způsob jejich zřízení. Dle novelizované právní úpravy v § 13 odst. 1 ZRŘ „*stálé rozhodčí soudy mohou být zřízeny pouze jiným zákonem nebo jen tehdy, pokud jejich zřízení jiný zákon výslovně připouští.*“ Kromě toho stanoví ZRŘ výslovný zákaz používání při výkonu činnosti takové označení, které vyvolává klamnou představu, že se jedná o stálý rozhodčí soud (§ 13 odst. 3 ZRŘ).

Rozhodci ve spotřebitelských sporech mají informační povinnost směrem ke stranám sporu dle § 8 odst. 2 ZRŘ. Dle tohoto ustanovení jsou rozhodci povinni před zahájením řízení stranám sdělit, zda v posledních třech letech vydali nebo se podíleli na vydání rozhodčího nálezu, nebo zda jsou rozhodci v dosud neskončeném řízení ve sporu, jehož účastníkem byla nebo je některá ze stran. Také aplikaci tohoto ustanovení bude nutné zhodnotit v praxi. Lze si klást otázku, do jaké míry je tím prolomena povinnost rozhodců zachovávat mlčenlivost, resp. jaký je její rozsah. Stejně tak, jaké důsledky může nedodržení této informační povinnosti mít.

Rozhodčí nález ve spotřebitelských sporech musí vždy obsahovat odůvodnění a poučení o právu podat návrh na zrušení nálezu (§ 25 odst. 2 ZRŘ).

V rozhodčím řízení ve spotřebitelských sporech jsou rozhodci povinni vždy zohlednit předpisy na ochranu spotřebitele. Tato podmínka se promítla do § 25 odst. 3 ZRŘ, který obecně upravuje možnost rozhodnout spor na základě zásad spravedlnosti. Podle tohoto ustanovení „*se ve sporech ze spotřebitelských smluv rozhodci vždy řídí právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele.*“ Jak uvádí Bělohávek, spotřebitelská novely však nevyklučuje výslovně rozhodování dle zásad spravedlnosti ve spotřebitelských sporech. „*Nelze proto vyloučit situaci, ačkoliv to může být předmětem polemiky, kdy i ve spotřebitelských smlouvách bude sjednáno pověření rozhodců, aby spor rozhodli podle zásad spravedlnosti, s výjimkou případů, kdy je určitá otázka upravena předpisem určeným na ochranu spotřebitele.*“³¹³ Stejně tak lze v tomto ohledu odkázat také na změnu v ustanovení § 37 odst. 1, jenž upravuje určení práva rozhodného v rozhodčím řízení s mezinárodním prvkem.

Rozhodování v souladu s předpisy na ochranu spotřebitele může zkoumat obecný soud v rámci řízení o zrušení rozhodčího nálezu. Ustanovení § 31 ZRŘ obsahuje tento důvod v nově vloženém písm. g).

---

313 BĚLOHLÁVEK, A. J. Změny v rozhodčím řízení. *Bulletin advokacie* [online]. 2012, č. 5 [citováno 30. 4. 2013]. Dostupné z ASPI [právní informační system].

4.4 Právní úprava zrušení rozhodčího nálezu

V této podkapitole se budeme věnovat právní úpravě zrušení rozhodčího nálezu v ZRŘ. V první části budou uvedena obecná pravidla a právní úprava spojená s tímto institutem, lhůty pro podání návrhu na zrušení a postup po zrušení rozhodčího nálezu. V druhé části se budeme věnovat již jednotlivým důvodům pro zrušení rozhodčího nálezu.

4.4.1 Úvod

ZRŘ je založen na zásadě kompetence-competence, podle které jsou rozhodci oprávněni rozhodovat o své pravomoci.³¹⁴ Rozhodci nejsou povinni rozhodnout o své nepřavomoci a nemožnosti projednat spor na základě nekalé rozhodčí doložky.

Je možné zrušit rozhodčí nález vydaný podle § 23, § 27 nebo rozhodčí nález obsahující smír dle § 24 odst. 2 ZRŘ. Dále je možné zrušit (nikoliv změnit) domácí rozhodčí nález konečný (celkový nebo částečný).³¹⁵ Řízení o zrušení rozhodčího nálezu se zahajuje na návrh stran.

4.4.2 Podmínky pro podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu

Lhůty a požadavky pro uplatnění návrhu na zrušení rozhodčího nálezu jsou upraveny v § 32 a 33 ZRŘ. Právě tato problematika byla (kromě důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu) ve spotřebitelské novele ZRŘ podrobena největším změnám.

Návrh na zrušení rozhodčího nálezu musí být dle § 32 odst. 1 „*podán do tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu té straně, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá, nestanoví-li tento zákon jinak.*“³¹⁶ Podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu nemá dle § 32 odst. 2 ZRŘ odkladný účinek. Při splnění stanovených podmínek však může být vykonatelnost rozhodčího nálezu na žádost povinného odložena (§ 32 odst. 2 ZRŘ *in fine*).

Soud nemusí být vázán důvodem pro zrušení nálezu, který strana uplatní, a může zrušit rozhodčí nález i z jiného důvodu. Dle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2007 může soud kvalifikovat problém odlišně, pokud je skutkové posuzení stejné

314 K analýze zásady kompetence-competence vizte ROZEHNALOVÁ, N. Zásada autonomie a zásada rozhodování rozhodců o své pravomoci – dvě stránky jednoho problému. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2008, č. 2, s. 112–121. ISSN 1210-9126 7.

315 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 299. ISBN 978-80-7357-324-9.

316 Pokud by byl v této tříměsíční lhůtě podán návrh na soudní výkon rozhodčího nálezu, je možné využít institut zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí, který je upraven v § 35 ZRŘ.

a soud nepůjde nad rámec žalobního petitu.³¹⁷ Proti rozhodnutí soudu o zrušení je možné podat opravný prostředek.

Výslovně je otázka vázanosti soudu uplatněnými důvody pro zrušení rozhodčího nálezu upravena pro spotřebitelské spory v § 32 odst. 1 *in fine*. V případě, kdy byl rozhodčí nálezy vydán ve sporu ze spotřebitelské smlouvy a návrh na jeho zrušení podal spotřebitel, soud vždy přezkoumá (bez ohledu na důvody uvedené v návrhu), zda nejsou dány důvody pro zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. a) až d) nebo h) ZRŘ. Tato novelizace je plně v souladu s judikaturou SDEU, kterou jsme analyzovali ve třetí kapitole. Z judikatury SDEU vyplývá, že národní soud se musí v řízení o zrušení rozhodčího nálezu zabývat nekalostí rozhodčí doložky ve spotřebitelské smlouvě. Podle Bělohlávka je však tato povinnost překročena povinností zkoumat existenci důvodu podle § 31 písm. d) (rozhodčí nálezy nebyl usnesen většinou rozhodců).³¹⁸ Jak uvádíme v následujících částech, tento důvod je možné považovat za nadbytečný, navíc nijak nezohledňuje specifika spotřebitelského rozhodčího řízení a ochrany spotřebitele. „*Zdá se, jako by došlo k chybě při formulaci věty, která byla Novelou RozŘ doplněna na závěr § 32 odst. 1 RozŘ, totiž k záměně důvodu pro zrušení dle § 31 písm. d) a podle § 31 písm. g) RozŘ. Právě změna v § 32 odst. 1 RozŘ totiž zdůrazňuje zásadní rozdíl mezi rozhodčím řízením (resp. řízením o zrušení rozhodčího nálezu) ve spotřebitelských vztazích a u jiných než spotřebitelských smluv (tj. ve srovnání s obecnou úpravou). Tím totiž dochází k významnému zdůraznění autonomie stran a vázanosti soudu návrhem na zrušení.*“³¹⁹

S ohledem na ochranu spotřebitele bylo do § 32 vloženo ještě další, nové ustanovení. Dle § 32 odst. 3 „*pokud návrh na zrušení rozhodčího nálezu podá spotřebitel, soud přezkoumá, zda nejsou dány důvody pro odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu podle [§ 32 odst. 2], aniž by o to spotřebitel žádal. O odložení vykonatelnosti rozhodne soud do 7 dnů od podání návrhu; po tuto dobu nelze rozhodčí nálezy vykonat.*“ Ve spotřebitelských sporech soud rozhodne o případném odložení vykonatelnosti i bez návrhu a do sedmi dnů od podání návrhu. ZRŘ tedy nestanoví zvláštní důvody pro odložení vykonatelnosti ve spotřebitelských sporech, pouze zvláštní postup soudu při rozhodování o této otázce. Vykonatelnost rozhodčího nálezu však není odložena pro období od nabytí právní moci rozhodčího nálezu do podání návrhu

317 Usnesení Nejvyšší soudu ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 32 Odo 1528/2005. In ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 300. ISBN 978-80-7357-324-9.

318 BĚLOHLÁVEK, A. J. Změny v rozhodčím řízení. *Bulletin advokacie* [online]. 2012, č. 5, s. 4. [citováno 30. 4. 2013]. Dostupné z ASPI [právní informační system].

319 BĚLOHLÁVEK, A. J. Změny v rozhodčím řízení. *Bulletin advokacie* [online]. 2012, č. 5, s. 4. [citováno 30. 4. 2013]. Dostupné z ASPI [právní informační system].

na jeho zrušení. Je proto na spotřebiteli, aby případný návrh na zrušení rozhodčího nálezu podal co nejdříve.

4.4.3 Postup po zrušení rozhodčího nálezu

Postup po zrušení rozhodčího nálezu je závislý na důvodu, pro který byl zrušen. Pokud soud zruší rozhodčí nále z důvodů:

1. nearbitrability, nebo
2. neplatnosti rozhodčí smlouvy, nebo
3. pokud rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem, nebo
4. pokud rozhodčí smlouva ve spotřebitelské věci neobsahovala předepsané náležitosti dle § 3 odst. 5 ZRŘ nebo tyto informace byly záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nebo nepravdivé

po nabytí právní moci rozsudku pokračuje na návrh některé ze stran sám a spor rozhodne. Věc již nelze projednat v rozhodčím řízení.³²⁰

Pokud soud zruší rozhodčí nále z jiného důvodu, než nearbitrability nebo neplatnosti rozhodčí smlouvy, zůstane rozhodčí smlouva v platnosti. Nedohodnou-li se strany jinak, rozhodci zúčastnění na rozhodčím nálezu, který byl zrušen z důvodu jejich nezpůsobilosti (dle § 31 písm. c) ZRŘ), jsou z nového projednání a rozhodování vyloučeni. Noví rozhodci budou jmenováni (pokud se strany nedohodnou jinak) v souladu s rozhodčí smlouvou nebo podpůrně podle ZRŘ.³²¹

Novelou ZRŘ byla do ustanovení § 34 ZRŘ, který se věnuje postupu po zrušení rozhodčího nálezu, vloženo další ustanovení spojené s rozhodčím řízením ve spotřebitelských sporech. Dle § 34 odst. 3 zruší-li soud rozhodčí nále z vydaný ve sporu ze spotřebitelské smlouvy a v rozhodčím řízení vystupoval rozhodce zapsaný v seznamu rozhodců vedeném ministerstvem, doručí soud ministerstvu stejnopis takového pravomocného rozhodnutí.

4.4.4 Důvody pro zrušení rozhodčího nálezu

ZRŘ obsahuje v § 31 taxativní výčet důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu. Jak již bylo uvedeno výše, spotřebitelskou novelou ZRŘ se právní úprava důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu rozdělila na řízení o zrušení ve věcech spotřebitelských a na řízení ve věcech ostatních.

320 § 34 odst. 1 ZRŘ.

321 § 34 odst. 2 ZRŘ.

Existuje poměrně jednoznačný trend k omezení přezkumu v řízení o zrušení rozhodčího nálezu na důvody týkající se vážných procesních pochybení.³²² Toto bezesporu platí (s výjimkou důvodu založeného na obnově řízení) v případech jiných – nespotebitelských – řízení. Tento přístup však výrazně narušila spotřebitelská novela ZRŘ. Nově dle § 31 písm. g) může soud, bude-li se jednat o spotřebitelský spor, přezkoumat rozhodčí nález ve věci samé (k tomu viz dále). Tyto nové důvody mají svůj základ v právu hmotném.

Ustanovení § 31 ZRŘ je kogentní, dohoda stran o rozšíření nebo omezení těchto důvodů je neplatná. Nicméně dohoda stran o způsobu vedení sporu uzavřená v rozhodčí smlouvě nebo v průběhu řízení ve smyslu § 19 ZRŘ může mít vliv na posouzení důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu.³²³

Institut zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 ZRŘ a násl. a institut zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 35 ZRŘ svým účelem odpovídají mezinárodním standardům především v Newyorské úmluvě a Evropské úmluvě o mezinárodní obchodní arbitráži³²⁴, historicky již Úmluvu o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků z 24. 9. 1923.

Důvody pro zrušení rozhodčího nálezu soudem jsou dle § 31 ZRŘ následující:

„Soud na návrh kterékoliv strany zruší rozhodčí nález, jestliže:

- a. byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu;*
- b. rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje;*
- c. ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost bý rozhodcem;*
- d. rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců;*
- e. straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat;*

---

322 CRAIG, W. L. Uses and Abuses of Appeal from Awards. *Arbitration International* [online]. 1988, vol. 4, No. 3, s. 174–227. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

323 Například, pokud si strany sjednaly vedení sporu pouze na základě listinných důkazů bez nařízeného ústního jednání nebo elektronicky, je vyloučen důvod pro zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 písm. e) ZRŘ. BĚLOHLÁVEK, A., J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 234. ISBN 80-7179-629-8

324 Vyhláška ministerstva zahraničních věcí č. 176/1964 Sb., o Evropské úmluvě o obchodní arbitráži, ze dne 3. 8. 1964.

- f. rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému;
- g. rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem;
- h. rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahuje informace požadované v § 3 odst. 5, popřípadně tyto informace jsou záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé; nebo
- i. zjistí se, že jsou dány důvody, pro které lze v občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení.“

V následujících podkapitolách bude proveden rozbor výše uvedených důvodů z pohledu ochrany spotřebitele. Opět je nutné zdůraznit, že důvody pro zrušení rozhodčího nálezu soudem je možné rozdělit na důvody vytvořené speciálně pro rozhodčí nálezy vydané ve spotřebitelském řízení (§ 31 písm. g) a h) ZRŘ) a důvody uplatnitelné obecně (§ 31 písm. a) až f) a i) ZRŘ).

Jak bylo v práci uvedeno, je nezbytné najít hranici a rovnováhu mezi ochranou spotřebitele a zásadou právní jistoty stran. I judikatura Nejvyššího soudu zdůrazňuje, že „ochrana spotřebitele má své meze a v žádném případě ji nelze pojímat jako obranu jeho lehkomyšlnosti a neodpovědnosti“.³²⁵

4.4.5 Arbitrabilita

Dle § 31 písm. a) lze rozhodčí nález zrušit důvodů, pokud byl vydán ve věci, ve které nelze uzavřít rozhodčí smlouvu.

Arbitrabilitu lze definovat jako přípustnost sporu k řešení v rozhodčím řízení, tzv. objektivní arbitrabilitu. Je upravena konkrétním právním řádem.³²⁶ Subjektivní arbitrabilita znamená zúžení předmětu rozhodčí smlouvy stranami sporu jako součást jejich autonomie vůle. Arbitrabilita subjektivní má své meze v arbitrabilitě objektivní. Otázka přípustnosti rozhodčí smlouvy je v ZRŘ řešena v §§ 1 a 2.

ZRŘ nijak neomezuje možnost projednávat v rozhodčím řízení spory ze spotřebitelských smluv. Podobný zákaz nevyplývá ani z unijního práva. V rámci

325 K tomu vizte rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1201/2009 a závěry vyslovené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 23 Cdo 4895/2009.

326 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 116. ISBN 978-80-7357-324-9.

novelizace ZRR se hovořilo o možnosti vyloučení arbitrability ve sporech ze spotřebitelských smluv, ale tento návrh nebyl nakonec přijat.³²⁷

4.4.6 Neplatnost rozhodčí smlouvy

V případě, že byl vydán rozhodčí nálezn na základě neplatné rozhodčí smlouvy, lze uplatnit důvod pro zrušení dle § 31 písm. b) ZRR.³²⁸ O zrušení rozhodčího nálezu dle ustanovení § 31 písm. a) soud rozhodne z úřední povinnosti.

Jak bude patrné také z výkladu níže, po spotřebitelské novele ZRR lze mezi důvody pro zrušení rozhodčího nálezu nalézt jistou duplicitu. ZRR obsahuje v § 31 písm. h) zvláštní důvod pro zrušení rozhodčího nálezu ve spotřebitelském sporu, a sice z důvodu neplatnosti rozhodčí smlouvy, která neobsahuje povinné náležitosti dle § 3 odst. 5 ZRR. Je nutné zdůraznit, že § 31 písm. b) se vztahuje na obecné otázky existence, platnosti a rozsahu rozhodčí smlouvy, zatímco § 31 písm. h) ZRR se týká speciální úpravy neplatnosti rozhodčí smlouvy z důvodu absence předepsaných náležitostí ve spotřebitelských sporech. Pro posouzení existence důvodů neplatnosti dle § 31 písm. b) se uplatní obecná pravidla ve smyslu § 2 a 3 ZRR. Pro posouzení existence důvodů neplatnosti dle § 31 písm. h) se použijí speciální pravidla a principy na ochranu spotřebitele.

Dle § 31 písm. b) soud zruší rozhodčí nálezn, jestliže je rozhodčí smlouva z jiných důvodů neplatná. Z hlediska Rozsudku *Claro v. Móvil* tento důvod dopadá na rozhodčí řízení, které bylo zahájeno na základě rozhodčí doložky, jenž byla kvalifikována jako nekalá ve smyslu Směrnice 93/13/ES. Jak vyplývá z judikatury SDEU (*Océano, Cofidis, Freiburger Kommunalbauten, Claro v. Móvil, Pannon a Asturcom*), český soud musí posoudit nekalost rozhodčí doložky *ex officio* jako otázku předběžnou k samotnému zrušení rozhodčího nálezu.

Dle opačných názorů není rozhodnutí *Claro v. Móvil* použitelné jako důvod neplatnosti rozhodčí smlouvy. Obsah, právní věta a právní základ rozsudku dopadají pouze na právní úpravy, které výslovně zakazují sjednání rozhodčích doložek

---

327 V souvislosti s vyloučením arbitrability je vhodné zmínit zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru. V původním návrhu tohoto zákona byla zcela vyloučena možnost sjednat rozhodčí doložku. Návrh nebyl přijat a zákon neobsahuje vyloučení rozhodčího řízení. *Sněmovní tisk 1055/0, část č. 1/3 Vl. N. z., o spotřebitelském úvěru – EU – RJ* [online]. Poslanecká sněmovna, 5. volební období, 2006–2010 [citováno 11. 1. 2011]. Dostupné z < <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=1055&CT1=0>>.

328 NOVÝ, Z. Nekalá rozhodčí doložka v českém právu. *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online], 1st ed. Brno: Masaryk University, 2009. Dostupné z < http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Novy_Zdenek_1047_.pdf> ISBN 978-80-210-4990-1.

ve spotřebitelských smlouvách k *ad hoc* rozhodcům.³²⁹ Český právní řád takový zákaz neobsahuje. Jak vyplývá z právního stavu, který popsal SDEU ve svém rozsudku *Claro v. Móvil*³³⁰, španělské vnitrostátní předpisy výslovně považují předkládání sporu rozhodčímu orgánu jinému než je rozhodčí orgán speciálně zřízený pro spotřebitelské spory za zneužívající a nekalé. Česká právní úprava v § 56 odst. 3 OZ obsahuje stejně jako Směrnice 93/13/ES demonstrativní výčet nekalých smluvních ujednání, a nikoliv úpravu podobnou španělské. OZ ani ZRŘ neobsahují ustanovení, které by zakazovalo sjednání rozhodčí doložky mezi spotřebitelem a podnikatelem. Z uvedeného výkladu pak vyplývá, že rozsudek SDEU v případě *Claro v. Móvil* měl jiný právní základ, než je úprava spotřebitelských smluv v ČR. SDEU při hmotněprávním posouzení věci vycházel ze španělských vnitrostátních předpisů, a nikoliv z možnosti přímého účinku směrnice. Neplatnost rozhodčí doložky vyplývá ze španělských vnitrostátních předpisů. SDEU kladně zhodnotil možnost vnitrostátního soudu v rámci zrušení rozhodčího nálezu přihlížet k neplatnosti takové doložky.

Rozhodčí doložka je platným ujednáním ve spotřebitelských smlouvách. Její nekalost vzhledem k § 56 odst. 1 OZ musí být prokázána v každém jednotlivém případě samostatně.

Společně s § 31 ZRŘ je nutné aplikovat § 33 ZRŘ. Dle tohoto ustanovení soud zamítne návrh na zrušení rozhodčího nálezu z důvodu neplatnosti rozhodčí smlouvy, pokud strana tento důvod neuplatnila, ač mohla, v rozhodčím řízení, než začala jednat ve věci samé.³³¹ Toto ustanovení lze interpretovat jako fikci, že strana, která námitku neplatnosti rozhodčí smlouvy neuplatnila, s ní vlastně souhlasila. Zrušení rozhodčí smlouvy z důvodů její neplatnosti je okolnost zhojitelná vůlí stran. Účelem tohoto ustanovení je zabránit situaci, kdy by si strana nechala námitku neplatnosti rozhodčí smlouvy až do fáze zrušení rozhodčí smlouvy a nebyla účelově (zne)užívána (např. straně se nezamlouvá výsledek rozhodčího řízení).³³²

Tato úprava platila do nabytí účinnosti spotřebitelské novely obecně pro všechny typy řízení. S ohledem na specifické postavení spotřebitele a jeho možnou nižší míru informovanosti byla tato úprava podrobena rozsáhlé kritice. Byla také v rozporu s článkem 6 Směrnice 93/13/ES a rozhodnutí SDEU ve věci *Claro v. Móvil*. Směrnice

329 ŽÍLA, T. Spotřebitelské spory a rozhodčí doložky. *E-pravo* [online]. Vydáno 22. 10. 2010 [citováno 10.1.2011]. Dostupné z <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spotrebitel-ske-spory-a-rozhodci-dolozky-67454.html>>. ISSN 1213-189X.

330 Rozsudek *Claro v. Móvil*, body 7–13.

331 Toto ustanovení je podobné článku 23 španělského rozhodčího zákona, které bylo předmětem předběžné otázky v případě *Claro v. Móvil*.

332 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. S. 333. ISBN 978-80-7357-324-9.

93/13/ES nebyla řádně implementována do českého právního řádu.³³³ Spotřebitel byl povinen uplatnit námitku neplatnosti rozhodčí smlouvy nejpozději, než začne jednat ve věci samé. V této době ale nemusel mít dostatek informací o důsledcích nepodání takového návrhu a tím se ještě více prohlubovaly protiprávní účinky takové rozhodčí doložky. Spotřebitel v řadě případů vůbec netušil, že doložka je nekalým smluvním ujednáním a že je třeba ji v takové lhůtě namítnout.

Z těchto důvodů byla na základě spotřebitelské novely vložena do § 33 poslední věta, podle které tato lhůta (uplatnění tohoto důvodu nejpozději, než strana začala jednat ve věci samé), neplatí, jde-li o spory ze spotřebitelských smluv. Touto úpravou se česká právní úprava dostala do souladu s judikaturou SDEU a požadavky EU na účinnou ochranu spotřebitele v rozhodčím řízení.

4.4.7 Nezpůsobilý rozhodce

V rozhodčím řízení ve spotřebitelských sporech dochází často k situaci, kdy součástí smlouvy jsou obchodní podmínky obsahující volbu rozhodce *ad hoc*. Běžně se jedná o rozhodce nebo arbitrážní centrum, které s podnikatelem dlouhodobě při řešení sporů spolupracuje a je na podnikateli finančně závislé.

Nezpůsobilost rozhodce můžeme interpretovat nejen jako nezpůsobilost k právům a povinnostem, nezpůsobilost daná tím, že nebyl povolán k rozhodování, ale také, není-li dána podmínka nestrannosti, nepodjatosti nebo dle rozhodného práva existuje další překážka typu nekompatibilita funkcí.³³⁴ Dle některých komentářů nelze nestrannost rozhodce podřadit pod § 31 písm. c) ZRŘ, a to zejména z důvodů jazykové interpretace ustanovení a chybějící judikatury v této otázce.³³⁵ Významnou otázkou je, jaký je obsah pojmu „nestrannost“ rozhodce. ZRŘ jej přímo nedefinuje. Je možné jej srovnat s nestranností například advokátů.³³⁶

---

333 NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term: Some observations on the ECJ's *Claro* case. In *Cofola 2008* [online]. 1. vyd. Brno: Právnická fakulta MU, 2008 [citováno 15. 12. 2010]. s. 76-89., 14 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/mps/novy_zdenek.pdf>. ISBN 978-80-210-4629-0>; ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M. a kol. *Občanský zákoník I § 1 až 549. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. § 55-10. ISBN 978-80-7400-108-6.

334 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 303. ISBN 978-80-7357-324-9.

335 NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term from the Perspective of Czech and EC Law. *Global Jurist* [online]. 2009, vol. 9, iss. 4 (Topics), Article 1 [citováno 1. 12. 2010]. Dostupné z <<http://www.bepress.com/gj/vol9/iss4/art1/>>.

336 K nestrannosti a etice rozhodců vizte *IBA Rules of Ethics for International Arbitrators* [online]. IBA, vydáno 9. 7. 2008 [citováno 21. 1. 2010]. Dostupné z <<http://www.ibanet.org/Search/Default.aspx?q=ethics>>.

Ustanovení § 31 písm. c) ZRŘ je nutné číst společně s § 33 ZRŘ. Soud zamítne návrh na zrušení rozhodčího nálezu z důvodu nezpůsobilosti rozhodce, pokud strana tento důvod neuplatnila v rozhodčím řízení, než začala jednat ve věci samé.³³⁷ Stejně jako u předchozího důvodu, i zde se promítla spotřebitelská novela ZRŘ. Stejně jako u důvodu spočívajícím v neplatnosti rozhodčí smlouvy, jedná-li se o spory ze spotřebitelských smluv, toto časové omezení neplatí (k tomu srov. § 33 ZRŘ *in fine*).

4.4.8 Rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců

Tento důvod lze považovat za nadbytečný. Tato situace může vzniknout v případech úmrtí rozhodce a další uplatní *votum separatum*.³³⁸ Nicméně tento důvod byl přesto do systematiky § 31 ZRŘ zařazen, neboť dle § 25 odst. 1 ZRŘ je nutnou podmínkou rozhodčího nálezu usnesení většiny rozhodců.

4.4.9 Straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat

V případě obrany spotřebitele proti nekalé rozhodčí doložce lze jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezu využít také § 31 písm. e) ZRŘ, který upravuje situaci, kdy straně (spotřebiteli) nebyla dána možnost spor před rozhodcem projednat. Jako případ porušení základních procesních práv strany v režimu tohoto ustanovení lze uvést: jazyk řízení, nedostatečná možnost pro navržení a provedení důkazů, doručování a další.

V rozhodčím řízení ve spotřebitelských sporech je spotřebiteli obvykle dána velice krátká doba na to, aby se na řízení připravil a přednesl své argumenty před rozhodcem, zejména před *ad hoc* rozhodcem zvoleným podnikatelem. Součástí rozhodčí doložky ve spotřebitelské formulářové smlouvě bývá ustanovení o podobě rozhodčího řízení pouze na základě písemných podkladů. Spotřebitel v řadě případů se řízení přímo neúčastní. Problémem by mohlo být, pokud by si strany v rozhodčí doložce sjednaly postup v řízení pouze na základě písemných podkladů bez nařízeného ústního jednání, případně cestou elektronických komunikačních prostředků.

4.4.10 Nedovolené nebo nemožné plnění dle českého práva

V kontextu § 31 písm. f) ZRŘ se jedná o situaci, kdy rozhodčí nález ve výroku překročí nárok uplatněný stranou. Jak uvádí Rozehnalová, jedná se o problematický důvod pro oblast mezinárodní. A to v případech, kdy se jedná o plnění nedovolené dle tuzemského práva, ale možné dle práva cizího, na jehož území se žádá o výkon rozhodčího nálezu.³³⁹

337 Toto ustanovení je podobné článku 23 španělského rozhodčího zákona, které bylo předmětem předběžné otázky v případě *Claro v. Móvil*.

338 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 304. ISBN 978-80-7357-324-9.

339 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 306. ISBN 978-80-7357-324-9.

4.4.11 Rozhodčí nález je v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem

Tento důvod byl do ZRR vložen na základě spotřebitelské novely. Je určen speciálně pro řízení o zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve spotřebitelském řízení.

Na jedné straně lze chápat *ratio* vedoucí českého zákonodávce k vytvoření tohoto speciálního důvodu pro zrušení rozhodčího nálezu ve spotřebitelských sporech. Na straně druhé se domníváme, že jeho formulace není šťastná.

Text ustanovení „rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele“ považujeme za v přímém rozporu s podstatou smyslem rozhodčího řízení. Ona formulace „rozpor s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele“ a „zjevný rozpor s dobrými mravy“ totiž podle našeho názoru vede k přezkumu rozhodčího nálezu ve věci samé.

V tomto ohledu lze identifikovat další negativní důsledek. Tímto ustanovením se *de facto* stává z rozhodčího řízení ve spotřebitelských věcech jakési prvoinstanční řízení. Rozhodčí nález bude tedy v „druhém“ stupni přezoumán obecným soudem v rámci zrušovacího řízení. Opačně Bělohlávek, podle kterého „nejde ... o plnohodnotný přezkum ve věci samé, nýbrž jen o přezkum ohledně základních pilířů právního řádu.“³⁴⁰

Je nutné se také zabývat formulací rozsahu a okruhu právních předpisů, jejichž porušení může být důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu ve spotřebitelském sporu. Jak uvádí Carbol, pojem „právní předpisy stanovené na ochranu spotřebitele“ je nutné považovat za užší než pojem „ustanovení směřující k ochraně spotřebitele“. Bude se tedy jednat o právní předpisy, které vznikly přímo za účelem ochrany spotřebitele.³⁴¹

Další otázkou může být ona „zjevnost“ rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem. Institut veřejného pořádku je znám a používán v rámci mezinárodního rozhodčího řízení. Včlenění tohoto důvodu mezi důvody pro zrušení rozhodčího je vhodné i s ohledem na judikaturu SDEU. Rozpor s veřejným pořádkem jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezu obsahují i jiné právní úpravy. Jako příklady lze uvést Rakousko, Belgie, Francii, Itálii, Nizozemí, Švédsko a Švýcarsko.³⁴²

---

340 BĚLOHLÁVEK, A. J. Změny v rozhodčím řízení. *Bulletin advokacie* [online]. 2012, č. 5 [citováno 30.4.2013]. Dostupné z ASPI [právní informační system].

341 CARBOL, K. Zamyšlení nad řešením spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení aneb co přinesla novela zákona o rozhodčím řízení. *Právní forum* [online]. 2012, č. 7 [citováno 1.5.2013]. Dostupné z ASPI [databáze právních předpisů]. s. 5.

342 POUDRET, S., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd ed.

Rozpor s veřejným pořádkem obsahuje i Vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži (dále citováno jako Vzorový zákon UNCITRAL)³⁴³, jehož úpravou se inspiroval český ZRR.³⁴⁴ Vzorový zákon UNCITRAL obsahuje taxativní výčet pravidel pro zrušení rozhodčího nálezu v článku 34. Legislativní historii tohoto článku lze uvést slovy: „*The issues relating to setting aside or annulment of arbitral award are amongs the most difficult ones to be settled in the Model Law.*“³⁴⁵ Výčet důvodů, pro které je možné rozhodčí nález zrušit, sleduje důvody uvedené v článku X Evropské úmluvy a článku V Newyorské úmluvy. Vzorový zákon UNCITRAL patří mezi úspěšné návrhy, jeho úpravou se inspirovala řada států. I díky Vzorovému zákonu UNCITRAL „*dosáhlo rozhodčí řízení už ve 20. století jistý stupeň internacionalizace a harmonizace, ke kterému má civilní procesní právo ještě hodně daleko.*“³⁴⁶

Vzorový zákon UNCITRAL rozděluje důvody pro zrušení rozhodčího nálezu do dvou skupin. První jsou důvody, které se uplatní na návrh stran. Jsou jimi: Nezpůsobilost stran, neplatnost rozhodčí smlouvy; strana řízení nebyla informována o jmenování rozhodce nebo jí bylo jinak znemožněno účastnit se řízení; složení rozhodčího senátu, rozhodčí řízení nebo otázky řešené v rozhodčím řízení nebyly v souladu s dohodou stran (pokud se nejednalo o dohodu, která byla v rozporu s kogentními normami státu). Druhou kategorií jsou důvody, které musí soud uplatnit ex officio. Těmito důvody jsou nearbitrabilita sporu a rozpor s veřejným pořádkem. Veřejný pořádek ve smyslu Vzorového zákona UNCITRAL zahrnuje problematiku týkající se jak základních principů hmotného práva a spravedlnosti, tak procesních otázek.³⁴⁷ Výčet důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu je taxativní. Vzorový zákon tím odráží moderní trend směrem ke konečnosti rozhodčích nálezů.³⁴⁸

London: Sweet & Maxwell Ltd., 2007. s. 719 a násl. ISBN 978-0-421-93210-4.

- 343 *UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration, with amendments as adopted in 2006* [online]. United Nations Commission on International Trade Law [citováno 1. 4. 2010]. Dostupné z <http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/1985Model_arbitration.html>.
- 344 MOTHEJZLÍKOVÁ, J., STEINER, V. et al. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s přílohami. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1996. s. 108. ISBN 80-7179-034-6.
- 345 BINDER, P. *International Commercial Arbitration and Conciliation in UNCITRAL Model Law Jurisdictions*. 2nd ed. London: Sweet and Maxwell, 2005. s. 7-004. ISBN 0421-861-207.
- 346 ZAHRADNÍKOVÁ, R. Vítězné tažení Modelového zákona UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži. *Jurisprudence*. 2006, s. 3. ISSN 1212-9909.
- 347 SHEPPARD, A. Interim ILA Report on Public Policy as a Bar to Enforcement of International Arbitral Awards. *Arbitration International* [online]. 2003, Vol. 19, No. 2, s. 217–248. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
- 348 REDFERN, A., HUNTER, M. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*

Jak bylo uvedeno, veřejný pořádek a jeho porušení jedním z důvodů odepření uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu (§ 39 písm. c) ZRŘ, článek V odst. 2 písm. b) Newyorské úmluvy).³⁴⁹ Spotřebitelskou novelou byl tento institut „vtažen“ do vnitrostátního rozhodčího řízení. Je zřejmě možné očekávat, že při výkladu tohoto pojmu budou české soudy vycházet z judikatury týkající se výhrady veřejného pořádku v rozhodčím řízení s mezinárodním prvkem. Jako příklad lze uvést Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2010: „*Obecně však lze říci, že rozpor s veřejným pořádkem je sledován tehdy, jestliže by přiznání účinku vykonatelnosti rozhodčího nálezu odporovalo základním principům ústavního a právního řádu, společenského zřízení a veřejného pořádku vůbec, přičemž by se jednalo o porušení takového zájmu, na kterém je třeba zcela jednoznačně a v každém ohledu trvat. Rozpor s veřejným pořádkem se týká případů, kdy v řízení, z něhož příslušné rozhodnutí cizozemského soudu vzešlo, byla porušena základní práva účastníka řízení; trvání na ochraně základních práv jednotlivce bezpochyby j takovým základním principům právního řádu v České republice náleží.*“³⁵⁰ Lze se domnívat, že do kategorie zjevného rozporu s veřeným pořádkem budou podřazeny situace porušení procesních práv – právo účastníka řízení na spravedlivý proces, nedoručení návrhu na zahájení rozhodčího řízení, nedoručení rozhodčího nálezu apod.

4.4.12 Rozhodčí smlouva ve spotřebitelském sporu neobsahuje předepsané informace dle § 3 odst. 5 ZRŘ

Druhým důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu, který byl spotřebitelskou novelou ZRŘ vytvořen speciálně pro spotřebitelské rozhodčí řízení, je dle § 31 písm. h) ZRŘ nesoulad rozhodčí smlouvy³⁵¹ týkající se sporů ze spotřebitelských smluv se zákonem stanoveným obsahem. Jak je patrné, jde o jistou duplicitu směrem k důvodu pro zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 písm. b). Jak uvádí Bělohávek, v obou dvou důvodech „*je samotným důvodem zrušení absence subjektivní arbitrability.*“³⁵²

on. 4th ed. London: Sweet and Maxwell, 2004. s. 499. ISBN 978-0-421-89290-3

349 K bližší analýze odepření uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu z důvodu porušení veřejného pořádku srov. například ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 306. ISBN 978-80-7357-324-9. s. 364 a násl.

350 Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2010, sp. zn. IV. ÚS 189/10.

351 Je nutné uvést, že ZRŘ bohužel používá na různých místech promiskuitně pojmy „rozhodčí smlouva“ a „rozhodčí doložka“. Domníváme se, že v tomto není úmysl. Toto zaměňování pojmů vzniklo podle našeho názoru jistým „novelizačním přeseš“, kterému byl ZRŘ vystaven. K řádnému vysvětlení těchto pojmů srov. například ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 3. aktual. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2013. 400 s. ISBN 978-80-7478-005-2. s. 124 a násl.

352 BĚLOHLÁVEK, A. J. Změny v rozhodčím řízení. *Bulletin advokacie* [online]. 2012, č. 5

Ustanovení § 31 písm. h) je speciální úpravou k § 31 písm. b) ZRŘ. Nedodržení povinného obsahu rozhodčí smlouvy ve spotřebitelské věci je stiženo její neplatností.

Povinný obsah rozhodčí smlouvy ve spotřebitelských smlouvách je výslovně uveden v § 3 odst. 5 ZRŘ. Dle tohoto ustanovení musí rozhodčí smlouva „obsahovat také pravdivé, přesné a úplné informace o

- a) rozhodci nebo o tom, že rozhoduje stálý rozhodčí soud,
- b) způsobu zahájení a formě vedení rozhodčího řízení,
- c) odměně rozhodce a předpokládaných druzích nákladů, které mohou spotřebiteli v rozhodčím řízení vzniknout a o pravidlech pro jejich přiznání,
- d) místu konání rozhodčího řízení,
- e) způsobu doručení rozhodčího nálezu spotřebiteli a
- f) tom, že pravomocný rozhodčí nález je vykonatelný.

Jak uvádí Rozehnalová, tato úprava dopadá pouze na smlouvy uzavírané před vznikem sporu, tedy rozhodčí doložky. Nedopadá na smlouvy o rozhodci, tedy na situace, kdy spor vznikl, a strany uzavírají rozhodčí smlouvu.³⁵³

Tuto výslovnou úpravu lze jistě přivítat. V souvislosti s těmito požadavky však lze již nyní identifikovat některé otázky. A to především rozsah požadavku na uvedení rozhodce. Ustanovení § 3 odst. 6 ZRŘ umožňuje, aby v případě, kdy je rozhodování svěřeno rozhodčí smlouvou stálému rozhodčímu soudu, byl tento obsahový požadavek splněn také odkazem na statuty a řády stálých rozhodčích soudů vydávaných podle § 13 ZRŘ. Otázkou však zůstává situace, kdy je v rozhodčí doložce určen konkrétní rozhodce nebo *ad hoc* rozhodčí instituce. Do jaké míry musí být osoba rozhodce identifikována? Bude možné takto uvedeného rozhodce nahradit? Je nutné, aby rozhodčí doložka obsahovala konkrétní jméno rozhodce? Nebo bude postačovat odkaz na tzv. *appointing authority* nebo pravidla a řády rozhodčí instituce? Podle Rozehnalové jde o vazbu mezi ustanoveními § 3 odst. 5 a § 7 odst. ZRŘ. Při jejím zkoumání bude nutné využít především účelový výklad, a to nutnou míru ochrany spotřebitele.³⁵⁴ S ohledem na smysl a cíl spotřebitelské novely bude podle našeho názoru nutné přijmout velmi restriktivní výklad předmětného ustanovení.

[citováno 30.4.2013]. Dostupné z ASPI [právní informační systém].

353 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 3. aktual. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2013. 400 s. ISBN 978-80-7478-005-2. s. 179.

354 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 3. aktual. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2013. 400 s. ISBN 978-80-7478-005-2. s. 180.

Jak uvádí Bělohávek, tento speciální důvod pro zrušení rozhodčího nálezu je nutné vnímat také v kontextu rekonstrukce českého občanského zákoníku. Nový občanský zákoník posiluje smluvní autonomii stran a s tím princip relativní neplatnosti proti absolutní neplatnosti.³⁵⁵

ZRŘ kromě požadavků na obsah rozhodčí smlouvy obsahuje úpravu procesu uzavírání této smlouvy. Tyto požadavky jsou upraveny v § 3 odst. 3 a 4 ZRŘ.³⁵⁶

Rozhodčí smlouva sjednáváná se spotřebitelem musí být sjednána samostatně. Nesmí být součástí podmínek, kterými se řídí smlouva hlavní, jinak je neplatná (§ 3 odst. 3 ZRŘ). Z tohoto vyplývá, že neplatnou bude rozhodčí doložka, která je obsažena v obchodních podmínkách. Je otázkou, zda tento důvod neplatnosti dopadá i tam, kde je rozhodčí doložka součástí individuální smlouvy nebo je součástí individuální části formulářové smlouvy. Jak uvádí Rozehnalová, toto „je spíše účelovou interpretací vycházející z důvodové zprávy. Neboť termín „je součástí podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní“ lze spíše vztáhnout k oněm například obchodním podmínkám než k ujednáním obsaženým v individuální části smlouvy či k případům, kdy je spotřebitelská smlouva obsahující rozhodčí doložku sjednávána individuálně.“³⁵⁷

Ustanovení § 3 odst. 4 ZRŘ obsahuje úpravu prekonsensuální fáze uzavírání smlouvy se spotřebitelem. Dle tohoto ustanovení: „S dostatečným předstihem před uzavřením rozhodčí doložky pokytné podnikatel spotřebiteli náležitě vysvětlení, aby byl schopen posoudit, jaké důsledky pro něho mohou uzavřením rozhodčí doložky nastat. Náležitým vysvětlením se rozumí vysvětlení všech následků rozhodčí doložky.“ Z hlediska kontaktní praxe mohou podle našeho názoru vzniknout interpretační obtíže s rozsahem vyžadovaného „náležitého vysvětlení“, které je povinen podnikatel poskytnout spotřebiteli. Stejně tak je možné si klást otázku související s dokazováním poskytnutí náležitého vysvětlení. Zřejmě až následná praxe ukáže, jaký rozsah bude toto náležité vysvětlení mít, resp. jaké okolnosti a důsledky a v jaké formě bude muset podnikatel poskytnout spotřebiteli poskytnout.

---

355 BĚLOHLÁVEK, A. J. Změny v rozhodčím řízení. *Bulletin advokacie* [online]. 2012, č. 5 [citováno 30. 4. 2013]. Dostupné z ASPI [právní informační systém]. s. 7.

356 Jak uvádí Rozehnalová, zařazení obsahových požadavků na rozhodčí smlouvu ve spotřebitelských věcech do § 3 ZRŘ je zvláštní a z našeho pohledu ne příliš vhodné. Ustanovení § 3 ZRŘ upravuje v odst. 1 a 2 formu rozhodčí smlouvy. Nová právní úprava obsahuje úpravu podoby rozhodčí smlouvy, požadavky na prekonsensuální fázi a obsah rozhodčí smlouvy vztahující se ke spotřebitelské smlouvě. Blíže k tomu srov. ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 3. aktual. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2013. 400 s. ISBN 978-80-7478-005-2. s. 177.

357 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 3. aktual. vyd. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2013. 400 s. ISBN 978-80-7478-005-2. s. 178.

4.4.13 Obnova řízení³⁵⁸

Zrušení rozhodčího nálezu z důvodů zakládajících obnovu řízení je zvláštní, objevil se v návrhu zákona až dodatečně a není ani odbornou literaturou jednoznačně přijímán.³⁵⁹ Účel institutu obnovy řízení v rozhodčím řízení sám o sobě neexistuje a jeho zařazení je možné považovat za nesystematické. Národní právní předpisy *legis arbitri*, které umožňují zrušení rozhodčího nálezu z důvodů nově zjištěných skutečností, jsou výjimečné a jsou považovány za excesivní a atypické.³⁶⁰ Jedná se zejména o Rakousko³⁶¹, Slovensko³⁶² a Českou republiku (vizte dále). Naopak dle jiných autorů bylo zařazením tohoto důvodu ke zrušení rozhodčího nálezu do zákona o rozhodčím řízení vyhověno požadavkům právní praxe. „*Bylo by v rozporu s myšlenkou spravedlnosti rozhodování, kdyby nebylo možné docílit nápravy v případech, pro které jinak podle obecných předpisů platí důvody obnovy řízení*“.³⁶³

Účastníci se nemohou vzdát práva na zrušení rozhodčího nálezu z důvodů obnovy řízení. Jakékoliv smluvní omezení by bylo považováno za absolutně neplatné a nezpůsobilé přivodit právní účinky.³⁶⁴ To je rozdíl oproti úpravě ve slovenském zákoně č. 244/2002

- 358 Tato kapitola byla zpracována na základě konferenčního příspěvku autorky KYSELOVSKÁ, T. Obnova řízení jako důvod ke zrušení rozhodčího nálezu. In Dávid, Radovan – Sehnálek, David – Valdhan, Jiří. *Dny práva – 2010 – Days of Law, 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity, The conference proceedings*. 1. vyd. Brno: Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5305-2.
- 359 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 306. ISBN 978-80-7357-324-9.
- 360 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1239. ISBN 978-80-7400-096-6.
- 361 § 611 odst. 2 bod 6, Zivillprozessordnung. „(1) *Gegen einen Schiedsspruch kann nur eine Klage auf gerichtliche Aufhebung gestellt werden. Dies gilt auch für Schiedssprüche, mit welchen das Schiedsgericht über seine Zuständigkeit abgesprochen hat. (2) Ein Schiedsspruch ist aufzuheben, wenn 6. die Voraussetzungen vorhanden sind, unter denen nach § 530 Abs. 1 Z 1 bis 5 ein gerichtliches Urteil mittels Wiederaufnahmeklage angefochten werden kann.*“ [online] [21. 11. 2010]. Dostupné z <http://www.jusline.at/611_Antrag_auf_Aufhebung_eines_Schiedspruchs_ZPO.html>.
- 362 § 40 odst. 1 písm. h) zákona č. 244/2002 Z. z., o rozhodcovskom konani. „(1) *Účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tužemského rozhodcovského rozsudku, len ak ... h) sú dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona.*“
- 363 MOTHEJZLÍKOVÁ, J., STEINER, V. et al. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s přílohami. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1996. s. 107. ISBN 80-7179-034-6.
- 364 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1241. ISBN 978-80-7400-096-6.

Z. z., o rozhodcovském konaní (dále citováno jako ZRK). Dle § 42 ZRK „*ustanovenia týkajúce sa zrušenia rozhodcovského rozsudku nemôžu účastníci rozhodcovského konania v rozhodcovskej zmluve vylúčiť okrem dôvodu podľa § 40 písm. h)*“ (obnova řízení).³⁶⁵

Ustanovení § 31 písm. i) ZRŘ týkající se obnovy řízení přímo odkazuje na § 228 odst. 1 písm. a) a b) OSŘ. Dle § 228 odst. 1 písm. a) OSŘ jsou takovými důkazy skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl účastník v původním řízení použít za předpokladu, že pro něj mohou přivodit příznivější rozhodnutí ve věci³⁶⁶ (například křivá výpověď svědka nebo znalce, důkaz o zfalšování listiny přiložené k důkazům). Musí se ale jednat o skutečnosti, které v době původního řízení objektivně existovaly v době od zahájení řízení (§ 14 ZRŘ) do jeho skončení (§ 23 ZRŘ) a účastník řízení je nemohl bez své viny použít v řízení před rozhodci.^{367, 368} Zároveň se musí jednat o okolnosti zcela nové, které nevyšly najevo v souvislosti s tvrzením stran nebo jinými důkazy provedenými v rozhodčím řízení.³⁶⁹ Dle § 20 ZRŘ mohou rozhodci provádět pouze takové důkazy, které jim strany nebo jiné osoby poskytnou. Rozhodci mohou vyslýchat osoby, které se k rozhodčímu řízení dobrovolně dostaví a poskytnou výpověď. Rozhodci zároveň pro to, aby byl zjištěn skutkový stav věci potřebný pro rozhodnutí (§ 19 odst. 2 ZRŘ), mohou provádět i jiné důkazy nutné pro rozhodnutí. Důkazy jsou v rozhodčím řízení, stejně jako v občanském soudním řízení, hodnoceny podle zásady volného ohodnocení důkazů zakotvené v ustanovení § 132 OSŘ, které je podle ustanovení § 30 ZRŘ přiměřeně použitelné i na řízení rozhodčí.³⁷⁰ V případě, že účastník navrhl důkaz a ten na základě rozhodnutí rozhodců nebyl proveden, není dán důvod ke zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 písm. i) ZRŘ. Dle *Bělohávka „v rozhodčím řízení nelze poskytnout prostor pro*

365 § 42 zákona ZRŘ.

366 K tomu například vizte Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2001, sp. zn. 20 Cdo 1419/2000.

367 DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201–376. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1804. ISBN 978-80-7400-107-9.

368 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2004, sp. zn. 22 Cdo 2347/2003. „*Důvodem pro obnovu řízení nemohou být skutečnosti, které nastaly až po skončení původního řízení, nýbrž jen skutečnosti, které tu už byly předtím.*“

369 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 243. ISBN 80-7179-629-8.

370 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2004, sp. zn. 22 Cdo 1303/2005. „*Nemožnost použít skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazů bez své viny v původním řízení je mіньna nemožnosť provést dokazování v soudním řízení nebo nemožnost označit nebo předložit ty skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy účastníkem řízení vůči soudu. Nejde tu o případy neprovedení možného dokazování soudem ohledně těch skutečností, rozhodnutí a důkazů, které byly účastníkem řízení označeny, avšak soudem byly pokládány za nerozhodné, a proto k jejich dokazování nebylo přikročeno.*“

spekulaci ohledně navržení důkazů tak, aby byly způsobeny případné průtahy ve věci“.³⁷¹ Zákon ovšem nevylučuje spojení více důvodů ke zrušení rozhodčího nálezu. A to, bude-li se jednat o rozhodnutí, která by podpořila závěr, že rozhodci by rozhodli jinak v případě existence a známosti takového rozhodnutí. Například soud rozhodne o vyloučení rozhodce až po vydání rozhodčího nálezu dle § 12 odst. 2 ZRŘ, bude dán důvod ke zrušení dle § 31 písm. i) v návaznosti na důvod dle § 31 písm. c) ZRŘ.³⁷²

Aplikace § 31 písm. i) ZRŘ na případy možných trestněprávních okolností, které by souvisely s vydáním rozhodčího nálezu, je rozporuplná. V případě, že by vydání rozhodčího nálezu bylo ovlivněno spácháním trestného činu (ke kterému došlo v průběhu nebo v souvislosti s rozhodčím řízením), nejednalo by se o důvod dle § 31 písm. i) ZRŘ. Dle Bělohávka by v takovém případě bylo nutné podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu ihned na základě domněnky o spáchání trestného činu (§ 233 OSŘ upravuje subjektivní tříměsíční lhůtu, která počíná běžet dnem, kdy se oprávněný dozví o důvodu obnovy).³⁷³ Na tyto případy by navíc dopadala úprava v § 229 odst. 1 písm. g) OSŘ, který upravuje žalobu pro zmatečnost. Pokud by tak došlo k vydání rozhodčího nálezu z důvodů trestného činu rozhodce, nejednalo by se zřejmě o důvod ve smyslu § 31 písm. i) ZRŘ (pokud by se tím zároveň nenaplnily důvody pro obnovu řízení).³⁷⁴

Dle § 228 odst. 1 písm. b) OSŘ je dalším důvodem, lze-li provést důkazy, které nemohly být provedeny v původním řízení, a mohou přivodit příznivější rozhodnutí ve věci toho účastníka, který zrušení rozhodčího nálezu soudem navrhuje. Například, nebyly-li splněny podmínky dle § 20 odst. 1 ZRŘ. Musí se jednat o překážku objektivní povahy (označený svědek byl neznámého pobytu, listina se ztratila apod.).³⁷⁵

Návrh na zrušení rozhodčího nálezu z těchto důvodů musí obsahovat vedle obecných náležitostí právního podání označení napadaného rozhodčího nálezu, proti kterému směřuje, uplatněný důvod obnovy a důkazy k tomuto, čeho se navrhovatel domáhá a skutečnost svědčící o tom, že byl návrh podán včas a v zákonné lhůtě.³⁷⁶

371 Výjimečně by se mohlo jednat o důvod dle § 31 písm. e) ZRŘ. BĚLOHLÁVEK, A., J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 244. ISBN 80-7179-629-8.

372 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 244. ISBN 80-7179-629-8.

373 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1245. ISBN 978-80-7400-096-6.

374 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1252. ISBN 978-80-7400-096-6.

375 DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201–376. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. S. 1805. ISBN 978-80-7400-107-9

376 MOTHEJZLÍKOVÁ, J., STEINER, V. et al. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu roz-*

Ačkoliv judikatura k § 31 písm. i) ZRŘ je poměrně omezená, lze jako příklad uvést rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 10. 2004, sp. zn. 7 Cm 18/2004 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 11. 2005, sp. zn. 5 Cmo 184/2005.³⁷⁷ Žalobkyně podala návrh na zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 písm. i) ZRŘ. Skutečnosti, které nemohla bez své viny použít v rozhodčím řízení a které by jí mohly přinést příznivější rozhodnutí ve věci, byly dokumentovány v rámci konkurzního řízení a na něj navazující incidentní věci. Žalobkyně namítala, že v dané věci existovalo rozhodnutí, které by mohlo přivodit příznivější rozhodnutí ve věci a žalobkyně se o něm dozvěděla až po doručení rozhodčího nálezu. Jednalo se o listinu, ve které byla podle žalobkyně zavedena „nová skutečnost“. Tato listina byla součástí incidentního spisu v řízení, jehož byla žalobkyně účastnicí. Soud se ztotožnil se žalobkyní, že se jednalo o „novou skutečnost“. Nikoliv však v tom, že nemohla tuto skutečnost uplatnit v rozhodčím řízení. Žalobkyně byla účastníkem incidentního řízení. Do spisu k tomuto řízení byla založena listina, o kterou opírá nárok na zrušení rozhodčího nálezu. Tato listina byla ve spisu dokumentována před samotným jednáním rozhodčího soudu. Před vydáním rozhodčího nálezu mohla žalobkyně sama nebo její právní zástupce tuto skutečnost ze spisu zjistit. Žalobkyně mohla objektivně tyto skutečnosti uplatnit a tím nebyly splněny podmínky § 31 písm. i) ZRŘ. Pokud se týče nahlížení do spisů, je jen na vlastním uvážení osob, zda tohoto práva využijí, či nikoliv.

Lhůta pro možnost podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu z důvodů zajištění právní jistoty stran není neomezená. Dle § 32 ZRŘ návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem musí být podán do tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu té straně, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá. Jedná se o objektivní, zákonnou a prekluzivní lhůtu, kterou není možno prominout ve smyslu § 58 odst. 1 OSŘ. Jde o lhůtu poměrně krátkou, která ale vychází z podstaty rozhodčího řízení jako alternativního řešení sporů zejména v obchodním styku, „*kdy je nutno co nejrychleji fixovat právní poměry stran a zajistit jejich právní jistotu*“.³⁷⁸

Dle § 32 odst. 2 ZRŘ „*podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu nemá odkladný účinek na vykonatelnost rozhodčího nálezu. Na žádost povinného může však soud vykonatelnost rozhodčího nálezu odložit, jestliže by neprodleným výkonem rozhodčího nálezu brozila závažná újma nebo jestliže je z návrhu na zrušení rozhodčího nálezu možné usuzovat, že je důvodný*“. Tato lhůta vyvolává otázky zejména ve vazbě na důvod dle §

---

hodčích nálezů s přílohami. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1996. s. 107. ISBN 80-7179-034-6.

377 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo.* Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s.1257. ISBN 978-80-7400-096-6.

378 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.* Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 249. ISBN 80-7179-629-8.

31 písm. i) ZRŘ. A to, zda se týká jen důvodů uvedených v § 31 pod písmeny a) až h) ZRŘ, a nikoliv z důvodů pro obnovu řízení. V takovém případě by se uplatnily lhůty stanovené OSŘ v § 233 a 234. Dle Rozehnalové (a podobně Bělohávek³⁷⁹) ale obnova řízení není v režimu zákona o rozhodčím řízení mimořádným opravným prostředkem. „Zákon se tak odvolává pouze na důvody k obnově, a nikoliv na institut obnovy podle občanského soudního řádu“.³⁸⁰ Dle § 30 ZRŘ „nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro řízení před soudem podle tohoto zákona obdobně ustanovení občanského soudního řádu“. § 32 ZRŘ stanoví lhůty bez ohledu na povahu důvodů. Opačně Mothejzíkova, podle které se počítání lhůt pro § 31 písm. i) ZRŘ řídí ustanovením OSŘ, upravující lhůty pro podání návrhu na obnovu řízení (§ 233 OSŘ). Argumentace pro takovou aplikaci OSŘ ovšem v uvedeném komentáři chybí.

Závěrem lze shrnout, že aplikace obnovy řízení v rozhodčím řízení není prosta problémů. Jako hlavní výtka lze uvést nesystematičnost úpravy tohoto institutu v rámci rozhodčího řízení. Česká republika je jednou z mála zemí, která obnovu řízení v předpise legis arbitri upravuje. Je předmětem diskuze, nakolik existence tohoto důvodu v zákoně o rozhodčím řízení odpovídá funkcím a podstatě rozhodčího řízení.

4.5 Zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí

Pokud by spotřebitel nepodal návrh na zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 ZRŘ, může využít § 35 ZRŘ a bránit se nekalé rozhodčí doložce ve fázi výkonu rozhodčího nálezu. Dle tohoto ustanovení může strana, proti které byl soudem nařízen výkon rozhodnutí, podat návrh na zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí. A to bez ohledu na lhůtu stanovenou v § 32 odst. 1 ZRŘ.

Návrh na zastavení nařízení výkonu rozhodnutí může být ve spotřebitelských sporech podán podle § 35 odst. 1 písm. b) podán tehdy, jestliže „jsou důvody pro zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve sporu ze spotřebitelské smlouvy podle § 31 písm. a) až f), h) nebo pokud jsou dány důvody podle § 31 písm. g) a rozhodčí nález neobsahuje poučení o právu podat návrh na jeho zrušení soudem.“³⁸¹ I zde došlo k promítnutí judikatury SDEU do vnitrostátní právní úpravy, a to především rozhodnutí ve věci *Asturcom*. Právní úprava odkazem na důvod podle § 31 písm. g) a neexistenci poučení zároveň zohledňuje přístup, že ochrana spotřebitele nemá být absolutní. ZRŘ neposkytuje ochranu spotřebiteli, který i přes řádné poučení o možnosti podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem takový návrh včas nepodal.

379 BĚLOHLÁVEK, A., J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 249. ISBN 80-7179-629-8.

380 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 301. ISBN 978-80-7357-324-9.

4.5 Slovenská právní úprava

Cílem této části je popsat právní úpravu zrušení rozhodčího nálezu na Slovensku. Jejím účelem není podrobná analýza jednotlivých důvodů, ale provedení srovnání s českou právní úpravou vzhledem k blízkosti obou právních řádů. Jak na Slovensku, tak v České republice probíhala v posledních letech diskuze k novelizaci právní úpravy předpisů k rozhodčímu řízení s ohledem na požadavky unijního práva. Slovenská právní úprava šla „o krok“ napřed, neboť její právní úprava dříve než česká zohledňovala ochranu práv spotřebitele v rozhodčím řízení.

Ve slovenské právní úpravě jsou nekalá smluvní ujednání ve spotřebitelských smlouvách zakázána v § 53 zákona č. 40/1964, občiansky zákonník (dále citováno jako slov. OZ), který se vztahuje na ujednání nesjednaná individuálně. § 53 odst. 4 slov. OZ obsahuje demonstrativní výčet ujednání, která se považují za neplatná. Pod písmenem r) je uvedeno „*[ustanovenia, ktorá] vyžadujú v rámci dojedanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní*“. Takové ujednání je dle § 53 odst. 5 slov. OZ absolutně neplatné.³⁸¹ Slovenský OZ tak na rozdíl od stávající české právní úpravy v OZ výslovně zmiňuje rozhodčí doložku v demonstrativním výčtu nekalých smluvních ujednání.

Rozhodčí řízení ve Slovenské republice je upraveno zákonem č. 244/2002 Z. Z., o rozhodcovskom konaní ze dne 3. 4. 2002 (dále citováno jako ZRK). Tento zákon zrušil první slovenský zákon o rozhodčím řízení č. 218/1996 Z. z., o rozhodcovskom konaní. Směrnice 93/13/ES byla do slovenského právního pořádku transponována zákonem č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, a slov. OZ.

Právní úprava v ZRK byla dvakrát novelizována, zákonem č. 521/2005 Z. z. (právní úprava seznamu stálých rozhodčích soudů) a zákonem č. 71/2009 Z. z., který se týká ochrany spotřebitele.³⁸² Tzv. spotřebitelskou novelou byly do ZRK vloženy požadavky vyplývající z evropského práva na ochranu spotřebitele. „*Najmä so zreteľom na judikaturu SDEU má predkladateľ záujem udržať rozhodcovské konanie aj vo vzťahu k spotrebiteľom, ale s posilnením prvkov určených na jeho ochranu tak, aby každý rozhodcovský rozsudok, ktorým sa nerefletovalo na ustanovenia určené na ochranu spotrebiteľa, mohol preskúmať súd.*“³⁸³

---

381 Ke komentáři vizte například VOJČÍK, P. a kol. *Občiansky zákonník. Stručný komentár*. 2. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009. s. 190–196. ISBN 978-80-8078-249-8.

382 SUCHOŽA, J., PALKOVÁ, R. Právna úprava rozhodcovského konania v Slovenskej republike. *Právni forum*. 2010, č. 3, s. 108. ISSN 1214-7966.

383 Dovodová správa k zákonu č. 244/2002 Z. z., o rozhodcovskom konaní, konsolidované znenie po novele č. 521/2005 Z. z. a novele č. 71/2009 Z. z. [citováno 10. 1. 2010]. Dostupné ze systému ASPI.

Dle § 31 odst. 3 ZRK rozhoduje rozhodčí soud v souladu se smlouvou uzavřenou mezi stranami. Jako další prameny vezme do úvahy obchodní zvyklosti vztahující se na spor, zásady obchodního poctivého styku a dobrých mravů. Dále použije stejně jako obecný soud ustanovení všeobecně závazných právních předpisů na ochranu spotřebitele. Obdobně dle § 33 odst. 2 ZRK nesmí rozhodčí soud přisoudit plnění, které odporuje zákonu, obchází jej, přičít se dobrým mravům a plnění nemožné. Stejně tak nemůže přisoudit plnění ze spotřebitelské smlouvy, které je v rozporu s ustanoveními všeobecně závazných předpisů na ochranu spotřebitele, obsahují-li zejména nekalé smluvní ujednání ve smyslu Směrnice 93/13/ES. Pokud uzavření spotřebitelské smlouvy předcházela nekalá obchodní praktika, není možné přisoudit plnění v celém rozsahu. Poslední změnou j rozšíření důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu v případě, kdy byly porušeny všeobecně závazné právní předpisy na ochranu oráv spotřebitele.³⁸⁴

Právní úprava důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu v §§ 40–44 ZRK je obsahově podobná úpravě v českém ZRR. Dle § 40 odst. 1 ZRK jsou důvody pro zrušení rozhodčího nálezu následující:

- a. rozhodčí nález byl vydán ve věci, která nemůže být předmětem rozhodčího řízení;
- b. rozhodčí nález byl vydán ve věci, o které už předtím pravomocně rozhodl soud nebo se o ní pravomocně rozhodlo v jiném rozhodčím řízení;
- c. jeden z účastníků rozhodčího řízení namítá platnost rozhodčí smlouvy;
- d. rozhodlo se o věci, na kterou se rozhodčí smlouva nevztahovala, a účastník rozhodčího řízení tuto okolnost v rozhodčím řízení namítl;
- e. účastník rozhodčího řízení, jenž musí být zastoupen zákonným zástupcem, nebyl takto zastoupen nebo jménem účastníka rozhodčího řízení vystupovala osoba, která neměla plnou moc a její úkony nebyly ani dodatečně schváleny;
- f. na vydání rozhodčího nálezu se účastnil rozhodce, který byl dle § 9 ZRK vyloučen pro podjatost, anebo jehož vyloučení účastník rozhodčího řízení nikoliv ze své viny nedosáhl;
- g. byla porušena zásada rovnosti účastníků rozhodčího řízení;
- h. existují důvody, pro které lze žádat obnovu řízení dle zvláštního zákona;
- i. rozhodčí nález byl ovlivněn trestným činem rozhodce, účastníka řízení nebo znalce, za který byl pravomocně odsouzený;

384 PALKOVÁ, R. Vybrané aspekty rozhodcovského konania. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings*, 1st Edition. Brno: Masaryk University, 2009. ISBN 978-80-210-4990-1

- j. při rozhodování byly porušeny všeobecně závazné právní předpisy na ochranu práv spotřebitele.

Žalobu na zrušení rozhodčího nálezu je možné podat do 30 dní ode dne doručení rozhodčího nálezu.³⁸⁵ ZRK rozlišuje lhůtu v případě důvodu zrušení spočívající v obnově řízení, kterou je možno podat ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o důvodu obnovy řízení, nebo ode dne, kdy jej mohl poprvé uplatnit. Nejpozději však od tří let ode dne doručení rozhodčího nálezu.³⁸⁶ Důvod obnovy řízení mohou strany jako jediný výslovně vyloučit v rozhodčí smlouvě.³⁸⁷ Bude-li rozhodčí nálezu zrušen z důvodů podle § 40 písm. a) a c) ZRK, pokračuje v řízení obecný soud.³⁸⁸ Pokud bude rozhodčí nálezu zrušen z jiného důvodu, rozhodčí smlouva zůstává v platnosti, rozhodci zúčastnění na původním řízení jsou z nového projednání vyloučeni. V případě, že se účastníci řízení nedohodnou jinak, budou noví rozhodci ustanoveni podle pravidel ZRK.³⁸⁹

4.6.1 Srovnání české a slovenské právní úpravy zrušení rozhodčího nálezu

Tato podkapitola je věnována srovnání právní úpravy důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu v české a slovenské právní úpravě. Je potřeba opět zdůraznit, že není cílem podat vyčerpávající komentář jednotlivých důvodů, ale označení styčných bodů a základních rozdílů.

Na úvod je třeba uvést rozdílnou formulaci důvodů ke zrušení. Dle ZRŘ se jedná o důvody, které soud na návrh některé ze stran zruší, shledá-li jejich porušení.³⁹⁰ V případě ZRK je formulace odlišná. Účastník rozhodčího řízení se může žalobou domáhat zrušení rozhodčího nálezu z uvedených důvodů.³⁹¹ Z formulace vyplývá, že je na úvaze soudu, zda rozhodčí nálezu zruší.

ZRŘ a ZRK se v některých důvodech pro zrušení rozhodčího nálezu překrývají, některé důvody upravuje pouze ZRŘ nebo ZRK. Pokud je jejich formulace obdobná, může se lišit jejich obsah. Jako stejné důvody v obou právních úpravách lze uvést:

- Nearbitrabilita. ZRŘ i ZRK umožňují řešit v rámci rozhodčího řízení majetkové spory, o kterých je možné uzavřít smír³⁹². ZRK tyto spory omezuje

---

385 § 41 odst. 1 ZRK.

386 § 41 odst. 2 ZRK.

387 § 42 ZRK.

388 § 43 odst. 1 ZRK.

389 § 43 odst. 2 ZRK.

390 § 31 ZRŘ.

391 § 40 odst. 1 ZRK.

392 §§ 1 a 2 ZRŘ.

na obchodněprávní a občanskoprávní. Navíc výslovně zakazuje spory týkající se vlastnického a jiných práv k nemovitostem a osobního stavu.³⁹³

- Neplatnost rozhodčí smlouvy.³⁹⁴ Dle ZRŘ je účastník povinen uplatnit tento důvod v rozhodčím řízení, než začala jednat ve věci samé.³⁹⁵ ZRK takovou povinnost neupravuje.
- Rozhodčí smlouva se na věc nevztahuje. ZRŘ i ZRK tento důvod upravují.³⁹⁶ Jeho předpokladem je podání námítky již v rámci rozhodčího řízení. V případě ZRŘ ještě před tím, než strana začala jednat ve věci samé,³⁹⁷ v ZRK nejpozději při prvním úkonu ve věci samé.³⁹⁸
- Nedostatky na straně rozhodce. Podle ZRŘ se jedná o rozhodce nepovolaného k rozhodování nebo nezpůsobilého.³⁹⁹ ZRK umožňuje zrušení jen z výšece důvodů uvedených v ZRŘ, a to vyloučení rozhodce pro podjatost soudem nebo na základě žádosti účastníka.
- Straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodcem projednat.⁴⁰⁰
- Porušení všeobecně závazných právních předpisů na ochranu spotřebitele.⁴⁰¹
- Obnova řízení.⁴⁰²

ZRŘ i ZRK obsahují některé důvody, které se v druhém předpise nenacházejí. ZRŘ obsahuje na rozdíl od ZRK důvod neusnesení rozhodčího nálezu většinou rozhodců (ZRK vůbec neřeší),⁴⁰³ rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému.⁴⁰⁴ V případě ZRK je druhý důvod možné uplatnit v řízení o zastavení výkonu rozhodčího nálezu, řízení o výkonu rozhodnutí nebo v exekučním řízení.⁴⁰⁵

393 § 1 odst. 3 písm. a) a b) ZRK.

394 § 31 písm. b) ZRŘ, § 40 odst. 1 písm. c) ZRK.

395 § 33 ZRŘ.

396 § 31 písm. b) ZRŘ, § 40 odst. 1 písm. d) ZRK.

397 § 33 ZRŘ.

398 § 21 odst. 2 ZRK.

399 § 31 písm. c) ZRŘ.

400 § 31 písm. e) ZRŘ, § 40 odst. 1 písm. g) ZRK.

401 § 40 odst. 1 písm. j) ZRK, § 31 písm. g) ZRŘ.

402 § 31 písm. g) ZRŘ, § 40 odst. 1 písm. h) ZRK.

403 § 31 písm. d) ZRŘ.

404 § 31 písm. f) ZRŘ.

405 § 45 odst. 1 písm. b) ZRK.

Na rozdíl od ZRŘ obsahuje ZRK další důvody pro zrušení rozhodčího nálezu. Jedná se o:

- Překážka věci rozsouzené.⁴⁰⁶
- Nedostatek zastoupení účastníka nebo nedostatek plné moci na straně osoby jednající jménem účastníka.⁴⁰⁷
- Rozhodčí nález byl ovlivněn trestným činem rozhodce, účastníka řízení nebo znalce, za který byl pravomocně odsouzený.⁴⁰⁸

Některé z uvedených důvodů by bylo možné podřadit i pod důvody v režimu ZRŘ. Otázku *rei iudicatae* ZRŘ výslovně neupravuje, ale v tomto případě je přiměřeně použitelný § 8 OSŘ.⁴⁰⁹ Ovlivnění rozsudku trestným činem zřejmě pod důvod porušení rovného postavení stran. Nebyla-li osoba zastoupena zákonným zástupcem, není důvod pro zrušení rozhodčího nálezu, ale je důvodem pro návrh na zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí. Stejně tak, nebylo-li jednání takového zástupce dodatečně schváleno.⁴¹⁰

V rámci Ministerstva spravdivosti Slovenskej republiky působí Komisia na posudzovanie podmienok v spotřebitelských zmluvách a nekalých obchodných praktík predávajúcich. Tato Komise posuzuje podněty od občanů na nekalé obchodní praktiky a všeobecné smluvní podmínky, které jsou v rozporu se zákonem, podává podněty na spotřebitelské organizace, které mohou zahájit soudní nebo správní řízení ve jménu spotřebitelů.⁴¹¹ Na svých webových stránkách zveřejňuje informace o podaných žalobách, rozsudky SDEU, soudů členských států a slovenských soudů ve věci ochrany spotřebitele. V této souvislosti je možné příkladmo uvést dvě usnesení slovenských soudů, která zamítají návrhy na výkon rozhodčího nálezu s odkazem na eurokonformní výklad.

V usnesení Okresního soudu ve Zvolenu ze dne 8. 4. 2010⁴¹² bylo rozhodnuto o zamítnutí návrhu na výkon rozhodčího nálezu uzavřeného mezi podnikatelem a spotřebitelem. Okresní soud vycházel jak z vnitrostátního práva, tak evropských

---

406 § 40 odst. 1 písm. c) ZRK.

407 § 40 odst. 1 písm. e) ZRK.

408 § 40 odst. 1 písm. i) ZRK.

409 Zásada přiměřeného použití OSŘ na řízení před rozhodci zakotvená v § 30 ZRŘ.

410 § 35 odst. 1 písm. b) ZRŘ.

411 Více informací na <<http://www.justice.gov.sk/wfn.aspx?pg=h4c&htm=h4/komis.htm>> [citováno 10. 1. 2011].

412 Uznesenie Okresného súdu ve Zvolenu ze dne 8. 4. 2010, sp. zn. 21Er/1390/2009-7, IČS 6710215477 [citováno 15. 1. 2011]. Dostupné z <http://www.justice.gov.sk/dwn/h4/rs/rsSRspotr/oszv_21Er_1390_2009_7.pdf>.

směrníc a judikatury SDEU. Smluvní podmínky ve spotřebitelských smlouvách jsou upraveny v § 52 a násl. Občianskeho zákonníku. V době uzavření předmetné rozhodčí smlouvy (10. 8. 2008) nebyla součástí § 53 odst. 4 nepřiměřená podmínka týkající se rozhodčích doložek (ty se staly součástí právní úpravy s účinností od 1. 3. 2010). Soud uvedl, že jen na základě toho, že se tato podmínka v zákonné úpravě nenacházela, neznamená, že se nejedná o nepřiměřenou smluvní podmínku. Okresní soud užil teleologický výklad, tedy vycházel z příslušného pramene práva jako celku s důrazem na jeho účel a smysl. Účelem právní úpravy spotřebitelského práva je poskytnout spotřebiteli minimální standard ochrany stanovený Směrnicí 93/13/ES. Okresní soud uvedl, že rozhodčí soud opomněl aplikovat příslušná kogentní vnitrostátní a evropské normy na ochranu spotřebitele. Na základě eurokonformního výkladu a zásady nepřímého účinku směrníc evropského práva uvedl, že sjednání rozhodčí doložky v předmetné spotřebitelské smlouvě je nepřiměřenou podmínkou, spotřebitel jí není vázáný, neboť je v rozporu s příslušnými ustanoveními Občianskeho zákonníku a Směrnice 93/13/ES.

Usnesení Krajského soudu v Prešově ze dne 5. 5. 2010⁴¹³ se opět týkalo mimo jiné rozhodčí doložky v předem připravené standartní formulářové smlouvě, která nebyla spotřebitelem individuálně sjednána a která jej neodvolatelně zavazuje podrobit se rozhodčímu řízení. Krajský soud ve svém odůvodnění vzhledem k věci zásadního právního významu nahlédl i do historie a právní komparatistiky. Pro nutnost zvýšené ochrany spotřebitele odkázal na mimo jiné na rakouskou právní úpravu rozhodčích smluv ve spotřebitelských smlouvách, na závěry kvalifikovaných právních odborníků a probíhající diskuzi k této otázce na internetových právních fórech. Krajský soud rozhodl o možnosti dovolání vzhledem k zásadnímu právnímu významu věci. „... *súd nebude participovať na zjavnej defraudácii spotrebiteľského práva založeného rozhodcovskou doložkou. V záujme rešpektovania mezinárodnej zmluvy a naplnenia cieľa Európskej únie vylúčiť zo života spotrebiteľov nekalé podmienky v spotrebiteľských vzťahov, v záujme vyššej kvality života bežných ľudí, nevidí odvolací súd iné východisko ako záver o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky, pretože spôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa.... Neprijateľná rozhodcovská doložka sa priechi dobrým mravom a výkon práv a povinností z takejto doložky odporuje dobrým mravom.*“

Stejně jako v České republice, probíhá i na Slovensku diskuze k novelizaci ZRK. Dle vládního návrhu by mělo dojít k podstatným změnám v rozhodčím řízení, zejména s ohledem na posílení postavení a ochranu spotřebitele v řízení.⁴¹⁴

413 Usnesenie Krajského súdu v Prešove ze dne 5. 5. 2010, sp. zn. 3CoE 29/2010 [citováno 15. 1. 2011]. Dostupné z <http://www.justice.gov.sk/dwn/h4/rs/rsSRspotr/KSPO_3CoE_29_2010.pdf>.

414 *Vládný návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 244/2002 Z. z., o rozhodcovskom ko-*

Dle probíhající diskuze k novelizaci ZRK by měla být do jeho textu vložena speciální úprava týkající se spotřebitelských a pracovněprávních sporů v rozhodčím řízení. Dohodou účastníků řízení ani statutem rozhodčího soudu by nemělo dojít k vyloučení aplikace těchto ustanovení. Spotřebitelské spory by měl být nadále oprávněn řešit pouze speciální stálý rozhodčí soud, který je držitelem platné licence k rozhodování od Ministerstva spravedlnosti. Podnikatel a spotřebitel by neměli mít možnost se ve spotřebitelské smlouvě dohodnout na osobě rozhodce. Spotřebitelské spory smí rozhodovat pouze rozhodci zapsaní do seznamu rozhodců stálého rozhodčího soudu, na který byla žaloba doručena. Rozhodci musí mít obligatorně ukončené právnícké vzdělání. Sama rozhodčí smlouva by měla být sepsána na samostatné listině, která musí obsahovat výslovný písemný souhlas spotřebitele s jejím uzavřením. Listina nesmí obsahovat jiná ustanovení. Uzavření rozhodčí smlouvy nemsí být podmínkou pro uzavření nebo vykonávání jiné smlouvy mezi podnikatelem a spotřebitelem. Podnikatel je navíc povinen před uzavřením rozhodčí smlouvy poučit spotřebitele o důsledcích jejího uzavření. Pravidla rozhodčího řízení se nesmí odchýlit od ustanovení zákona o občanském soudním konání. Spotřebitel má právo na vedední řízení v jazyce, ve kterém byla rozhodčí smlouva sepsána.⁴¹⁵

4.7 Úvahy de lege ferenda

Jak je z výše uvedené analýzy patrné, úmysl zákonodárce při novelizaci ZRR by zřejmý. Cílem spotřebitelské novely bylo především promítnutí unijních směrnic na ochranu spotřebitele a judikatury SDEU.

Spotřebitelská novela jistě odstranila řadu nešvarů, které se v rámci rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech objevovaly. Ne vše se dá ovšem upravit pomocí právních předpisů. Obáváme se, že některé praktiky ve spotřebitelských sporech zůstanou zachovány.

Velmi problematické je podle našeho názoru ustanovení § 31 písm. g) ZRR, jenž umožňuje podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu v případě, že rozhodce nebo stálý soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy

---

naní v znení neskorších predpisov [online]. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, vydáno 15. 1. 2010 [citováno 14. 1. 2011]. Dostupné z <<https://lt.justice.gov.sk/Document/DocumentDetails.aspx?instEID=1-&matEID2220=&docEID92533=&docFormEID-1&docTypeEID=1&langEID=1&tStamp=20100115084400827>>.

415 Vládný návrh zákona, kterým sa mení a dopĺňa zákon č. 244/2002 Z. z., o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov, § 43a a násl. Dále diskuze na www.strankach-gyarfas.j. Spotřebitelská novela OZ a zákona o rozhodcovskom konaní. *Lexforum* [online]. Změněno 26. 11. 2009. 2010. [citováno 14. 1. 2011]. Dostupné z <<http://www.lexforum.cz/209>>.

stanovenými na ochranu spotřebitele. Otevírá tím možnost věcného přezkumu nálezu (superrevize), což je zcela v rozporu s koncepcí rozhodčího řízení. Jednou z hlavních výhod rozhodčího řízení a důvodu, proč si jej strany volí, je právě nemožnost revize rozhodčího nálezu au fond. Požadavek na věcný přezkum rozhodčího nálezu soudem nevyplývá ze současného práva EU. Existují názory, že vývoj práva EU tímto směrem směřuje. Evropské právo rozhodčí řízení nijak neupravuje. Iniciativy ke změně tohoto stavu i proaktivní judikatura SDEU v tomto směru jsou v odborných kruzích přijímány velmi kriticky. Superrevize rozhodčích nálezů ze strany obecných soudů může spotřebitele dostat do ještě větší nevýhody, než dnes. Doba trvání soudního řízení je poměrně dlouhá, po celou dobu narůstají úroky z prodlení. Hlavně u sporů na nízké částky se spotřebitel může po letech soudních řízení dostat do situace, kdy úroky z prodlení, poplaty a další náklady spojené s řízením mnohonásobně překračují původní částku ve sporu.

Podle našeho názoru by vhodným řešením, které by vyrovnalo nerovné vyjednávací postavení mezi podnikatelem a spotřebitelem, byla právní úprava umožňující uzavření platné rozhodčí smlouvy až po vzniku sporu, písemně, se stanovenými obligatorními náležitostmi. Opět lze polemizovat s názorem, že i v takové situaci je spotřebitel faktickými okolnostmi rozhodčí smlouvu uzavřít. V souvislosti s touto otázkou vzniká teoretický i praktický problém, v jakém okamžiku spor vzniká.

Lze navrhnout ještě další přístup. Spotřebitelské spory by měly být řešeny ve zvláštním řízení nebo jiných formách ADR, neboť musí být zohledněno jeho postavení jako slabší smluvní strany.

4.8 Dílčí závěr

Procesní dopady rozhodčího řízení jsou dalekosáhlé. Dá se shrnout, že „procesní“ nekalá ujednání ve smyslu rozhodčí nebo prorogační doložky jsou pro spotřebitele ještě více nebezpečné, než jiná smluvní ujednání (například nepřiměřeně vysoké smluvní pokuty nebo úroky z prodlení). Výkon rozhodčího nálezu, který byl vydán na základě nekalé rozhodčí doložky, mnohem více zdůrazní negativní dopady takové doložky na spotřebitele. Je proto na českém zákonodárci, aby dnešní právně nepříznivou situaci pro spotřebitele napravit legislativní cestou.

5. Závěr

Předložená publikace se zabývala problematikou zrušení rozhodčího nálezu. A to s ohledem na právní úpravu ochrany spotřebitele ve směrnicovém právu a její aplikace Soudním dvorem Evropské unie.

Institut zrušení rozhodčího nálezu lze zahrnout mezi tzv. kontrolní funkce, které vykonávají obecné soudy po skončení rozhodčího řízení. V žádném případě se nejedná o opravný prostředek nebo věcný přezkum rozhodčího nálezu, ale o zásah obecných soudů v případě závažných procesních pochybení.

První část publikace se věnovala analýze vztahu evropského práva a rozhodčího řízení. Výchozím bodem zkoumání byl princip procesní autonomie členských států. Evropské právo přímo nezasahuje do procesních předpisů členských států a neupravuje průběh rozhodčího řízení. Přesto má významný vliv na rozhodčí řízení. Určuje, co může být předmětem rozhodčího řízení. Jako příklad lze uvést arbitrabilitu sporů vyplývajících ze soutěžního práva, jenž zohledňuje aplikaci veřejného pořádku. Evropské/unijní právo vymezuje, jaké subjekty se mohou rozhodčího řízení účastnit.

Předložená publikace se zabývala vlivem evropského práva na rozhodčí řízení ve spotřebitelských sporech. Dle článku 3 odst. 1 Přílohy ke Směrnici 93/13/ES je možné sjednat rozhodčí doložku ve spotřebitelské smlouvě jen za určitých podmínek. SDEU učinil další krok v ochraně spotřebitele v rozhodčím řízení. Z judikatury SDEU vyplývá, že soud, který rozhoduje o zrušení rozhodčího nálezu, je povinen *ex officio* zkoumat nekalost rozhodčí doložky z pohledu práva EU. A to i v případě, kdy spotřebitel sám nenamítal její neplatnost v průběhu rozhodčího řízení. V následujícím rozsudku tuto povinnost rozšířil i na soudy vykonávací. SDEU své rozhodnutí založil na povaze evropských předpisů na ochranu spotřebitele jako součást (evropského) veřejného pořádku. SDEU svou judikaturou vytváří další vrstvu ochrany práv spotřebitele a zajištění jeho práva na spravedlivý proces. Ve svých rozhodnutích však mohl použít méně intervencionalistický přístup. SDEU se postupně kloní k téměř absolutní ochraně spotřebitele. Svými rozhodnutími nejen zasahuje podstatně do procesní autonomie členských států, ale také do základních principů a zásad rozhodčího řízení (například zásada přezkumu rozhodčích nálezu nikoliv *au fond*, ale pouze z důvodů závažných procesních pochybení).

Evropská unie je založena na politických a ekonomických základech. Pro dosažení svých cílů vytváří vlastní právní předpisy a principy v rámci evropského justičního

prostoru. A právě tady dochází ke kolizi mezi evropským právem a rozhodčím řízením. Právo EU neupravuje rozhodčí řízení, naopak jej ze svých právních předpisů vylučuje s odkazem na jiné (a velmi úspěšné) mezinárodní smlouvy. Rozhodčí řízení je založena na jiných východiscích, vyvinulo se jako autonomní alternativní způsob řešení sporů mezi obchodníky. Nicméně je významnou součástí ekonomického a právního života a existuje v rámci evropského justičního prostoru. Evropské právo stanoví jisté požadavky na obecné soudy vykonávající kontrolní a pomocné funkce v rámci rozhodčího řízení. Je proto potřeba, aby si tyto dva odlišné systémy vytvořily přijatelný *modus vivendi*. Tato práce se nezabývala návrhem konkrétního řešení vztahu rozhodčího řízení a evropského práva. Analýzou současného stavu evropského práva a judikatury SDEU byly identifikovány nejproblematictější třecí plochy, jako je princip procesní autonomie členských států.

První část publikace směřovala k potvrzení nebo vyvrácení hypotézy, že judikatura SDEU výrazně zasahuje do procesní autonomie členských států a vnitrostátní právní úpravy zrušení a odmítnutí výkonu rozhodčího nálezu. Tato hypotéza byla v publikaci potvrzena.

Druhá část publikace se věnovala analýze právní úpravy zrušení rozhodčího nálezu v ZRŘ s ohledem na ochranu spotřebitele a zhodnocení dopadu směrnice práva a judikatury SDEU na českou právní úpravu. Česká právní úprava byla hodnocena s ohledem na vybranou judikaturu českých soudů a byla komparována s úpravou zrušení rozhodčího nálezu na Slovensku.

Český ZRŘ ve svém textu již přímo zohledňuje ochranu spotřebitele. Tato úprava byla do ZRŘ vložena na základě tzv. spotřebitelské novely. Tato rozsáhlá novela byla přijata z důvodů vytvoření souladu mezi českou právní úpravou rozhodčího řízení a unijního práva a judikatury SDEU v oblasti ochrany spotřebitele. V posledních letech docházelo (a bohužel stále dochází) ke zneužívání rozhodčího řízení právě ve vztahu ke spotřebitelům.

Rozhodčí řízení se vyvinulo jako mimosoudní způsob řešení sporů pro obchodněprávní vztahy, kde funguje bez větších problémů. Podle názoru autorky publikace by mělo zůstat doménou obchodních sporů. Spotřebitelské spory by měly být řešeny v rámci jiných forem ADR, případně v samostatném zákoně na úpravu rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech, jenž by mohl reagovat na specifické problémy ochrany spotřebitele jako slabší smluvní strany.

Dá se shrnout, že „procesní“ nekalá ujednání ve smyslu rozhodčí smlouvy jsou pro spotřebitele ještě více nebezpečné, než jiná smluvní ujednání (například nepřiměřené vysoké smluvní pokuty nebo úroky z prodlení). Výkon rozhodčího nálezu, který byl vydán na základě nekalé rozhodčí doložky, mnohem více zdůrazní negativní

dopady takové doložky na spotřebitele. Je proto na českém zákonodárci, aby dnešní právně nepříznivou situaci pro spotřebitele napravil legislativní cestou při zachování rovnováhy mezi ochranou spotřebitele a zachováním právní jistoty stran.

Druhá část práce sledovala potvrzení nebo vyvrácení hypotézy, že právní úprava zrušení rozhodčího nálezu v zákoně č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů nezohledňuje závazky vyplývající ze spotřebitelského aquis. Tato hypotéza nebyla v práci potvrzena.

Právní úprava rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech byla na základě spotřebitelské novely ZRŘ uvedena do souladu s unijními požadavky. Hodnocení dopadů novely bude možné, až se vytvoří a ustálí aplikační praxe. Přesto však lze závěrem shrnout, že nová právní úprava není v některých částech šťastná. Navíc některé „nešvary“ spotřebitelského rozhodčího řízení nemohou být odstraněny žádnou právní úpravou.

6. Resumé

Arbitration has gained a position of a recognized method of dispute resolution, which exists alongside the judicial proceedings and alternative dispute resolution. Arbitration has developed as dispute resolution method in commercial matters. However, nowadays arbitration is (mis) used also in business-to-consumer contracts. Arbitration clause may be an unfair contract term, because consumer can hardly foresee the legal consequences of arbitration clause. It has particular and different implications than other unfair contract term.

This publication deals with the issue of annulment of an arbitral award with regard to European consumer protection legislation and its application by the Court of Justice of the EU. The annulment of an arbitral award may be included among the control functions that exercise national courts after the end of arbitral proceedings. It cannot be considered as a substantive appeal or review on merits of the award, but intervention of national courts in case of serious procedural errors.

The first part of this publication analyzes the way in which the European Union legal order interacts with the world of arbitration. It focuses in particular on the European Union's legal rules and case-law of the Court of Justice of the European Union regarding consumer protection. This thesis explores how they affect the consumer arbitration laws and practice of the Member States. The analysis starts from basic postulate that the European Union and the arbitration legal context are based on entirely different grounds. The European Union is based on a set of rules and institutions that have emerged from quite unique context and serve a particular purpose. The European law does not recognize arbitration as equivalent alternative to court proceedings. Arbitration is excluded from the European legal rules. On the other hand, this form of alternative dispute resolutions is an important part of the economic sphere in the European Union. But these two different legal systems collide. Arbitration takes great liberty in defining its legal rules and cannot be placed in the same category as state court system. Arbitration operates with a degree of independence from national legal orders. Arbitrators are obliged to apply the European legal norms, but on the other hand they cannot ask preliminary questions to the Court of Justice of the EU.

The first part starts with the analysis of the concept of procedural autonomy. It then examines how the European legal order shapes national procedural and arbitration

laws. It focuses on the relationship between the European consumer protection and national arbitration laws. This relationship is examined through the case-law ensuing from the Directive 93/13/ES on unfair contract terms in consumer contracts on the validity of an arbitration agreement. The case-law analyzed raises serious questions concerning the ambiguity between the freedom and autonomous will of the Member States to organize their national arbitration proceedings and the growing EU aspirations to protect consumers. This thesis deals with the question whether such interpretation of the Directive 93/13/ES and ECJ's infringement into national procedural laws is desirable, legally justified and compatible with the nature of arbitration. The first part of the thesis considers the questions relating to matters of (European) public policy, the duty of national courts to examine the unfairness of the arbitral clause *ex officio* and the conformity of the ECJ's case-law with the requirements of the national rules on annulment and enforcement of arbitral awards.

The first part of this thesis was intended to confirm or refute the hypothesis that the case-law of the Court of Justice significantly interferes with the procedural autonomy of the Member States and their national laws concerning annulment of arbitral awards. This hypothesis was confirmed.

The second part deals with the analysis of the Czech legislation concerning the annulment of arbitral awards. Czech legislation is evaluated with regard to the case-law of Czech courts and is compared with the Slovak legislation.

Nowadays, the Czech legislation directly reflect consumer protection in the Czech Arbitration Act. In recent years there have been abuses of the arbitration clauses in B2C contracts. Czech legislation tries to respond to this unfortunate situation.

Arbitration has evolved as a method of resolving commercial disputes. In my opinion it should remain as alternative dispute resolution for professionals. Consumer disputes should be dealt with in other forms of ADR, or in a separate and special law concerning consumer disputes. Such regulation could respond to specific issues of consumer protection as the weaker party.

The second part of this thesis followed the confirmation or refutation of the hypothesis that the Czech legislation concerning annulment of arbitral award in the Act no. 216/1994 Sb., on arbitration and enforcement of arbitral awards, ignores obligations arising from the consumer *acquis*. This hypothesis was not confirmed.

We can conclude that the procedural unfair terms are even more dangerous to consumers than any other contractual terms (such as unreasonably high contractual penalties or interest rates). Enforcement of an arbitral award that was issued on the basis of unfair arbitration clause stresses its negative impacts.

7. Literatura a další použité zdroje

7.1 Monografie

1. BĚLOHLÁVEK, A., J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 701 s. ISBN 80-7179-629-8.
2. BĚLOHLÁVEK, A., J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 2408 s. ISBN 978-80-7400-096-6.
3. BĚLOHLÁVEK, A., J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 625 s. ISBN 978-80-7179-297-0.
4. BINDER, P. *International Commercial Arbitration and Conciliation in UNCITRAL Model Law Jurisdictions.* 2nd ed. London: Sweet and Maxwell, 2005. 550 s. ISBN 0421-861-207.
5. BOGUSZAK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A. *Teorie práva.* 2. přepr. vyd. Praha: ASPI, 2004. 347 s. ISBN 8073570300.
6. BORN, G. B. *International Commercial Arbitration.* 2nd ed. Ardsley: Transnational Publishers, 2001. 1149 s. ISBN 000445823.
7. BORN, G., B., RUTHLEDGE, P., B. *International Civil Litigation in United States Courts.* 4th ed. New York: Aspen Publishers, 2007. 1165 s. ISBN 0-7355-6307-1.
8. CORDERO MOSS, G. *International Commercial Arbitration. Party Autonomy and Mandatory Rules.* Tano: Aschehoug, 1999. 412 s. ISBN 2-518-3949-1.
9. CRAIG, P., P., BÚRCA de, G. *EU law: Text, cases and materials.* Oxford: Oxford University Press, 2008. 1148 s. ISBN 978-0-19-927389-8.
10. DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201–376. Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1776 s. ISBN 978-80-7400-107-9.
11. GAILLARD, E., SAVAGE, J. FOUCHARD, F. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration.* The Hague: Kluwer Law International, 1999. 1280 s. ISBN 90-411-1025-9.
12. HURDÍK, J., FIALA, J. HRUŠÁKOVÁ, M. *Úvod do soukromého práva.* 25. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2002. 158 s. ISBN 80-210-2976-5.
13. KLÍMA, K. et al. *Interpretace práva ústavními soudy.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 126 s. ISBN 80-86898-82-2.

14. KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 6. vyd. Brno: Doplněk, 2004. 458 s. ISBN 1081-278-2004.
15. LEW, J. D. M., MISTELIS, L., KROELL, S. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. 953 s. ISBN 9041115684.
16. MOTHEJZLÍKOVÁ, J., STEINER, V. et al. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s přílohami. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1996. 216 s. ISBN 80-7179-034-6.
17. NEBBIA, P. *Unfair Contract Terms in European Law: A study in Comparative and EC Law*. Oxford: Hart Publishing, 2007. 225 s. ISBN 978-1841-13594-6.
18. PETROCHILOS, G. *Procedural Law in International Arbitration*. Oxford: Oxford University Press, 2004. 436 s. ISBN 0199249482.
19. POUDRET, S., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell Ltd., 2007. 952 s. ISBN 978-0-421-93210-4.
20. RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 765 s. ISBN 80-7179-873-8.
21. REDFERN, A., HUNTER, M. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. 4th ed. London: Sweet and Maxwell, 2004. 613 s. ISBN 978-0-421-89290-3.
22. Reports of the International Colloquium of CEPANI April 25, 1997. *Arbitration and European Law*. Bruxelles: Bruylant, 1997. 225 s. ISBN 2-8027-1035-4.
23. Research Group on the Existing EC Private Law (Acquis Group). *Contract I. Pre-contractual Obligations, Conclusion of Contract, Unfair Terms* [online]. Sellier: European Law Publishers, 2007 [citováno 4.12.2010]. 307 s. Dostupné z <<http://books.google.cz/books>>. ISBN 978-86653-023-2.
24. ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. 388 s. ISBN 978-80-7357-324-9.
25. ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku*. 3. aktual. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2013. 400 s. ISBN 978-80-7478-005-2.
26. ROZEHNALOVÁ, N., TÝČ, V. *Evropský justiční prostor (v civilních otázkách)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 401 s. ISBN 80-210-3054-2.
27. ROZEHNALOVÁ, N. *Mezinárodní právo obchodní. II díl. Řešení sporů: Alternativní způsoby řešení sporů, mezinárodní obchodní arbitráž, některé otázky řízení před soudy*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 181 s. ISBN 802-102-0-415.

28. RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. 254 s. ISBN 80-86898-43-1.
29. SELUCKÁ, M. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 149 s. ISBN 978-80-7400-037-9.
30. SHELKOPLYAS, N. *The Application of EC Law in Arbitration Proceedings*. Amsterdam: Europa Law Publishing, 2003. 488 s. ISBN 90-76871-16-7.
31. STAVINOHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2003. 660 s. ISBN 80-7239-155-0.
32. ŠARČEVIČ, P., BONOMI, A., VOLKEN, P. *Yearbook of Private International Law*. Volume X. München: Sellier, European Law Publishers, 2009. 743 s. ISBN 9783866531147.
33. ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M a kol. *Občanský zákoník I. § 1 až 549. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1394 s. ISBN 978-80-7400-108-6.
34. TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. přepr. a akt. vydání. Praha: Leges, 2004. 304 s. ISBN 978-80-87212-60-8.
35. VÁRADY, T., BARCELÓ, J., J., von MEHREN, A., T. *International Commercial Arbitration. A Transnational Perspective*. 3rd ed. Thompson, West: American Case Books Series, 2006. 931 s. ISBN 978-0-314-16062-1.
36. VOJČÍK, P. a kol. *Občiansky zákonník. Stručný komentár*. 2. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009. 1234 s. ISBN 978-80-8078-249-8.

7.2 Články a příspěvky

1. ALDERMAN, R., M. The Future of Consumer Contract Law in the United States – Hello Arbitration, Bye-bye Courts, so long Consumer Protection. *University of Houston* [online]. University of Houston, Public Law and Legal Theory Series, 2008 – A – 09. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1015517>.
2. BAR von, C., CLIVE, E., SCHULTE-NÖLKE, H. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law: Draft Common Frame of Reference (DCFR), Outline Edition*. [online] Munich: Sellier European Law Publishers GmbH, 2009 [citováno 1. 12. 2010]. Dostupné z <http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcfr_outline_edition_en.pdf>.
3. BESSON, S. Arbitration and Human Rights. *ASA Bulletin* [online]. 2006, no. 3, s. 395-416. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

4. BĚLOHLÁVEK, A., J. Druhá instance v rozhodčím řízení. *Právní rozhledy*. 2003, č. 6, s. 5–7. ISSN 1210-6410.
5. BĚLOHLÁVEK, A., J. Procesní předpisy a rozhodčí řízení. Základní principy řízení před rozhodci. *Právní forum*. 2007, č. 12, s. 431–440. ISSN 1214-7966.
6. BĚLOHLÁVEK, A., J. Rozhodčí řízení v tzv. smluvních vztazích spotřebitelského typu. *Právní forum*. 2010, č. 3, s. 89–105. ISSN 1214-7966.
7. BĚLOHLÁVEK, A., J. Rozhodnutí (ESD) ve věci West Tankers a jeho (poněkud) skryté souvislosti v kontextu aktuálního vývoje evropského civilního procesu, aneb Frontální útok komunitárních struktur na rozhodčí řízení a New Yorkskou úmluvu. In *Dny Práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1. vyd. Brno: Masaryk University, 2009 [citováno 11. 1. 2011]. S3014 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Belohlavek_Alexander.pdf>. ISBN 978-80-210-4990-1.
8. BĚLOHLÁVEK, A. J., PEZL, T. Postavení rozhodčího řízení v systému ochrany práv a ústavního pořádku České republiky a dalších zemí. *Právní rozhledy*. 2004, č. 7, s. 256–261. ISSN 1210-6410.
9. BĚLOHLÁVEK, A. J. Změny v rozhodčím řízení. *Bulletin advokacie* [online]. 2012, č. 5 [citováno 30.4.2013]. Dostupné z ASPI [právní informační system].
10. BIONDI, A. The European Court of Justice and Certain National Procedural Limitations: Not such a Tough Relationship. *Common Market Law Review* [online]. 1999, No. 36, s. 1271–1287. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
11. BOBEK, M. Odpovědnost za škodu vzniklou porušením práva Evropských společenství. *Právní rozhledy*. 2008, č. 12, s. 1–20. ISSN 1210-6410.
12. BOHŮNOVÁ, P. K aplikaci Nařízení Brusel I při posuzování platnosti rozhodčí smlouvy. In *Dny Práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1. vyd. Brno: Masaryk University, 2009 [citováno 11. 1. 2011]. 3014 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Bohunova_Petra__1132_.pdf>. ISBN 978-80-210-4990-1.
13. BOHŮNOVÁ, P. Dopad evropského práva na řízení před rozhodčími soudy: Nařízení Brusel I. 2009. Brno: Masarykova univerzita, 2009. S. 8–27, 20 s. ISBN 978-80-210-4881-2.
14. CARBOL, K. Zamyšlení nad řešením spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení aneb co přinesla novela zákona o rozhodčím řízení. *Právní forum* [online]. 2012, č. 7 [citováno 1.5.2013]. Dostupné z ASPI [databáze právních předpisů].
15. COMMISSION OF THE EC. *Report from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on*

- the application of Council Regulation (EC) No 44/2001 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgements in civil and commercial matters* [online]. Brussels, 21. 4. 2009, COM(2009) 174 final [citováno 12.12.2010]. Dostupné z <http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/report_judgements_en.pdf>.
16. COMMISSION OF THE EC. *Green Paper on the Review of Council Regulation (EC) No 44/2001 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgements in civil and commercial matters* [online]. Brussels, 21. 4. 2009, COM (2009) 175 final [citováno 14. 12. 2010]. Dostupné z <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0175:FIN:EN:PDF>>
  17. CRAIG, W. L. Uses and Abuses of Appeal from Awards. *Arbitration International* [online]. 1988, vol. 4, no. 3, s. 174–227. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
  18. DRLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T. Osobní působnost Nařízení Brusel I ve světle probíhající revize. In ŽATECKÁ, Eva; KOVÁČOVÁ, Lucia; HORECKÝ, Jan; VOMÁČKA, Vojtěch. *COFOLA 2011: The Conference Proceedings* [online]. 2011. Brno: Masarykova univerzita, 2011, od s. 526-550, 1772 s. ISBN 978-80-210-5582-7. Dostupné z: <<https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2011/files/sbornik.pdf>>.
  19. *Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, vydáno dne 18. 5. 2011. Dostupné z databáze právních předpisů ASPI.
  20. EBERS, M. Mandatory Law, *Ex Officio* Application of European Union Law and *Res Judicata*: From *Océano* to *Asturcom* [online]. s. 1-18 [citováno 23.11.2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1709347>.
  21. EISENBERG, T., MILLER, G., P., SHERWIN, E. Arbitration's Summer Soldiers: An Empirical Study of Arbitration Clauses in Consumer and Non-consumer Contracts. *Cornell Law School* [online]. Cornell Law School, Legal Studies research Paper No. 08-017. [citováno 1. 12. 2010]. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1076968>.
  22. EMBERLAND, M. The Usefulness of Applying Human Rights Arguments in International Commercial Arbitration. *A Comment on Arbitration and Human Rights by Aleksandar Jaksic. Journal of International Arbitration* [online]. 2003, vol. 20, no. 4, s. 355-363. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
  23. GRAF, B., U., APPLETON, A. E. Elisa María Mostaza Claro v Centro Móvil Milenium: EU Consumer Law as a Defence against Arbitral Awards, ECJ Case C-168/05. *ASA Bulletin* [online]. 2007, no. 1, s. 48–64. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.

24. HAUSMANN, R. Pleading and Proof of Foreign Law – A Comparative Analysis. *The European Legal Forum. Forum Iuris Communis Europae* [online]. 2008, vol. 1, section I [citováno 18. 1. 2011]. s. 1–60. Dostupné z <<http://www.simons-law.com/library/pdf/e/878.pdf>>.
25. HERBOCZKOVÁ, J. Aplikace evropského soutěžního práva v rozhodčím řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings* [online]. Brno: Masaryk University, 2009 [citováno 11. 1. 2011]. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Herboczkova_Jana%20__1063_.pdf>. ISBN 978-80-210-4990>.
26. HERBOCZKOVÁ, J. Arbitrabilita spotřebitelských sporů. In *COFOLA 2010: The Conference Proceedings* [online]. Brno: Masaryk University, 2009 [citováno 11. 1. 2011]. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2010/files/arbitrabilita/Herboczkova_Jana__1555_.pdf>. ISBN 978-80-210-5151-5.
27. HESS, B., PFEIFFER, T., SCHLOSSER, T. Report on the Application of Regulation Brusel I in the Member States. *Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, Institut für Ausländisches und Internationales Privat-und-Wirtschaftsrecht* [online]. Study JLS/C4/2005/03, 2007 [citováno 12. 1. 2011]. s. 1–365. Dostupné z <http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf>.
28. HESSENINK, M. Towards a Sharp Distinction between b2n and b2c? On Consumer, Commercial and General Contract Law after the Consumer Rights Directive. In HONDIUS, E., H., STORME, M.E. (ed.) *European Review of Private Law*. 2010, Vol. 18, No. 1, s. 15-55. ISSN 0928-9801.
29. HONDIUS, E., H., STORME, M.E. (ed.) *European Review of Private Law*. 2010, vol. 18, no. 1, s. 1-202. ISSN 0928-9801.
30. HONDIUS, E. The Proposal for a European Directive on Consumer Rights: A Step Forward. In HONDIUS, E., H., STORME, M.E. (ed.) *European Review of Private Law*. 2010, vol. 18, no. 1, s. 1–202. ISSN 0928-9801.
31. HÖRNLE, J. Legal Controls of the Use of Arbitration Clause in B2C E-commerce Contracts. *Masaryk University Journal of Law and Technology* [online]. 2008, is. 1 [citováno 12. 1. 2011]. s. 23 – 37. Dostupné z <http://mujlt.law.muni.cz/storage/1234798613_sb_03_hornle.pdf>.
32. HOUTTE van, H. Why not Include Arbitration in the Brussels Jurisdiction Regulation? *Arbitration International* [online]. 2005, Vol. 21. No. 4, s. 509–522. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwarbitration.com>>.
33. HRABÁNEK, D. K náležitostem rozhodčích smluv a činnosti soukromých “rozhodčích soudů”. *Právní forum*. 2010, č. 3, s. 139–143. ISSN 1214-7966.

34. HRADILOVÁ, V. European Law in Arbitration Proceeding. In *Days of Public Law (CD ROM)*. 1. vyd. Brno: Tribun EU s.r.o., 2007. od s. 998–1007, 10 s. ISBN 978-80-210-4430-2.
35. HULMÁK, M., TOMÁNČÁKOVÁ, B. Rozhodčí řízení jako vhodný prostředek k řešení sporů mezi dodavatelem s spotřebitelem (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 6, s. 168–174. ISSN 1803-6554.
36. HULMÁK, M., TOMÁNČÁKOVÁ, B. Rozhodčí řízení jako vhodný prostředek k řešení sporů mezi dodavatelem s spotřebitelem (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 7, s. 189–202. ISSN 1803-6554.
37. HÝBLOVÁ, K. Rozhodčí řízení v pracovněprávních vztazích. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online], 1st ed. Brno: Masarykova univerzita, 2009. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Hyblova_Karla__1307_.pdf>. ISBN 978-80-210-4990-1>.
38. ILLMER, M., STEINBRÜCK, B. *Max Planck Institute for Komparative and International Private Law. Submission to the European Commission regarding the Green Paper COM (2009) 175 final. 22. 6. 2009* [online]. Dostupné z <<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201005/20100526ATT75035/20100526ATT75035EN.pdf>>.
39. JAKSIC, A. Procedural Guarantees of Human Rights in Arbitration Proceedings. A Still Unsettled Problem? *Journal of International Arbitration* [online]. 2007, vol. 24, no. 2, s. 159 – 171. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
40. KORDAČ, Z. Zkušenosti se současnou právní úpravou a praxí alternativních metod řešení sporů v USA. *Právní forum*. 2010, č. 3, s. 133–138. ISSN 1214-7966.
41. KYSELOVSKÁ, T. Interakce rozhodčího řízení a evropského práva. In *Dny Práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1. vyd. Brno: Masaryk University, 2009. 3014 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Kyselovska_Tereza__1058_.pdf>. ISBN 978-80-210-4990-1.
42. KYSELOVSKÁ, T. Rozhodčí doložky (nejen) ve spotřebitelských smlouvách a ochrana základních lidských práv. In *COFOLA 2009: The Conference Proceedings* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 1293 s. Dostupné z >http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2009/files/contributions/Tereza%20Kyselovska%20_829_.pdf>. ISBN 978-20-210-4821-8.
43. KYSELOVSKÁ, T. Obnova řízení jako důvod ke zrušení rozhodčího nálezu. In Dávid, Radovan – Sehnálek, David – Valdhans, Jiří. *Dny práva – 2010 – Days of*

Law, 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity, The conference proceedings. 1. vyd. Brno: Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5305-2.

44. LANDLOT, P. Limits on Courts Review of International Arbitration Awards Assessed in Light of State's Interests and in particular in Light of EU Law Requirements. *Arbitration International* [online]. 2007, vol. 23, no. 1, s. 63–92. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
45. LETE, J. The non Implementation of the EC directive on Unfair Contract Terms in Spain. *European Review of Private Law* [online]. 1997, no. 2, s. 205–121. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
46. LIEBSCHER, C. European Public Policy. A Black Box? *Journal of International Arbitration* [online]. 2000, vol. 17, no. 3, s. 73–88. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
47. LISSE, L. Rozhodování spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení de lege ferenda. *Elaw* [online]. Vydáno 17. 1. 2011 [citováno 21. 1. 2011]. Dostupné z <<http://www.elaw.cz/cs/obcanske-pravo/356-rozhodovani-spotrebitelskych-sporu-v-rozhodcim-rozeni-de-lege-ferenda.html>>. ISSN 1804-0551.
48. LOOS, M. Consumer Sales Law in the Proposal for a Consumer Rights Directive. In HONDIUS, E., H., STORME, M.E. (ed.) *European Review of Private Law*. 2010, vol. 18, no. 1, s. 15-55. ISSN 0928-9801.
49. MANTILLA-SERRANO, F. Towards a Transnational Procedural Public Policy. *Arbitration International* [online]. vol. 20, no. 4. s. 333–354. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
50. McDONALD, N. More Harm than Good? Human Rights Considerations in International Commercial Arbitration. *Journal of International Arbitration* [online]. 2003, vol. 20, no. 6, s. 523–536. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
51. MOURRE, A., RADICATI di BROZOLO, L. Towards Finality of Arbitral Awards: Two steps Forward and One Step Back. *Journal of International Arbitration* [online]. 2006, vol. 23, no. 2, s. 171–188. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
52. NOVÝ, Z. Nekalá rozhodčí doložka v českém právu. *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1st ed. Brno: Masaryk University, 2009. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Novy_Zdenek__1047_.pdf>. ISBN 978-80-210-4990-1.
53. NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term: Some observations on the ECJ's Claro case. In *Cofola 2008* [online]. 1. vyd. Brno: Právnická fakulta

- MU, 2008. od s. 76-89., 14 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/mps/novy_zdenek.pdf>. ISBN 978-80-210-4629-0.
54. NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term from the Perspective of Czech and EC Law. *Global Jurist* [online]. 2009, vol. 9, iss. 4 (Topics), article 1 [citováno 1. 12. 2010]. Dostupné z <<http://www.bepress.com/gj/vol9/iss4/art1/>>.
55. PALKOVÁ, R. Vybrané aspekty rozhodcovského konania. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online], 1st ed. Brno: Masaryk University, 2009. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Palkova_Regina__1231_.pdf>. ISBN 978-80-210-4990-1.
56. PAULSSON, J. Arbitration in Three Dimensions. *London School of Economics and Political Science, Law Department* [online]. LSE Law, Society, and Economy Working Papers 2/2010 [citováno 11. 1. 2011]. s. 1–34. Dostupné z <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1536093>.
57. PIERS, M. Consumer Arbitration in the EU: A Forced Marriage with Incompatible Expectations. *Journal of International Dispute Settlement* [online]. Vydáno 9. 12. 2010 [citováno 31.12.2010]. s. 1 – 22. Dostupné z <<http://jids.oxfordjournals.org/content/early/2010/12/08/jnlids.idq017.full.pdf+html>>.
58. PIERS, M. How EU Law Affects Arbitration and the Treatment of Consumer Disputes: The Belgian Example. *Dispute Resolution Journal* [online]. 2005 [citováno 1.1.2011]. Dostupné z <http://findarticles.com/p/articles/mi_qa3923/is_200411/ai_n9469150/>.
59. PRECHAL, S. Community Law in National Courts: The Lessons from van Schijndel. *Common Market Law Review* [online]. 1998, no. 35, s. 681–706. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
60. PRECHAL, S., SHELKOPLYAS, N. National Procedures, Public Policy and EC law. From Van Schijndel to Eco Swiss and Beyond. *European Review of Private Law* [online]. 2004, no. 5, s. 589–611. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
61. *Proposal of the European Parliament and of the Council on Consumer Rights* [online]. Commission of the European Communities. COM (2008) 614 final. [citováno 1. 12. 2010]. Dostupné z <http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/Directive_final_EN.pdf>.
62. RABAN, P. Autorizovaní rozhodci nebo adjudikatoři? Je efektivně zajištěna spravedlnost ve spotřebitelských vztazích? *Bulletin advokacie*. 2010, č. 6, s. 15–22. ISSN 1210-6348.
63. REICH, N. More Clarity after Claro? Arbitration Clauses in Consumer Contracts

- as an ADR (Alternative Dispute Resolution) Mechanism for Effective and Speedy Conflict Resolution, or as “deni de justice”? *European Review of Contract Law* [online]. 2007. no. 1, s. 41 – 61. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
64. RIEFA, C. Uncovering the Dangers Lurking Below the Surface of European Consumer Arbitration. *Working paper* [online]. Vydáno 12. 12. 2008 [citováno 1. 6. 2011]. s. 1-9. Dostupné z <<http://ssrn.com/abstract=1354590>>.
65. ROBINSON, W., KASOLOVSKY, B. Will the United Kingdom’s Human Rights Act Further Protect Parties to Arbitration Proceedings? *Arbitration International* [online]. 2002, vol. 18, no. 4. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
66. ROTT, P. What is the Role of the ECJ in EC Private Law? A Comment on the ECJ Judgements in *Océano Grupo, Freiburger Kommunalbauten, Leitner and Veedfald*. *Hanse Law Review* [online]. 2005, vol. 1, no. 1, s. 6–17 [citováno 4. 12. 2010]. Dostupné z <<http://www.hanselawreview.org/pdf/Vol1No1Art1.pdf>>.
67. ROZEHNALOVÁ, N. Institut zrušení rozhodčího nálezu v mezinárodním prostředí. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, č. 4, s. 348–358, ISSN 1210-9126 7.
68. ROZEHNALOVÁ, N. Hlavní doktríny ovládající rozhodčí řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings* [online]. 1. vyd. Brno: Masaryk University, 2009. 3014 s. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/rozhodci_rizeni/Rozehnalova_Nadezda__1053_.pdf>. ISBN 978-80-210-4990-1.
69. ROZEHNALOVÁ, N., HAVLÍČEK, J. Rozhodčí smlouva ve světle některých rozhodnutí... aneb Quo vadis...? *Právní forum*. 2010, č. 3, s. 114–119. ISSN 1214-7966.
70. ROZEHNALOVÁ, N. Zásada autonomie a zásada rozhodování rozhodců o své pravomoci – dvě stránky jednoho problému. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2008, č. 2, s. 112–121. ISSN 1210-9126-7.
71. RŮŽIČKA, K. K otázce právní povahy rozhodčího řízení. *Bulletin advokacie*. 2003, č. 5, s. 32–40. ISSN 1210-6348.
72. SAMUEL, A. Arbitration, Alternative Dispute Resolution Settlement Generally and the European Convention on Human Rights. *Journal of International Arbitration* [online]. 2004, Vol. 21, No. 5, s. 413-438. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
73. SELUCKÁ, M. Civil Law in the Czech Republic: The Draft Version of the Civil Code and Consumer Protection. In HONDIUS, E., H., STORME, M.E. (ed.) *European Review of Private Law*. 2010, Vol. 18, No. 1, s. 155–164. ISSN 0928-9801.

74. SHEPPARD, A. Interim ILA Report on Public Policy as a Bar to Enforcement of International Arbitral Awards. *Arbitration International* [online]. 2003, Vol. 19, no. 2, s. 217–248. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
75. SMITS, J. Full Harmonization of Consumer Law? A Critique of the Draft Directive on Consumer Rights. In HONDIUS, E., H., STORME, M.E. (ed.) *European Review of Private Law*. 2010, vol. 18, no. 1, s. 5–14. ISSN 0928-9801.
76. SOKOL, T. Opět k (ne) platnosti rozhodčích doložek ve prospěch soukromých “rozhodčích soudů”. *Bulletin advokacie*. 2010, č. 6, s. 22–24. ISSN 1210-6348.
77. SUCHOŽA, J., PALKOVÁ, R. Právna úprava rozhodcovského konania v Slovenskej republike. *Právní forum*. 2010, č. 3, s. 106-114. ISSN 1214-7966.
78. ŠIMÁČKOVÁ, K., KOLÁČKOVÁ, J. Právo na spravedlivý proces v prostoru Evropských společenství. *Právní forum. Evropské právo*. 2005, č. 11, s. 421–428. ISSN 1214-7966.
79. UNBERATH, H., JOHNSTON, A. The Double-headed Approach of the ECJ Concerning Consumer Protection. *Common Market Law Review* [online]. 2007, no. 44, s. 1237 – 1284. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
80. ZAHRADNÍKOVÁ, R. Vítězné tažení Modelového zákona UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži. *Jurisprudence*. 2006, s. 3. ISSN 1212-9909.
81. ŽÍLA, T. Spotřebitelské spory a rozhodčí doložky. *E-pravo* [online]. Vydáno 22. 10. 2010 [citováno 10. 1. 2011]. Dostupné z <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spotrebitelske-spory-a-rozhodci-dolozky-67454.html>>. ISSN 1213-189X.

7.3 Soudní rozhodnutí

7.3.1 Česká republika

1. Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 14. 12. 2009, sp. zn. 33 C 68/2008 [citováno 12. 1. 2011]. Dostupné z <http://pavel.uhl.cz/spory/zruseni_RN_brabc_anonym.pdf>.
2. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 3. 2010, sp. zn. 33 Cm 13/2009 [citováno 12. 1. 2011]. Dostupné z <<https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?rowid=AAAE1GAAjAAP%2FQSAAV>>.
3. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2001, sp. zn. 20 Cdo 1419/2000.
4. Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 7. 2002, sp. zn. IV ÚS 174/02, publikováno ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, Svazek 27, č. 20.
5. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2004, sp. zn. 22 Cdo 2347/2003.

6. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2004, sp. zn. 22 Cdo 1303/2005.
7. Nález Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 20/05, č. 252/2006 Sb.
8. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1124/2005.
9. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 32 Odo 1528/2005.
10. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 32 Odo 229/2006.
11. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008.
12. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 5129/2007.
13. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 33 Cdo 2675/2007.
14. Rozsudek Vrchního soudu ze dne 28. 5. 2009, sp.zn. 12 Cmo 496/2008
15. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1201/2009.
16. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 23 Cdo 4895/2009.
17. Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2010, sp. zn. IV. ÚS 189/10.
18. Nález Ústavního soudu ze dne 8. března 2011, sp. zn. I ÚS 3227/07.

7.3.2 Slovensko

1. Uznesenie Okresného súdu ve Zvolenu ze dne 8. 4. 2010, sp. zn. 21Er/1390/2009-7, IČS 6710215477 [citováno 15. 1. 2011]. Dostupné z <http://www.justice.gov.sk/dwn/h4/rs/rsSRspotr/oszy_21Er_1390_2009_7.pdf>.
2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove ze dne 5. 5. 2010, sp. zn. 3CoE 29/2010 [citováno 15. 1. 2011]. Dostupné z <http://www.justice.gov.sk/dwn/h4/rs/rsSRspotr/KSPO_3CoE_29_2010.pdf>.

7.3.3 Soudní dvůr Evropské unie

1. Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. 12. 1974 ve věci 41/74 *Yvonne van Duyn proti Home Office* [1974] ECR 01337.
2. Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. 10. 1975 ve věci 36/75 *Roland Rutili proti Ministre de l'intérieur* [1975] ECR 01219.
3. Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 12. 1976 ve věci 33/76 *Rewe-Zentralfinanz eG et Rewe-Zentral AG proti Landwirtschaftskammer für das Saarland* [1976] ECR 1989.
4. Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 12. 1976 ve věci 45/76 *Comet BV proti Produktschap voor Siergewassen* [1976] ECR 02043.
5. Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. 4. 1979 ve věci 148/78 *Ratti* [1979].
6. Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 10. 1976 ve věci 29/76 *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG proti Eurocontrol* [1976] ECR 01541.

7. Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. 3. 1982 ve věci „*Nordsee*“ *Deutsche Hochseefischerei GmbH proti Reederei Mond Hochseefischerei Nordstern AG & Co. KG a Reederei Friedrich Busse Hochseefischerei Nordstern AG & Co. KG* [1982] ECR 01095.
8. Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. 10. 1982 ve věci 283/81 *Srl CILFIT a Lanificio di Gavardo SpA proti Ministero della sanità* [1982] 03415.
9. Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. 4. 1984 ve věci 14/83 *Sabine von Colson a Elisabeth Kamann proti Land Nordrhein-Westfalen* [1984] ECR 01891.
10. Rozsudek Soudního dvora ze dne 26.2.1986 ve věci 152/84 *M. H. Marshall proti Southampton and South-West Hampshire Area Health Authority (Teaching)* [1986] ECR 00723.
11. Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. 10. 1987 ve věci 80/86 *Trestní řízení proti Kolpinghuis Nijmegen BV* [1987] ECR 03969.
12. Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. 11. 1990 ve věci 106/89 *Marleasing SA proti La Comercial Internacional de Alimentacion SA* [1995] ECR I-04135.
13. Rozsudek Soudního dvora ze dne 25. 7. 1991 ve věci C-190/89 *Marc Rich & Co. AG proti Società Italiana Impianti PA* [1991] ECR I-03855.
14. Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 11. 1991 ve spojených věcech C-6/90 a C-9/90 *Andrea Francovich a Danila Bonifaci a další proti Italské republice* [1991] ECR I-05357.
15. Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 7. 1994 ve věci C-91/92 *Paola Faccini Dori proti Recreb Srl* [1994] ECR I-03325.
16. Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 12. 1995 ve spojených věcech C-430-431/93 *van Schijndel* [1995] ECR I-4705.
17. Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 12. 1995 ve věci C-312/93 *Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS proti Belgickému státu* [1995] ECR I-04599.
18. Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. 10. 1996 ve spojených věcech C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-190/94 *Erich Dillenkofer, Christian Erdmann, Hans-Jürgen Schulte, Anke Heuer, Werner, Ursula a Trosten Knor proti Bundesrepublik Deutschland* [1996] ECR I-04845.
19. Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. 11. 1998 ve věci C-391/95 *Van Uden Maritime BV, agissant sous le nom Van Uden Africa Line proti Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line a dalším* [1998] ECR I-07091.
20. Rozsudek Soudního dvora ze dne 22. 4. 1999 ve věci C-423/97 *Travel Vac SL proti Manuel José Antelm Sanchisovi* [1999] ECR I-02195.
21. Rozsudek Soudního dvora ze dne 1. 6. 1999 ve věci C-126/97 *Eco Swiss China Time Ltd proti Benetton International NV* [1999] ECR I-03055.

22. Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. 6. 2000 ve spojených věcech C-240/98 to C-244/98 *Océano Grupo Editorial SA and Rocío Murciano Quintero and between Salvat Editores SA and José M. Sánchez Alcón Prades and others* [2000] ECR I-4941.
23. Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. 3. 2000 ve věci C-7/98 *Dieter Krombach proti André Bamberski* [2000] ECR I-01935.
24. Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. 5. 2001 ve věci C-144/99 *Komise ES proti Nizozemí* [2001] ECR I-03541.
25. Rozsudek Soudního dvora ze dne 24. 1. 2002 ve věci C-372/99 *Komise ES proti Itálii* [2002] ECR I-00819.
26. Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. 5. 2002 ve věci C-478/99 *Komise ES proti Švédsku* [2002] ECR I-04147.
27. Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. 7. 2002 ve věci *Marks & Spencer plc proti Commissioners of Customs & Excise* [2002] ECR I-06325.
28. Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. 11. 2002 ve věci C-473/00 *Cofidis SA proti Jean-Louisi Fredoutovi* [2002] ECR I-10875.
29. Rozsudek Soudního dvora ze dne 1. 4. 2004 ve věci C-237/02 *Freiburger Kommunalbauten GmbH Baugesellschaft & Co. KG proti Ludger Hofstetter a Ulrike Hofstetter* [2004] ECR I-3403.
30. Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. 1. 2004 ve věci C-201/02 *Wells* [2004] ECR I-723.
31. Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. 4. 2004 ve věci C-159/02 *Gregory Paul Turner proti Felix Fareed Ismail Grovit, Harada Ltd a Changepoint SA* [2004] ECR I-03565.
32. Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. 9. 2004 ve věci C-372/99 *Komise ES proti Španělsku* [2004] ECR I-07999.
33. Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. 4. 2004 ve věci C-125/04 *Guy Denuit a Betty Cordenier proti Transorient – Mosaïque Voyages et Culture SA* [2005] ECR I-00923.
34. Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 3. 2006 ve věci C-234/04 *Rosmarie Kapferer proti Schlank & Schick GmbH* [2006] ECR I-02585.
35. Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. 6. 2006 ve spojených věcech C-295/04 – C-298/04 *Vincenzo Manfredi proti Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA (C-295/04), Antonio Cannito proti Fondiaria Sai SpA (C-296/04) a Nicolò Tricarico (C-297/04) a Pasqualina Murgolo (C-298/04) proti Assitalia SpA* [2006] ECR I-06619.
36. Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. 10. 2006 ve věci C-168/05 *Elisa María Mostaza Claro proti Centro Móvil Milenium SL* [2006] ECR I-10421.

37. Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. 6. 2007 ve spojených věcech C-222/05 až C-225/05 *J. van der Weerd a další (C-222/05), H. de Rooy sr. a H. de Rooy jr. (C-223/05), Maatschap H. en J. van't Oever a další (C-224/05) a B. J. van Middendorp (C-225/05) proti Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit* [2007] ECR I-04233.
38. Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. 6. 2009 ve věci C-243/08 *Pannon GSM Zrt. proti Erzsébet Sustikné Györfi* [2009] ECR I-04713.
39. Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. 6. 2009 ve věci C-8/08 *T-Mobile Netherlands BV, KPN Mobile NV, Orange Nederland NV a Vodafone Libertel NV proti Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit* [2009] ECR I-04529.
40. Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. 10. 2009 ve věci C-40/08 *Asturcom Telecomunicaciones SL proti Cristina Rodríguez Nogueira* [2009] ECR I-09579.
41. Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. 12. 2009 ve věci C-227/08 *Eva Martín Martín proti EDP Editores SL* [2009].

7.3.4 Právní předpisy

1. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 244/2002 Z. Z., o rozhodcovském konání, ve znění pozdějších předpisů.
6. Směrnici Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

7.3.5 Elektronické zdroje

1. Europa Portál Evropské unie [online]. Dostupné z <<http://europa.eu>>.
2. Kluwer Arbitration [online databáze]. Dostupné z <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
3. Kluwer Law Online [online databáze]. Dostupné z <<http://www.kluwerlawonline.com>>.
4. Kluwer Arbitration Blog [online]. Dostupné z <<http://kluwerarbitrationblog.com/>>. Social Science Research Network [online databáze]. Dostupné z <<http://www.ssrn.com>>.

5. NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu [online databáze]. Dostupné z < <http://nalus.usoud.cz>>. Nejvyšší soud České republiky: Rozhodnutí [online]. Dostupné z <<http://www.nsoud.cz/rozhod.php>>.
6. United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) [online]. Dostupné z <<http://www.uncitral.org/uncitral/en/index.html>>.
7. Soudní dvůr Evropské unie: Judikatura [online]. Dostupné z < <http://www.curia.eu>>.
8. EU Consumer Law Database [online]. Dostupné z <<http://www.eu-consumer-law.org>>.

Abstrakt: Tato monografie se zabývá problematikou spotřebitelského rozhodčího řízení. V první části se věnuje ochraně spotřebitele ve směrnicovém právu a relevantní judikatuře Soudního dvora EU ve vztahu spotřebitel a rozhodčí řízení. Ve druhé části je analyzována právní úprava důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu v zákoně o rozhodčím řízení de lege lata (se zohledněním judikatury, požadavků unijního práva a tzv. „spotřebitelské novely“) a dle lege ferenda. Česká právní úprava je komparována se slovenskou právní úpravou.

Klíčová slova: Rozhodčí řízení, rozhodčí nález, zrušení, spotřebitel, ochrana, Soudní dvůr Evropské unie, judikatura, Asturcom, Claro vs. Movil, směrnice, zákon o rozhodčím řízení, novela

Abstract: This publication deals with the topic of arbitration in consumer disputes. In the first part it focuses on the analysis of concept of consumer protection in the EU law. Moreover, it analyses relevant ECJ's case-law concerning protection of consumer in arbitration. The second part deals with the grounds for annulment of arbitral award in consumer disputes in the Czech Arbitration Act de lege lata (taking into account also relevant case-law, the EU law requirements and so called “consumer novel”) and de lege ferenda. The Czech law is compared with Slovak Arbitration Act.

Keywords: Arbitration, arbitral award, annulment, consumer, protection, Court of Justice of the EU, case-law, Asturcom, Claro vs. Movil, directive, Czech Arbitration Act

Vědecká redakce MU

prof. PhDr. Ladislav Rabušic, CSc., Mgr. Iva Zlatušková,
prof. RNDr. Zuzana Došlá, DSc., Ing. Radmila Droběnová, Ph.D.,
Mgr. Michaela Hanousková, doc. PhDr. Jana Chamonikolasová, Ph.D.,
doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D., Mgr. et Mgr. Oldřich Krpec, Ph.D.,
prof. PhDr. Petr Macek, CSc., PhDr. Alena Mizerová,
doc. Ing. Petr Pirožek, Ph.D., doc. RNDr. Lubomír Popelínský, Ph.D.,
Mgr. David Povolný, Mgr. Kateřina Sedláčková, Ph.D.,
prof. MUDr. Anna Vašků, CSc., prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.,
doc. Mgr. Martin Zvonař, Ph.D.

INSTITUT ZRUŠENÍ ROZHODČÍHO NÁLEZU Z POHLEDU OCHRANY SPOTŘEBITELE A JUDIKATURY SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE

JUDr. Tereza Kyselovská Ph.D.

Vydala Masarykova univerzita roku 2013
Spisy Právnické fakulty MU č. 421 (řada teoretická, Edice S)

Ediční rada:

J. Kotásek (předseda), J. Bejček, V. Kratochvíl, N. Rozehnalová,
P. Mrkývka, J. Hurdík, R. Polčák, J. Šabata

Tisk: Point CZ s.r.o., Milady Horákové 890/20, Zábřdovice, 602 00 Brno 2
1. vydání, 2013

ISBN 978-80-210-6418-8